Poštarina plaćena u gotovom — Ünnepi szám — Ára 3 dinár — Postaszállitási dij készpénzben lefizetve

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam — Subotica, VASÁRNAP, 1924 április 20. — 110. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8—58. ∴ Szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Magyar Feltámadás

Ha kutatni kellene, hogy az emberiséget átfogó keresztény vallásnak melyik tanitásában rejlik leginkább az a transcendentalis erő, amivel az egyház évszázadok pergő támadásai felett diadallal győzedelmeskedett, melyik hitelve láncolja magához legszorosabban az emberi lelket s a világ és a lelkek fölötti uralma melyik dogmában eresztette le legmélyebben gyökerét: feleletképen áhitatos lélekkel ereszkedhetünk térdre a feltámadás isteni legendája, emberi valósága előtt. Ami a kereszténységnek az erkölcserejét, a gondolat hatalmát, az uralom jogcimét, a küldetés szépségét és térdrekényszeritő igazságát adta, az mind a feltámadás fölfoghatatlan csodájától kapott lelket. Az nem vigasztalás, ami elnémul a bezárt koporsónál, az nem igazság, aminek ereje csak a sirgödörig tart, az nem ut, a melyik a temetőbe fullad, az nem élet, amelyik a halállal végződik. A testet bele lehet szoritani a születéstől halálig tartó élet kalodájába, de a lélek másért fohászkodik, többért esdekel. Csak a feltámadás gondolata tud harmóniát teremteni az engedelmes test és lázadozó lélek között. A test a földi élet fegyence, a lélek szabadsághőse a végtelenségnek. Hogy férhetne meg egymás mellett a rabláncra vert idióta s a szabadság és végtelenség győzelmes herosza — ha a feltámadás hite nem válna a béna hóna alatt mankóvá s marsalbottá a diadalmas hős kezében s a hit karjával a halál és elmulás szakadéka előtt nem kapaszkodhatnának bele az egymás mellett remegők.

Nincs hatalmasabb gondolat, nincs szárnyalóbb hit, nincs szebb vigasztalás, nincs megrenditőbb áhitat, mint ami a husvéti sziklasirból áradt ki. Minden tanitásnak ez a bizonysága, minden csodának ez a próbatétele, minden küldetésnek ez az igazolása. Nincs a történelemnek egyetlen korszaka sem, amiben több és nagyobbjelentőségü esemény zsufolódott volna össze, mint amennyi ama másfél nap alatt történt Nagypéntek délutánjától a vasárnapi virradatig. A szikla, amit az angyalok görgettek el, a sötétségnek, a vigasztalanságnak, a kérlelhetetlen végzetnek, az eleve elrendeltetésnek lett a sirköve. A husvét vasárnapján megnyiló sir előtt verte le gyökereit a kereszténység, itt találta meg az élet értelmének igazolását, itt gyuladt föl az a fény, mely kétezer év messziségéből is világosságot és meleget küld, itt kapcsolódott be a kereszténység abba a történelmi erőbe, mely föltartóztathatatlanul alakitott át históriát, gazdasági rendet, müvészetet, ethikát — mindent, amit az emberi társadalom magából kitermelt. A megnyilott sir lett bölcsője mindannak a mélységnek és nagyságnak, uralkodásnak és alázatnak, szépségnek, csodának és erőnek, mely töretlen tekintéllyel vezeti hiveit s irányitja a világ sorját a katakombáktól a falanszterig. Itt gyuladt ki a szeretet fárosza, mely örökvilágitó emblémává nőtt a pogány romok felett, itt tárult föl először az örök idők tekintete előtt az a szimbolum, amibe az örök utak örök vándora: az ember, fájdalmát, keserüségét, összetörtségét és sebeit takargatja.

Ennek a szimbolumnak zsongitó és bátoritó vigasztalását magunkkal hordozzuk földi utainkon mindenfelé. E husvéti csoda tett bennünket annak látójává és tudójává, hogy ahány sirt hantolnak fel, annyi sir fog megnyilni, ahány keresztet szurnak le a földbe, annyi halott fog feltámadni. A történelem sirkertjének kapuja fölött is ott világitanak a: „Feltámadunk" vigasztaló betüi. Ahány gondolatot temetnek a föld alá, annyi fog uj életre kelni. Mint ahogy a testnek élete nem örök, épenugy nem örök a gondolatnak halála sem. Az igazságot hiába itélik halálra, hiába ostorozzák végig a Kálvária véres stációin, hiába feszitik keresztre s temetik sziklasirba, — ha az idők teljessége elkövetkezik, a föltámadás angyalai fogják elhengeriteni a köveket s a husvéti harsonák fogják életre hivni a sirban pihenőt.

A husvét glóriás szimbóluma világitja meg a sötét utakat mi előttünk is, magyarok. A gyülöletet szántotta fel ösvényeinket s a sanda gyanu farkasvermet ásott megroggyanó lépéseink elé. Mégis előre, mégis mindig előre megyünk. Nem tévedhetünk el, *keresztfák mutatják az utat.* Az egyik sirban a magyar nyelv nyugszik, a másik sirhant iskoláink fölé borul. Az egyik fejfára a választójog van felirva, a másik keresztet az egy lépésnyi földet mutatja, amit mégis megszerezhetünk magunknak a halál agrárreformjától. (Óh, a halál agrárreformja kegyesebb, mint az élőké.) És a keresztek rengetegje mutatja a meg nem hallgatott panaszok s orvosolatlan sérelmek sirjait.

Legkedvesebb halottjaink feküsznek kint a temetőben.

De a husvéti harangok azt hirdetik, a temető nem a halál birodalma, hanem a föltámadásé. A halál hatalma muló, az élet hatalma örök. Ami a követeléseinkből *igazság*, a harcunkból *jog*, az nem lesz örök lakója a temetőnek. A történelem husvétjának virradatán, a jogok és igazságok feltámadásának napján föltárulnak majd a magyar sirok is. Megnyilnak a magyar iskolák, földhöz jut a magyar nincstelen, becsülete lesz a magyar szónak, nem leszünk tovább jogokból kitudott — cselédek. Akik küséget, alázatot és engedelmességet hordanak szivökben, meg fogják érni az időknek és jogoknak teljességét. Csak ne fáradjunk el addig a sirokat hantolni s a földbe temetett igazság mellé odatüzni emlékeztetőnek a keresztet. A husvéti harangok hirdetik azt is, hogy a magyar temetésre magyar feltámadás is következik. Husvétig csak ápoljuk hüséggel a sirokat. Öltöztessük virágdiszbe, könnyeinkkel tegyük porhanyóvá a hantot s szent fogadkozáseink oltárává tegyük a darabokban eltemetett magyarságunk fölé boruló rögöket. Nincsen olyan hosszu, nincsen olyan komorborulatu Nagypéntek, hogy ne következzék el utána a Feltámadás. A magyar Nagypéntek után is el kell jönnie a magyar Husvétnak.

Eljönnek akkor is az igazság angyalai s elgörgetik sirunkról a sziklakövet. Harsonájukra kikelnek majd sirgödrükből a magyar igazságok s a gyülölet pogány katonái megrettenve rogynak térdre. Föltámad majd halottaiból a magyar nyelv, magyar föld, magyar iskola s leszünk még elégedett és vidám gyermekei uj hazánknak. A jognak, földnek, iskolának sirból kikelt igazságai meg fogják szépiteni életünket az uj hazában, hová a sors, a történelem erői, vagy az isteni elvégzés vezetett el bennünket, a hatalmas parancsot zugolódás nélkül követőket. S akkor majd a szivünk, szegény magyar szivünk fog harangozni a Feltámadásra — halleluja!

Ünnepi csend a belpolitikában

Az ellenzéki blokk készülődései — A király még nem tér vissza Beogradba — Sajtó-pergőtüz Pasics ellen — A Petrovics Nasztáz-csoport munkakormányt kiván

Beogradból jelentik: Szombaton a politikai élet teljesen eseménytelen volt. A király távolléte teljesen megakasztja a kibontakozási tárgyalásokat. Hozzájárul ehhez még az a körülmény is, hogy a politikusok is távol vannak Beogradból. Szombaton elterjedt hirek szerint a király is később érkezik vissza Beogradba az eredetileg tervezett időpontnál és igy a válság megoldása még jobban elodázódik.

Ellenzéki népgyülések

Az ellenzéki vezérek közül már egy sem tartózkodik Beogradban, valamennyien az agitációs ülésekre utaztak. A legnagyobb érdeklődéssel kisérik *Davidovics* Ljuba agitációs körutját. *Davidovics* szombaton utazott el Szuboticára, *Kumanudi* és *Kojics* Riszta volt miniszterek és *Setyerov* Slavkó képviselő társaságában. Davidovics és a társaságában levő politikusok Szuboticáról Bajmokra mennek, onnan pedig vasárnap este elutaznak Zagrebbe, ahol a demokrata-párt népgyülésén részt vesz még *Ribar* Ivan, a parlament volt elnöke, *Dukanec* és *Sumenkovics* képviselők, *Angyelovics* volt képviselő és *Krstelj* volt szociálpolitikai miniszter is.

A husvéti ünnepek alatt Noviszadon is népgyülést tart a demokrata-párt, ahová *Pecsics* Dragutin és *Vulovics* képviselők utaztak el. A Radics pártnak pedig a Szerémségben megtartandó ülésein *Kovácsevics* és dr. *Nikics* Radics párti képviselők vesznek részt és fel fog szólalni *Popovics* Gyóka demokrata képviselő is.

Csak szerdán érkezik vissza a király Beogradba

A válság megoldása a jelek szerint mindjobban elodázódik. Szombaton délelőtt olyan hirek terjedtek el a politikai körökben, hogy *a király nem az eredeti terv szerint vasárnap este tér vissza Beogradba, hanem szerdáig vagy csütörtökig Topolán marad.* Igy a kibontakozásra vonatkozó tárgyalásokat valószinüleg csak a jövő hét közepén folytatják. A hir megbizhatóságát még nem sikerült megállapitani, azonban több körülmény amellett szól, hogy a király vasárnap csakugyan nem érkezik vissza Beogradba, főképen azért, mert *a korona se akarja elsietni a jelenlegi válság megoldását*, tekintettel azokra a következményekre, amelyekkel a válság szerencsétlen megoldása járna.

A király visszaérkezése után elsőnek *Lázics* Voját, a földmüvespárt elnökét fogadja kihallgatáson, aki már szerdára meghivást kapott, azonban akkor nem tartózkodott már Beogradban. Ugyanezen a napon megjelenik

Lapunk mai száma 40 oldal

még királyi kihallgatáson *Lukinics* Edo, a Pribicsevics-klub elnöke is.

A jövő hét vége felé előrelátható már gyorsabb tempót fognak venni a királynál a kihallgatások, ugy, hogy május elejére várható a megoldás és a király ekkorra már megbizást fog adni a kiszemelt politikusnak az uj kormány megalakitására.

Ellenzéki körökben a válság elhuzódását *jó jelnek* tartják, mert ebből arra következtetnek, hogy ha Pasicsnak biztos volna a választási kormány megalakitására való megbizatása, akkor nem volna szükség a sok tanácskozásra.

A demokrata-párt készül a választásokra

A *Vreme* pénteki számában a politikai helyzetről irott cikkében azt a feltünést keltő hirt közli, hogy *a demokrata-pártban már foglalkoznak a választások előkészitésével és már ki is jelölték a listavezetőket.* A *Vreme* közli is a listavezetők névsorának egy részét és megállapitja, hogy az eddig ismeretes listavezetők közül a többség a volt liberális párthoz tartozik, ezután következik a régi haladópárt, legutolsó helyen pedig az ugynevezett „*samostavacok*“ állnak, amelyhez Davidovics is tartozik és amely a demokratapárt megalakulása előtt sokkal erősebb volt, mint a többi csoportok.

Pribicsevics beogradi estilapja, a *Rjecs* gunyos hangon ir a demokrata-párt választási előkészületeiről. A lap rámutat arra, hogy bár Davidovicsék állandóan azt hangoztatják, hogy ők fognak megbizást kapni munkakormány megalakitására, mégis előkészülnek az uj választásokra. A lap természetesen kihasználja azt a körülményt is, hogy a szamosztavacokat háttérbe szoritják, — nyilván azzal a szándékkal, hogy emiatt viszályt keltsen a demokrata-pártban.

Davidovics lapja az „Odjek“ ezzel szemben megállapitja, hogy teljesen tendenciózusak ezek a hirek és *minden alapot nélkülöznek.* A jelöléseket az „Odjek“ szerint nem a főbizottság, hanem a választók, illetve a kerületi konferenciák fogják végezni.

Növekszik Petrovics Nasztáz tábora

A radikális-pártban alakult ellenzéki szárny legutóbb uj erősséget kapott. *Petrovics* Nasztáz megnyerte állásfoglalásának *Rankovics* Mihajlót és társait is, akik a *Smotra* cimü lap körül csoportosulnak. A *Smotra* legujabban kemény hangot használ a kormány ellen. Nagy feltünést keltett politikai körökben legutóbb megjelent »Kirohanás Pasics ellen« cimü cikke. A cikk többek között a következőket irja:

> A helyzet kisiklott Pasics kezei közül. A válság megoldása ma a *korona* kezében van, a *korona* pedig továbbra is azon az állásponton van, hogy a parlamentnek tovább kell folytatnia munkáját és letárgyalni a legsürgősebb törvényjavaslatokat. Épp ezért a megoldás a munkakormány felé hajlik, bármennyire is ellene vannak a radikálisok az ilyen megoldásnak.

A lap az utóbbi napokban több éles támadást intézett Pasics ellen, ami frappáns jele a radikális-párt kebelében forrongó ellentéteknek.

Alakitsuk meg a Népszövetségi Unió jugoszláviai magyar ligáját

Most alakult meg a Népszövetségi Liga romániai egyesülete

A csehszlovákiai intellektuellek már két évvel ezelőtt megalakitották a Népszövetségi Liga csehszlovákiai szervezetét, amely azóta minden fontos kérdésben — igy a kisebbségek ügyében is — nagy agitációs munkát fejt ki és máig nagy eredményeket ért el azzal, hogy a kisebbségek szociális és nemzetiségi sérelmeit Európa nyilvánossága elé vitte.

A csehszlovák Népszövetségi Liga mintájára, mint Bukarestből jelentik, a napokban ott megalakult a romániai egyesület. Az alakuló ülésen, amelyen résztvett a román intellektuális és politikai élet kitünősége, Toma *Jonescu* egyetemi tanár nagy beszédet mondott, amelyben kifejtette a Népszövetségi Liga megteremtésének szükségét és hangsulyozta, hogy az alakitandó egyesület, amelybe politikai meggyőződés és osztályhelyzet különbsége nélkül beléphet mindenki, *a pacifizmus ideáljait fogja propagálni.* Ugyanilyen értelemben beszélt Emil *Pangrati* a bukaresti egyetem rektora, aki többek közt a következőket mondotta:

— Le kell küzdeni a romániai közvélemény szkepszisét és nemtörődömségét. Meg kell értenünk, hogy *a nemzeti érzések fölött létezik egy másik ideál, amely a békének és a népek szolidaritásának eszménye.* Az emberi haladás érdekében örökre ki kell küszöbölni a háboru intézményét.

A *Bácsmegyei Napló* mintegy két évvel ezelőtt szóvátette már azt a mulasztást, hogy a Népszövetségi Liga jugoszláviai csoportja még mindig nem alakult meg. A szlovenszkói példa azt mutatja, hogy Szlovenszkó magyarsága és Csehszlovákia németsége kisebbségi küzdelmeiknek egyik leghatalmasabb faktorát teremtették a Népszövetségi Ligában. A Népszövetség csehszlovákiai magyar ligája már két év óta müködik és két éves szivós munkájával sikerült elérnie azt, hogy a csehszlovákiai magyarság helyzetét tisztán látja az európai népek nyilvánossága. A napi politikától távol álló magyar törekvéseknek is meg kellene végre alkotni a Népszövetség jugoszláviai magyar bizottságát, hogy az itt élő magyarság — ha már parlamenti képviselete nincs — legalább interparlamentáris képviseletet vehessen igénybe.

Intellektuellek és gazdák harca a szuboticai szinház körül

A gazdák a szinház felépitése ellen — Az áprilisi közgyülésen dől el a harc

Szubotica központjában kilenc éve hever romokban a leégett szinház. Évek óta foglalkozik a város vezetősége a szinház felépitésének tervével, azonban részint anyagi nehézségek, másrészt a közöny eddig lehetetlenné tették a terv megvalósitását. Ha nagyritkán rendeznek Szuboticán szinielőadást, azt olyan meg nem felelő teremben, olyan kicsi szinpadon tartják meg, hogy erre csak a legkisebb községekben akad példa.

Most végre komoly stádiumba került az 1854-ben épült és 1915-ben leégett szuboticai városi szinház ujjáépitése. Minden terv készen van, a költségek egyrészére is megvan már a fedezet, sőt *kiirták már az épitésre a pályázatot is,* azonban még mindig nincsenek teljesen kiküszöbölve azok a zavaró körülmények, amelyek a terv megvalósitását kétségessé teszik. *A városi közgyülés gazdapártjai ugyanis ellenszenvvel fogadják a szinház ujjáépitésére vonatkozó javaslatot* és akciót inditottak a városi tanács terve ellen.

Az uj szinház tervrajza

Pedig a szuboticai városi szinház felépitésére most lenne meg a legkedvezőbb alkalom. A városi tanács már 1920-ban megtette a komoly előkészületeket a szinház ujjáépitésére és 1921 december 8-án a városházán ez ügyben megtartott ankét jóvá is hagyta ezeket a terveket, amelyeket *Petrovics* Koszta városi főmérnök és *Váczy* István városi épitész-mérnök készitettek el. E terveknek, amelyek alapján még az idei tavasszal meg akarják kezdeni a szinház ujjáépitését, az az alapgondolatuk, hogy a szinház renoválásával kapcsolatban átalakitják a Beograd-szálló egész épületét is. A tervek szerint a szinházat teljesen átalakitják, hogy ugy a nézőtér, mint a szinpad megfeleljen a modern szinházi követelményeknek. Nagy gondot forditottak a tüzbiztonsági szempontokra és lényegesen átalakitják a szinház vestibüljét is, amelyből ugy a földszinti ülőhelyekhez, mint az emeleti páholyokhoz közvetlen bejárat vezet. Megnagyobbodik a szinház befogadóképessége is. Amig azelőtt csak 629 férőhely volt a szinházban, az átalakitás után 753 személy befogadására lesz a nézőtér berendezve. A földszinti ülőhelyek négy csoportra oszlanak, mindegyik külön kijárattal. Az emeleten 28 páholy lesz és gondoskodnak megfelelő kijáratról. Ezenkivül egy az uccára nyiló balkon is épül. A földszinten négy, az emeleten egy ruhatár lesz. A szinpad is lényegesen megnagyobbodik az uj tervek szerint és modern szinpadi felszereléssel akarják berendezni. Az öltözők is modern, higiénikus berendezésüek lesznek.

Kárt a javaslatot a szinházépitésre

A városi tanácsnak azért kellett a szinház renoválása mellett dönteni, mert, amig az uj szinház felépitése mintegy tizenöt millió dinárba kerülne, addig a leégett szinház ujjáépitése csak *öt millió dinár* befektetést igényel. Az átalakitás mellett szól az a körülmény is, hogy *Mijovics* beogradi tanár, aki a napokban vizsgálta meg a szinházépület leégett részét, megállapitotta, hogy *az alapépitménynek nincs semmi baja és az teljesen teherbiróképes.* A kész terveket pedig egy szinházi szakember vizsgálta felül és azokat teljesen megfelelőknek találta. Ennek alapján a városi tanács végleg jóváhagyta ezeket a terveket és *a szinház végleges felépitésére már ki is irta a pályázatot a városnak e célra rendelkezésére álló másfél millió dinár erejéig. A pályázatok határideje május 1-én és 8-án jár le.*

Kétféle ok késztette a városi tanácsot arra, hogy a pályázatot most kiirja és *a szinház ujjáépitését még az idei tavasszal megkezdje.* Az egyik ok, hogy a mult évi városi zárszámadás szuficittel végződött, amiből *egy millió dinárt* a város a szinházépités céljára fordit. Ezenkivül a közoktatásügyi minisztérium az idei költségvetésben a város intervenciójára 300.000 dinár hitelt szavazott meg és más megtakaritott összegekkel együtt igy összesen másfél millió dinár áll a város rendelkezésére. Ennek az összegnek az erejéig akarja most a tanács a szinház épitését megkezdeni, ugy, hogy *az idén csak az épitési munkálatok készülnének el, a szinház berendezésére és további kiépitésére pedig csak a jövő évben kerülne sor.*

Offenziva a szinház ellen

A városi tanács e terveinek azonban erős ellenzéke van a kiszélesitett tanács gazdapárti tagjai között, akik — mint már annyiszor — *ismét ellenzik a szinház felépitését és ehelyett inkább az utak javitásának befejezését sürgetik.* Igy tehát a szinház ujjáépitésének a terve a közönséges városi adminisztrációs ügyek keretén már tulnő és *kulturális kérdéssé fejlődik, amelyben minden jel szerint harc fog kifejlődni a gazdák és az intellektuellek között a városi közgyülésen.* A gazdáknak ugyanis az az álláspontjuk, hogy a város ne kezdje meg a részleges épitkezést, hanem a rendelkezésre álló összeget kamatoztassa addig, amig a következő években még hozzácsatolandó összegekkel együtt az ujjáépitéshez szükséges teljes összeg együtt lesz.

A gazdák e felfogásával szemben azonban a városi tanács azon az állásponton van, hogy *az épitést feltétlenül még az idén meg kell kezdeni,* mert ha idén nem kezdik el az épitkezést, *a város elveszti az államtól megszavazott szubvenciót* és azt jövő évben se lesz módjában megszerezni, mig ha már idén elkezdik a szinház ujjáépitését, akkor a kormány a következő években ujabb segélyeket fog kiutalni, mindaddig, amig az épitkezés nem fejeződik be. Ezenkivül tekintettel van a városi tanács *a nagy munkanélküliségre* is, amelyen hathatósan lehetne segiteni az épitési munkák azonnali megkezdésével. Végül, de nem utolsó sorban döntő szempont a városi tanács elhatározásában az is, hogy *a külső utak javitására a város az idén 4.300.000 dinárt fordított* és csupán a külső utjavitások céljaira 1500 vagon követ rendelt, mig a belterületi utak javitására mindössze 300 vagon követ fordit.

Az uj polgármester a gazdák álláspontjin

A városi tanács javaslata valószinüleg már az április 30-án megtartandó közgyülés elé kerül, a mult évi megtakaritások felosztásáról szóló tanácsi javaslat kapcsán. *A tanács reméli, hogy a kiszélesitett tanács intellektuell tagjai egyöntetüen és politikai különbség nélkül támogatni fogják a javaslatot a gazdák ellenzéki felfogásával szemben.* A szinházépités azonnali megkezdésére vonatkozó javaslat sorsa egyelőre mégis bizonytalan, mert amig *Pletikoszics* András dr., a lemondott főispán-polgármester maga is az épitésnek még az idén való megkezdése *mellett* volt, addig *Malagurszki* Albe, az uj polgármester kérdésünkre már kijelentette, hogy — bár nem ismeri még az egész kérdéskomplexumot — de *ő se hive annak, hogy a város egyelőre egy csak részben elkészülő munkába öljön pénzt.* Mindazonáltal, ha a munkanélküliségen való segitség, vagy az állami szubvenció figyelembevétele ezt megkivánja — mondotta *Malagurszki* polgármester — ő se lesz ellene annak, hogy az épitést még az idén megkezdjék.

Igy áll jelenleg a szinház ujjáépitésének ügye. A magyarság, amelynek ugyan még nincs szinháza, de bizik abban, hogy *soká már nem késhetik a magyar szinház engedélyezése,* az egyetemes kultura és internacionális müvészet érdekében — ha nem is vesz aktiv részt a megindult harcban — föltétlenül azt szeretné látni, hogy a leégett szuboticai szinház végre minél előbb felépüljön.

A novisadi demokrata-párt

nem zárta ki Davidovics hiveit

Latincsics pártelnök a párt állásfoglalásáról

Az utóbbi napokban a vajdasági sajtó több izben foglalkozott a novisadi demokrata-párt magatartásával, amelyet a Pribicsevics-csoport kiválása után előállt helyzetben tanusit. Egyes lapok ezzel kapcsolatban azt a hirt közölték, hogy a novisadi párt, melyben Pribicsevics hivei vannak többségben, kizárta Davidovics hiveit a pártszervezetből. Ezeket a hireket most *Latincsics* Jovan dr., a novisadi demokrata pártszervezet elnöke *megcáfolta* és a következőket jelentette ki a *Bácsmegyei Napló* novisadi munkatársa előtt:

— A novisadi demokrata pártszervezet *eddig még nem foglalt állást egyik frakció mellett sem.* A pártban vannak hivei Davidovicsnak is és olyanok, akik nem csatlakoznak egyik csoporthoz sem, azonban *a többség szemmelláthatóan Pribicsevics mellett áll. Ezért nem is kell határozatot hozni a Davidovics-pártiak kizárásáról.* A legutóbbi kerületi gyülés óta, amely Pribicsevics mellett foglalt állást, sem a helyi, sem a kerületi demokrata pártszervezetek nem tartottak gyülést, tehát nem hozhattak kizáró határozatot sem. A novisadi szervezetnek az a véleménye, hogy *meg kell hallgatni Davidovics felvilágositásait is.* Hogy a kerületi pártcsoportoknál melyik frakció van többségben, azt nem tudjuk, mert még ott sem vetődött fel a különválás gondolata.

Husvét után kezdődnek

a jugoszláv-magyar tárgyalások

Kinevezték a jugoszláv delegáció tagjait

Beogradból jelentik: A jövő hét elején — előreláthatólag szerdán, április 23-án — kezdődnek meg a tárgyalások, párhuzamosan Beogradban és Budapesten az S. H. S. királyság és Magyarország között.

A tárgyalásokra már összeállitották a jugoszláv delegációt. A Beogradban tárgyaló jugoszláv bizottság vezetésével *Pesics* Ninkó volt igazságügyminisztert bizták meg, szakértőkül pedig

a *szekvesztrumok ügyét* tárgyaló bizottságba kijelölték: *Arangyelovics* Dragutin beogradi egyetemi tanárt, dr. *Jankovics* Perot, a beogradi közigazgatási biróság elnökét, *Radovánovics* Blagoje igazságügyminisztériumi osztályfőnököt és *Urosevics* Szvetozár igazságügyi inspektort;

a *vizügyek kérdését* tárgyaló bizottságba: *Vinyero* vizügyi főigazgatót;

a *vasutügyi bizottságba: Deroko* Jenő államvasuti helyettes-főigazgatót, *Radoszavljevics* Milán dr. kereskedelemügyi minisztériumi osztályfőnököt, dr. *Hacin* Józsefet, az Első Horvát Takarékpénztár aligazgatóját, dr. *Grgin* Dusán képviselőt és dr. *Vrbancsicsot*, a zagrebi Escontna bank igazgatóját;

a *kereskedelmi* társaságok székhelyének áthelyezését letárgyaló bizottságba: *Radoszavljevics* Milánt;

a *birói* egyezményt tárgyaló bizottságba: dr. *Arangyelovics* egyetemi tanárt, dr. *Lallosevics* Jócót, a noviszadi Kuria elnökét, dr. *Kosztics* igazságügyi osztályfőnököt, dr. *Lanovics* Mihály osztályfőnököt, dr. *Vlaskalin* Milorád belügyminiszteri főinspektort.

Az *utlevél ügyek* szakértője *Lazarevics* Vásza, az államvédelmi osztály főnöke, a *nyugdijkérdésben* pedig dr. *Hacin. Baics* Ilia és *Bugarszki.*

A Budapesten tárgyaló jugoszláv delegációban, amelyet Popovics Tihamér budapesti követ vezet, a következő szakértők képviselik az S. H. S. királyságot: dr. *Tyorovics* egyetemi tanár, dr. *Sisics* Fedró egyetemi tanár, dr. *Aranicki* Stanko, a noviszadi tábla elnöke, dr. *Nagy* József, a zagrebi állami levéltár titkára, *Keller* Gyuró, zagrebi pénzügyi tanácsos, dr. *Kosztics. Vlaskalin* Milorád, *Nedeljkovics* Milán képviselő, *Zsivonijovics* Jován közoktatásügyi inspektor, dr. *Csicsics* Gusztáv vallásügyi referens, *Matiasevics* Radován, a zagrebi országos munkásbiztositó igazgatója és dr. *Stampar* egészségügyi miniszteri osztályfőnök.

A magyar kormány megkezdte az emigráció likvidálását

Pesthy Pál igazságügyminiszter rendelete

Budapestről jelentik: A magyar kormány és a szociáldemokrata-párt között — mint a *Bácsmegyei Napló* megirta — megegyezés jött létre a szocialisták régi kivánságainak teljesitésére vonatkozólag. A kormány *Berky* Gyula egységes-pártí képviselő utján azzal az ajánlattal fordult a szociáldemokrata-párt parlamenti frakciójának vezetőihez, hogy ha a szocialista képviselők nem huzzák ki a szanálási vitát felszólalásaikkal és nem gördítenek akadályt az elé, hogy a felhatalmazási javaslatot a nemzetgyülés husvét előtt megszavazza, akkor a kormány hajlandó teljesiteni négy régi kivánságukat, nevezetesen hozzájárul a béregyeztető-bizottságok fölállitásához, az adózás bizonyosfoku progresszivitásának biztositásához, a zalaegerszegi internáló-tábor föloszlatásához és az emigráció részleges likvidálásához. A megegyezés hirét mindkét részről cáfolták, de az utóbb bekövetkezett események azt bizonyitják, hogy *valamilyen megegyezés mégis létrejött* a szocialisták és a kormány között.

A zalaegerszegi internáló-tábor beszüntetését Bethlen csütörtöki nagy beszédében kifejezetten megigérte husvét utánra, azonkivül egy hozzá közelálló pártonkivüli képviselő utján határozati javaslatot nyujttatott be az adó-reformra vonatkozóan, amit *a kormánypárt el is fogadott.* Az emigráció likvidálásának szükségességét csütörtöki beszédében elismerte Bethlen, de hogy ettől idegenkedő hivei ne egyszerre legyenek kénytelenek lenyelni a keserü orvosságot, kijelentette, hogy az emigráció *teljes egészének* likvidálásáról korai beszélni.

A kérdés, amelynek felvetése csütörtökön még korai volt, aránylag gyorsan megért az elintézésre. Pénteken délelőtt *Pesthy* Pál igazságügyminiszter az ujságirók előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Pénteken délelőtt intern rendeletet bocsátottam ki, amelyben felhivom az ügyészséget, hogy *vonják vissza a nyomozó-leveleket azok ellen az emigránsok ellen, akik vissza akarnak térni Magyarországra.* Ügyük letárgyalását *szabadlábon várhatják be* és a hatóságok nem fognak akadályt gördíteni hazatérésük elé.

Az igazságügyminiszter rendelete *tulajdonképpen nem teremt uj helyzetet*, mert kivételes esetekben az igazságügyminiszter ezt a kedvezményt egyes hazatérni akaró emigránsoknak — legutóbb például *Madzsar* Józsefnek — eddig is megadta. Annak, hogy az emigráció likvidálását *nem általános amnesztia utján*, hanem a fentebb ismertetett módon hajtják végre, az az oka, hogy a kormány a hazatérő emigránsok további *politikai szereplését meg akarja akadályozni.* A hazatérés utját mindenki előtt megnyitják, de az emigránsok ellen folyamatba tett pörökben belátható időn belül nem hoznak itéletet, illetőleg csak abban az esetben tüzik ki valaki ellen a főtárgyalást, ha otthoni magatartását kifogásolják.

Szubotica uj vezetőinek programja

Nyilatkozott az uj főispán és polgármester — „Csupán két pártot ismerek: a loyális és nem loyális polgárok pártját" — mondja Gyorgyevics főispán — Malagurszky polgármester nem politizál

Szubotica főispánja és polgármestere uj emberek a politikai közéletben. Eddig nem viselt állást egyikük sem a közigazgatásban, sőt a politikai pártéletben se játszottak szerepet. A szuboticai radikális-párt és a kormány bizalmából most a városi közigazgatás élére került *Gyorgyevics* Dragoszláv főispán és *Malagurszki* Albe polgármester igy uj emberek a politikai nyilvánosság előtt. Érthető tehát, ha minden oldalról nagy érdeklődés nyilvánul meg programmjuk iránt.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa felkereste az uj főispánt és a polgármestert és megkérte őket, nyilatkozzanak a nyilvánosság számára programmjukról. *Gyorgyevics* Dragoszláv főispán kérdésünkre a következőképpen nyilatkozott:

— Amig nem foglalom el hivatalomat, nem adhatok részletesebb programmot. Programmom alapelveiről azonban már most is elmondhatom a következőket: Olyan városban, mint Szuboticán, ahol annyiféle nemzetiség, annyiféle vallás, olyan sok politikai párt és annyi különböző érdek ütközik össze, nézetem szerint csak ugy lehet eredményesen müködni és csak ugy felelhetek meg a belém helyezett bizalomnak, ha a *város lakosságában csupán két párt között teszek különbséget: a becsületes és loyális, valamint a nem becsületes és nem loyális polgárok csoportja között. Az első csoportra minden ténykedésemben tekintettel leszek és ezek barátjukra találnak bennem, mig a nem becsületes és nem loyális polgárokkal szemben tekintet nélkül, kérlelhetetlenül fogok eljárni.*

Megkérdeztük *Gyorgyevics* főispánt, hogy *a magyar kisebbség* számára nincs-e valami külön mondani valója, mire a következőket jelentette ki:

— *Ez áll mindenkire, igy a magyarokra is. Ha azt fogom látni, hogy a magyarok loyálisan és becsületesen támogatják az állam érdekeit, ugy a legbarátságosabb harmóniában fogunk együttdolgozni, ellenkező esetben azonban nem ismerek kivételt még az édes testvérremmel szemben sem.*

Malagurszki Albe polgármesterhez is kérdést intéztünk programmjára vonatkozólag és a következő választ kaptuk:

— *Politikai nyilatkozatot nem akarok tenni, aminthogy szilárd elhatározásom, hogy uj állásomban — éppugy, mint eddig tettem — minél kevesebbet foglalkozzam politikával.* A városnak jó és lelkiismeretes tisztviselője kivánok lenni és mint ilyen, a város anyagi helyzetét és fejlődését szeretném előmozditani. Részletes programmot majd csak akkor adhatok, ha hivatalom átvétele után már jobban a mélyére tekinthetek a megoldásra váró föladatoknak, tervem mindenesetre az *épitő munka folytatása*, amennyire ezt a város mai pénzügyi viszonyai megengedik, ezek között elsősorban az utak javitása, mert a jó forgalom zavartalansága a város gazdasági fejlődésének egyik alapfeltétele.

Az uj főispán és polgármester értesülésünk szerint a husvéti ünnepek után, valószinüleg kedden veszi át hivatalát dr. *Pletikoszits* Andrástól. Ezt megelőzőleg *Gyorgyevics* Dragoszláv főispán valószinüleg vasárnap Beogradba utazik a hivatali eskü letételére. Hivatala átvételének még akadálya az is, hogy *a közoktatásügyi minisztérium még nem mentette fel a szuboticai tanitóképző intézetben viselt tanári állásától* és amig ez nem történik meg, addig az uj főispán nem veheti át uj hivatalát. *Gyorgyevics* Dragoszlav beogradi tartózkodása alatt tanári állásától való felmentését is meg fogja sürgetni a közoktatásügyi minisztériumban. Előreláthatólag ez egy-két napon belül megtörténik és igy nem lesz semmi akadálya annak, hogy *Gyorgyevics* Dragoszlav főispán és *Malagurszki* Albe polgármester az ünnepek után átvegyék hivataluk vezetését.

Hadbirósági eljárás egy Ady-vers miatt

Erdélyben tilos a Marseillaise

Nagyváradról jelentik: Két hónappal ezelőtt a nagyváradi munkásság kulturbizottsága engedélyt kért arra, hogy a szinházban matiné keretében előadhassa a *Forradalmi nász* cimü darabot. Az engedélyt az előadásra a hatóságok megadták ugyan, de a cenzura az első fölvonás végére beállitott Marseillaise éneklését nem akarta engedélyezni, hanem helyébe azt ajánlotta a munkásságnak, hogy a királyhimnuszt énekeljék el. A döntés ellen a munkásság a cenzura főirányitójához, *Popovici* prefektushoz fordult, aki azonban szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy a franciák régi nemzeti himnuszát a munkások előadás keretében nem énekelhetik, mert ennek agitációs jellege lenne.

A matiné vasárnap folyt le, az ének előadása elmaradt és ehelyett *Ulmann* Sándor nagyváradi munkásvezető tartott rövid beszédet, melyben közölte, hogy a Marseillaise éneklése hatósági betiltás folytán elmarad. A bejelentés után elszavalta *Ady* Endre: *Felszállott a páva a vármegyeházára . . .* cimü verset. A munkásvezér ellen ezért a hatóságok eljárást inditottak. Kihallgatása után a rendőrségről a szigurancára kisérték, ahol letartóztatták.

„A két árva" 2042
„Ut a boldogság felé"
„A sátán helytartója"
„A bűnügyér"
„Borgia Lukrecia"
„Monna Vanna" stb.
BALKAN FILMEK
NOVISAD

A kisebbségi jogok megvalósitása európai érdek

Beszélgetés Radicsal a nemzetközi kisebbségi konferencia céljairól

Mint már jelentettük. Radics István azzal a tervvel foglalkozik, hogy konferenciára hivja össze Középeurópa államainak kisebbségeit együttes akció megbeszélése céljából. Bécsi munkatársunk felkereste Radicsot bécsi lakásán és kérdést intézett hozzá a terv részletei felől. Radics a következőképpen nyilatkozott az általa kezdeményezett középeurópai kisebbségi konferencia céljairól:

— A kisebbségek jogait a békeszerződésekkel kapcsolatban külön egyezményben szabályozta a békekonferencia. Ezt az egyezményt az érdekelt államok kormányai aláirták, azonban *csak nagyon keveset tartottak meg belőle.* Éppen ezért szükségét látom annak, hogy a kisebbségeket együttes akció megállapitása céljából konferenciára hivjam össze. Addig nem lehet ugyanis konszolidációról, pacifizmusról beszélni, amig egyes államokban elnyomott és éppen ezért elégedetlen nemzetiségek élnek. Ezt az álláspontomat londoni tartózkodásom alatt közöltem ottani mértékadó államférfiakkal, akik helyeselték a konferencia tervét. Hangsulyozni szeretném, hogy *ennek a tervezett konferenciának semminemü irredenta célzata nincsen.* A határokról nem is lesz szó, programja tisztán a kisebbségek helyzetének megjavitása és a követelések érvényesitésének módja lesz. Éppen ezért a tervezett konferencián csakis hivatalos delegátusok, pártok kiküldöttjei és a kisebbségek parlamenti kisebbségek képviselői vehetnek részt. *Felelőtlen fantaszták részvétele teljesen ki van zárva.* A konferencia egyébként a legteljesebb nyilvánosság előtt fog ülésezni, ugy hogy mindenki ellenőrizheti majd a felszólalásokat és a határozatokat. Igy tehát teljesen felesleges az egyes hivatalos szócsöveknek már mostan irredenta összeesküvés meséjével felizgatni a tömegeket.

A konferencián minden kisebbség képviselői résztvehetnek. Igy Lengyelországból a németek, oroszok, ruthének és zsidók, Csehszlovákiából a németek, szlovákok, magyarok, lengyelek, ruthének és a románok, Romániából magyarok, németek, oroszok, a bulgárok és a szerbek, *Jugoszláviából pedig a horvátok, szlovének, magyarok, németek, románok, bulgárok, törökök, bosnyákok, albánok és a montenegróiak* nyernek meghivást. Részt vesznek azonban valószinüleg az olaszországi németek és szlovének, valamint az Ausztriában és Magyarországon élő különböző kisebbségek is. A konferencia nem irányul egyetlen államalakulás ellen sem, hanem tisztán a kisebbségek helyzetének megjavitását célozza. A konferencia nagyszabásu manifesztum lesz, amelyeek az a célja, hogy a nagyhatalmakat meggyőzze arról, hogy *a kisebbségi kérdés jogos megoldása nemcsak az elnyomott kisebbségek, de egész Európa békéjének eminens érdeke.*

Végül közölte Radics, hogy a konferencia időpontja még bizonytalan és azt a reményét fejezte ki, hogy az akció nagy szolgálatot fog tenni Közép- és Délkeleteurópa rekonstrukciójának.

CIRKUSZ

Husvéti népszokások

A husvéti ünnepek, mint beavatott forrásból értesülünk, többnyire husvét tájékán zajlanak le. A husvét nincs fix időponthoz kötve, mint például a tőzsdei ünnepek: az *ultimó* és a *médió*, hanem akkor esedékesek, amikor a naptárcsinálóknak éppen eszükbe jut. Az ünnep bizonyos népszokásokkal van összekötve és minthogy a lakosságot már kiskorában asztal körül kergették, ha elmulasztotta ezeket perfektuálni, a népszokások betartása mai napig sem ment ki a divatból.

A legismertebb népszokások.

1. *A bőjt.* Férfiak, nők és gyermekek üzik. Rendszerint nagypénteken kezdődik és másnapig tart, de vannak jámbor családok, ahol egyfolytában megtartják a következő nagypéntekig. Megkülönböztetésül az ugyancsak vallásos, de másvallásu, *bócherek*től az ilyen permanens bőjtölőket *sócherek*nek nevezik. Szemben ezzel a kiterjedt szektával a hivőknek egy része a bőjt profanizálásának tekinti a sócherek eljárását és csak a kiválasztott napon tartóztatja meg magát — igaz, hogy fokozott szigorusággal — a husevéstől: ilyenkor kenyéren és vizen és szardinián és töltött tojáson és vajban kirántott süllőn és piskótatortán és burgundin koplalnak.

2. *Sonka és macesz.* A bőjt befejezése után következik az ünnepi zaba. Kedvenc népszokás husvéti sonkával, illetőleg macesz-kávéval táplálkozni. A sonka kiadósabb, ezért elfogyasztását a zsidó családok maguknak sajátitották ki, mig a keresztények — minthogy a maceszkávé nem ütközik vallásukba — az utóbbit privilégizálják.

3. *A husvétig nyul.* Ma már kiveszőfélben van: utolsó példánya a kormányválság, amely — minthogy a kibontakozás nem sikerült — *husvétig nyul.* A h. ny. nem tévesztendő össze a *husvéti* nyullal, amely a piros tojások előállításával foglalkozik engedély nélkül.

4. *A piros tojás.* Lásd *husvéti* nyul.

5. *A husvéti locsolás.* Délután a férfiak leülnek egymással szembe egy kis kerek zöld asztalhoz és festett kartonlapokat ütögetnek egymáshoz »adu, adu, na még egy kis makkbaszakadt adu és aztán ha a kvintem jó, akkor kivagyok« felkiáltással, miközben a pincér a feketét mindjárt a mellényzsebünkbe önti. Ha ez husvét hétfőjén történik, akkor h. l.-nak mondjuk. Ha nem, akkor azt mondjuk, hogy »hallja maga marha, nem tud jobban vigyázni, majd szólok a gazdának«!

6. *Ősi népmulatságok.* Az egyszerü parasztikus ember ez ünnepek déltánjain utra kél tuszkulánumából és mint ükapái hajdanán, felkeresi a legközelebbi gyepes térséget, ahol a legények ingre-nadrágra vetkőzve nemes testedző mérkőzéseket folytatnak. Rendszerint tizenegy-tizenegy dalia küzd egymás ellen; a játék a biró sipjelével kezdődik és verekedéssel végződik. Kedvelt népszokás a meccsen elbliccelni a belépti-dijat.

7. *A husvéti szám.* A lapszerkesztők és lapkiadók, mint a vallásos emberek általában, magukba szállnak husvétkor és töredelmesen *számot adnak* büneikről. Ezt a terjedelmes számot nevezik h. sz.-nak.

8. *Husvéti kroki.* Régebben egyike volt a legismertebb népszokásoknak, de ujabban hanyatlásnak indult.

dió.

„Bár ne jöttünk volna ki"

Horgosi magyar panaszos levele Braziliából

A mesék hazájából, sorstalan magyarok vágyainak országából, messzi Braziliából irt levelet *Zámborszki* Mihály volt horgosi gazda a *Bácsmegyei Napló*nak. Az egyszerü embernek egyszerü irása megrázóan festi a Délamerikába csábitott magyarok sorsát, akik elkeseredetten vágyódnak haza, mert a távoli meseország csak a kivándorlási ügynökök meséiben van meg, a valóságban pedig kizsákmányolják, mindenükből kifosztják az idegeneket, akiket balsorsuk a lelkiismeretlen ügynökök karjaiba kergetett.

San Paolóból március 3-án irta nehéz szavu, nehéz mozdulatu levelét Zámborszki, hogy *lebeszélje a kivándorlásról azokat, akik az eddigi intelmek után is még Délamerikába készülnek.*

— Tudatom velük, — kezdi levelét Zámborszki, — hogy szerencsésen megérkeztünk. A *megérkezésünk* szerencsés volt, de *most már keserü az életünk,* eleinte csak jó volt, de *most már nagyon kibántak velünk.* Eleinte volt minden, amikor kijöttünk tehenet, pénzt, disznóhust, zsirt adtak és azt mondták, hogy ez mind ajándék. De bizony *fizetéskor mindent lefogtak, mert most már le van kapálva.* Mi is lekapáltunk *tizezer kávéfát,* van, aki még többet is, ki milyen családdal van. *Most már könnyen beszélnek, gondolják, majd megint jön egy bolond csapat magyar, akiket megint félrevezetnek,* mert már minket nem lehet. Gondolják el az urak, hogy *milyen gazemberség megy itt végbe.* Mikor ideérkeztünk, *mézes kaláccsal csalogattak bennünket, de most egész másként van. Azt nem is lehet leirni, hogy mi van itt,* csak ha valamikor hazakerülök, — ha lehet, még az őszszel — akkor *majd elmesélem, hogy mit csinálnak itt a magyarokkal. Bár csak a Bácsmegyei Napló szavára hallgattam volna és ne jöttünk volna ki.* De ha már ki is jöttem, bár a gyerekek ne volnának itt. *De ha mi már kijöttünk, csak a többinek volna esze,* de ide irták már, hogy hatszáz család utban van. *Jobb volna, ha otthon maradnának.* Ne is irjanak, mert *nem tudjuk, hogy hová vet a sorsunk.*

Rezignált hangu leveleben családi üzeneteket küld ezután Zámborszki Mihály és utóiratként hozzáfüzi:

— *De jó volna már visszamenni!*

Páter Botka

Irta: Maison Jeromos plébános

A magyar-szerb kulturszolidaritás kérdésével kapcsolatban megemlékeztek a lapok arról, hogy az első *magyar* Shakespeare-kiadást egy magyarországi *szerb* áldozatkészsége tette lehtővé. A neve: *Tomori Teodorovics* Anasztász, aki nagy megértéssel támogatta az akkori magyar kulturmozgalmakat, több szláv társával együtt, akik között az egyszerü kalocsai jezsuita: pater *Botka* volt Teodorovics Anasztász mellett a magyar-szláv kulturszolidaritás legtiszteletreméltóbb istápolója.

Pater Botka, mint fiatal diák résztvett az 1848—49 nemzetiségi és szabadságmozgalmakban. A forradalom kitörésekor a barrikádokon küzdött Prágában, ahol rövidesen a forradalmi ifjuság egyik vezetője lett. A balsikerrel végződött forradalmak után Milos szerb fejedelem udvarába került, ahonnan pár évvel később visszament Csehországba és belépett a jezsuita-rendbe. Az insbrucki kollegiumba érte az a lelki hatás, amely egész további müködésére elhatározó volt. Az ausztriai ütközet után sok sebesült, alföldi magyar fiu került az insbrucki kórházba, ahol pater Botka mint lelkész müködött. A magyar katonákkal eleinte csak tolmács utján érintkezett; de később annyira megnyerte tetszését a magyar katona józansága, becsületessége és bátorsága, hogy elhatározta, megtanul magyarul. Áthelyeztette magát a kalocsai gimnáziumhoz és ott — mint tanár — ugyszólván a magyar kultura apostola lett, 1871-ben halt meg — kolerában.

Páter Botka életét ugyszólván a szláv-magyar kulturközeledés eszméjének szentelte és kiváló propagálója volt a magyar irodalomnak, több kiváló munkát leforditott szláv nyelvre is és az ő érdemének lehet tulajdonitani, hogy a kilencvenes években már szorosabb kapcsolat füzte egymáshoz a szláv és a magyar irodalmat. A magyar irók kitünő példát adtak az akkoriban feilődésben levő szláv irodalom reprezentánsainak, aminek bizonyitékául felemlitjük, hogy mennyi rokoni vonás található Arany János és Juraj Jovanovics, a cseh Vbriliczky, a szerb Radicsevics és Petőfi munkássága között. Mennyi közös vonás van a szláv és a magyar népdalok között, amelyek ugyanazon érzelem, gondolat szüleményei . . .

Páter Botkát a legjobban az a magyar iró jellemezte, aki azt irta róla, hogy elmélkedésre hajló lelkülete nemességével és fáradhatatlanságával a magyar-szláv kulturközeledés legbuzgóbb harcosa volt.

TINTA

A gazdag ember

A gazdag embert tisztelem és becsülöm is őt, okos, céltudatos elve miatt. Naponta elmegyek takaros kastélya előtt, melyet aranyozott vasrács kerit és sohasem mulasztom el az alkalmat, hogy betekintsek parkjába.

— Mondd, kérlek, minek köszönheted a szerencsédet? — kérdezem tőle a szememmel, mert gondolatban minden embert tegezek, a gazdag embert is.

De nem árulja el titkát. Ha künn sétál a parkban, hátratett kézzel és elégedetten csak mosolyog. Hintója szolgálatra készen áll a kocsiszinben. Szénája rendben van. Évekig nem sikerült ellesnem bölcseségét, mely ily magasra juttatta.

Multkor, déltájt azonban történt valami, Egy munkásasszony ételhordóban ebédet vitt az urának, véletlenül megcsuszott a sikos járdán és elvágódott, a kastély közvetlen közelében. A cseréptálak rapittyán eltörtek.

A szegény nő továbbandukolt. Én is megálltam és bámészkodtam. Kiloccsant az aszfaltra az egész ebéd. A leves, mely forró, sárga erecskékben patakzott tova, megolvasztva maga körül a sarat, a borjupörkölt piros térképet rajzolva a földre és a mákost metélt is, melyet hitvesi kéz hintett meg gyöngéden cukorral.

Van-e oly céltalan valami, mint az utcán heverő ebéd? Ki eszi meg? Vajon akad-e olyan éhes és nyomorult, ki a sárból fölnyalja? Nyilván a szemétre kerül.

Az emberek fejüket csóválva nézték, de mind kikerülték, azzal a tisztelettel, mely manapság az ételeket övedzi. Magukban azt suttogták:

— Legalább harmincezer korona.

Ezt a jelenetet a gazdag ember is látta, ki parkjában sétált, hátratett kézzel és elégedetten. Megsajnálta a szerencsétlen asszonyt, mert áldott jó szive van. Észrevettem, hogy tépelődik.

Nemsokára kordult is a kert ajtaja. Maga nyitotta ki. Kilépett az utcára és nézte az ebédet, mely kihült, de még nem egészen fagyott meg.

Kicsit várt. Majd halkan füttyentett. Egy farkaskutya ugrott elő, a gazdag ember farkaskutyája, ő pedig nagy-

lelkü taglejtéssel az ételre mutatott, megkínálta vele, mintegy ezt mondva:

— Tessék parancsolni.

A kutya zabálni kezdett. Először a hust falta föl, később a mákosmetéltet, végül a leves tócsáját szürcsölte.

Én csak ekkor éreztem, hogy milyen okos, leleményes, lángeszü ember a gazdája. Ime, ő föltalálta a módját, hogy ezt a parlagon lévő kincset, mellyel mindenki átallaná bepiszkitani a kezét, bevitesse, a kutyája gyomrában. Ez volt az ő nagy titka.

Jó étvágyat kivántam a kutyának is, őneki is. A kutyájának, kit ismertem, köszöntem. Őneki, kit szintén ismertem, ezuttal nem köszöntem.

Kosztolányi Dezső.

Davidovics Ljuba Suboticára érkezett

Tüntetés és ellentüntetés a bevonulásnál — A demokratavezér a kisebbségek jogairól

A vasárnap délelőtt hirdetett népgyülésre szombaton este fél kilenckor Szuboticára érkezett *Davidovics* Ljuba, a demokrata-párt elnöke. Vele együtt jöttek dr. *Ribar* Iván, a nemzetgyülés volt elnöke, dr. *Setyerov* Szlavkó és *Karas* Nikola képviselők, *Jorics* Riszta, a demokrata-párt központi bizottságának tagja, *Anics* Mita, dr. *Popsz* Frigyes és dr. *Popovics* Milivoj ügyvéd, a szuboticai demokrata-párt elnöke.

A képviselőket a pályaudvaron a szuboticai és környékbeli demokrata-pártok kiküldöttei és a jogakadémiai demokrata ifjusági egyesület tagjai várták. A főiskolai ifjuság dalárdája szerb, horvát és szlovén nemzeti dalokat énekelt, majd a közel kétszázfőnyi tömeg a demokrata-párt Aleksandrova-ucca 6. sz. alatt levő helyiségébe kisérte, állandó ünneplések mellett a demokrata képviselőket.

Utközben, a demokrata-párt helyisége előtt *a radikálisok és Pribicsevics-párt hivei ellentüntetést rendeztek.* A királyt, Pasicsot, Pribicsevicset éljenezték, *Davidovicsot, Radicsot és az ellenzéki blokkot abcugolták.* A bevonulásnál dr. *Gnyátics* Radmillo rendőrfőkapitány-helyettes és husz rendőrlegénység tartotta fenn a rendet. A kivonult rendőrök közbelépése megakadályozta, hogy a tüntetés és ellentüntetés rendzavarássá fajuljon.

A demokrata klubban

A demokrata-párt helyiségében dr. *Popovics* Milivoj a szuboticai párt nevében üdvözölte a vendégeket; beszédére *Davidovics* Ljuba röviden válaszolt. *Vukovics* Miro az akadémiai demokrata ifjuság nevében beszélt és az ifjuság támogatásáról biztositotta Davidovicsot. Ezután *Csermák* Lajos *magyar nyelven, a szentai demokrata-párti magyarok csatlakozását jelentette be Davidovicsnak,* akit arra kért, hogy politikai harcában a magyar kisebbség érdekeit tartsa szeme előtt.

Davidovics Ljuba válaszában kijelentette, hogy örömmel fogadja az üdvözléseket. Jól esik neki, hogy az ifjuság is megérti törekvéseit, a mely megértés magas korában erőt ad küzdelmeihez. Örömmel veszi tudomásul a szentai demokrata magyarok csatlakozását, akiket biztosit arról, hogy *nem fog a kisebbségek ügyéről megfeledkezni.* Minden *becsületes polgárt, aki kötelességét teljesiti, teljes polgári jogok illetnek meg. Magyar polgártársainkat* — mondotta — *az összes jogok megilletik, hogy soha életükben ne érezzenek különbséget az állam többi polgáraival szemben. Érezzék a kötelességek és jogok egyenlőségét, amikor jogot és szabadságot kivánnak, amit, ha eddig nem volt meg, ki fogjuk vivni.*

Az üdvözlések után a vendégek a szuboticai demokrata-párt tagjaival együtt a Bárány szállodába vonultak, amelynek éttermében százteritékes bankett volt Davidovics Ljuba és a képviselők tiszteletére.

Davidovics Ljuba kijelentette a *Bácsmegyei Napló* munkatársa előtt, hogy a vasárnap délelőtti népgyülésen ismertetni fogja a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontját.

HIREK

— **A Bácsmegyei Napló legközelebbi száma kedden délben jelenik meg.**

— **Rekonstruálták az olasz kormányt.** Rómából jelentik: A választások eredménye folytán Mussolini átalakitotta kormányát. Diaz tábornok hadügyminiszter lemondott, az uj hadügyminiszter Caballero volt római helytartó. A gazdasági és gyarmatügyi minisztériumokat megszüntették.

— **Giardino tábornokot felmentették fiumei kormányzói állásától.** Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök levelet intézett Giardino tábornokhoz, Fiume kormányzójához, amelyben a kormány nevében köszönetét fejezi ki munkájáért, egyben felmenti állásától. A Fiume annexiója alkalmával létesitett Quarnero-provincia uj prefektusa május 1-én veszi át Fiume és a provincia vezetését.

— **Románia egyezséget kötött Bulgáriával a határok biztositására.** Bukarestből jelentik: A román kormány szombaton ratifikálta a Bulgáriával kötött megegyezést a határok biztositása ügyében. Az egyezmény szerint két vegyes bizottságot alakitanak, amelyek közül egyiknek Ruszcsukban, a másiknak Dobricsban lesz a székhelye. A bizottságok munkájában a két állam katonai kiküldöttei is részt vesznek. A bizottságok minden hónapban együttes tanácskozást tartanak, amelyeken a bandabetörések és csempészések megátlására szolgáló rendszabályokról fognak tárgyalni.

— **Nem jelentek meg a budapesti napilapok husvéti számai.** Budapestről jelentik: Pénteken este és szombaton a nyomdavállalatok főnökei ujabb tárgyalásokba bocsátkoztak a munkásokkal. Emiatt a budapesti napilapok husvéti számai nem jelentek meg.

— **Sentán megalakult a Davidovics-féle demokrata-párt.** Sentáról jelentik: A demokrata-párt Davidovics-frakciója Sentán megalakult. A pártszervezet elnöke Milanovics Csedomir tanfelügyelő, alelnöke pedig Beleslin Brankó lett.

— **A novisadi szintársulat szuboticai vendégjátéka.** A novisadi szintársulat opera együttese szombaton délben érkezett meg Szuboticára, ahol husvét két napján négy előadást tartanak a városi szinház termében. Vasárnap délután 3 órai kezdettel *Lehár* Ferenc operettje a *„Kék mazur“* kerül szinre, este a *„Troubadur“*, hétfőn délután *„Zrinyi“* opera, este nyolc órakor pedig a *„Hoffmann meséi“* kerül előadásra. A négy előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Jegyek a szinház nappali pénztáránál is válthatók

— **A feltámadás ünnepe.** A szuboticai római katholikus egyház nagyszombat délutánján a szokásos ünnepi keretek között tartotta meg a feltámadás ünnepét. Az ünnepi körmenet, amelyen több ezer ember vett részt, délután öt órakor indult el a barátok templomától. A menet végig haladt a Jelasics-uccán a Teréz-templom felé, ahol délután hat órakor folyt le az ünnepi szertartás, amelyet *Budanovics* apostoli adminisztrátor nagyszámu papi segédlettel végzett.

— **Hétfőn nem lehet utlevelet vizumoztatni.** A szuboticai rendőrség utlevél-osztálya közli, hogy a husvéti ünnepek alatt — vasárnap és hétfőn — szünetel az utlevelek vizumoztatása.

— **Az orosz szovjet nemzeti ünnepei.** Moszkvából jelentik: A moszkvai szovjet az orosz ünnepek uj jegyzékét közli. Az eddigi forradalmi ünnepnapokon kivül még a következő ünnepeket állapitotta meg a szovjet: január 21-ikét Lenin halála napja emlékére, julius 6-ika a szovjetalkotmány elfogadásának napja. Azon kivül az egyházi ünnepeket is meg fogják tartani, még pedig szünnapok (pihenő napok) gyanánt. Megszüntették a következő ünnepeket: kreszcsenija (január 19-ikén) három király és a blagovescsenije ünnepét, Mária menybemenetele.

— **Hibaigazitás.** Mai számunk mellékletének huszadik oldalán a *Szerb szinészek a magyar uralom alatt* cimü cikk alcimébe értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. Az alcim helyes szövege a következő: Vajdasági szerb szinészek vetették meg a *szerbiai* szinészet alapját.

— **Trockij ujból átvette a hadügyi népbiztosság vezetését.** Moszkvából jelentik: Trockij szabadságáról visszatért Moszkvába és ujból átvette a hadügyi népbiztosság vezetését. Trockij inditványára az orosz hadsereg forradalmi tanácsa elhatározta, hogy kizárja a vörös hadseregből azokat a kommunista tiszteket, akik a párt ellenzékének legutóbbi akciójában résztvettek.

— **Költözködik a szombori Lloyd.** Szomborból jelentik: A Lloyd választmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a Slobodából átköltözik a szomszéd Elefánt szállóba, a hol nagyobb átalakitással kényelmes helyiséget kap. Az átalakitási költségeket a Lloyd vállalja, amely részvények kibocsájtásával fogja a szükséges pénzt előteremteni.

— **Szovjetkatonák cári uniformisban.** *Moszkvából* jelentik: Szovjet-Oroszországban visszaállitják a cári hadsereg egyenruháját, azzal a különbséggel, hogy a cári cimer helyett az ismert szovjet cimert, a sarlót és kalapácsot alkalmazzák az egyenruhára. Az orosz tisztek visszakapják a katonai vállrojtokat és aranysujtásokat. Az egész orosz katonaság ismét a régi tányérsapkát fogja használni. A szovjettisztek máris a régi uniformisban járnak.

— **Megszünt a müncheni nyomdászsztrájk.** Münchenből jelentik: A müncheni ujságok ma ismét megjelentek. A nyomdászok a kormány nyomása alatt heti 32 járadékmárkás bérben egyeztek meg a munkaadókkal és az egyezmény május 31-ig érvényes.

— **Véres korcsmai verekedés.** Kuluncsics Jócó 23 éves szuboticai földmüves legény szombaton délután ittas állapotban betért a Lifka-mozi melletti Páris vendéglőbe, ahol összeverekedett egy ott mulató legénytársasággal. Verekedés közben az egyik legény ballábán sulyosan megszurta Kuluncsicsot, akit a mentők beszállitottak a közkórházba. A szurkálás után a verekedő legények elmenekültek. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Hatévi fegyház emberölésért.** Novisadról jelentik: Gruics Péter futaki lakos mult év februárjában verekedés közben deszkával fejbeütötte Jovanovics Milost, aki az ütés következtében két nap mulva meghalt. A noviszadi törvényszék szombaton tárgyalta a bünügyet. A tárgyaláson Gruics azzal védekezett, hogy Jovánovics támadta őt meg és önvédelemből ütötte fejbe támadóját. A biróság szándékos emberölés büntettében mondta ki bünösnek Gruics Pétert és hatévi börtönre itélte. Az itélet ellen az ügyész és a védő felebbezett.

— **Elfogott kerékpártolvaj.** Novisadról jelentik: A novisadi rendőrség szombaton letartóztatta Ciml Ján novisadi lakóst, aki Malcsik István cimfestő lakásáról egy kerékpárt ellopott és azt a Drina vendéglőben el akarta adni. A tolvajt kihallgatása után az ügyészség fogházába szállitották.

— **Halálozás.** *Goitein* József lisztkereskedő szombaton, életének 56-ik évében Budapesten meghalt. Holttestét Adára szállitják. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Az amerikai kivándorlók előjegyzése.** Beogradból jelentik: A szociálpolitikai minisztérium kivándorlási osztálya rendeletet adott ki, amely szerint azok a kivándorolni szándékozók, akik utlevelet kaptak az Egyesült Államokba, azonban a kvóta kimerülése folytán, vagy más okból nem tudtak elutazni, kötelesek utlevelüket az illetékes hatóságoknál előterjeszteni, hogy ezek az utleveleket legkésőbb április végéig beküldhessék a kivándorlási osztályhoz az 1924—25. évi kvótában való előjegyzés végett. Az utlevélhez csatolni kell az amerikai hozzátartozók által kiállitott garantáló-levelet is.

— **Vasuti karambol Becskereken.** Becskerekről jelentik: Becskerek állomáson szombaton délelőtt vasuti összeütközés történt. A Pancsevóról jövő személyvonat hibás váltóállitás folytán belefutott az állomáson veszteglő tolató-mozdonyba. Az összeütközés következtében Virág Sándor postás könnyebben megsebesült. A személyvonat néhány kocsija megrongálódott. A vizsgálat megindult.

— **A Nőegylet és Népkonyha kabaréja.** A szuboticai zsidó Nőegylet és Népkonyha vezetősége május 4-én jótékonycélu kabaréestet rendez a Városi Szinház termében. A kitünő müsor keretében Faithné, Tenner Imréné, Glied Juci, Engl Magda, Faith Lili, Vajda Juci, Havas Emilné, dr. Csányi Tibor, Weisz Sándor, Neufeld Dezső, Tenner Imre és Strass Leó lépnek fel. A kabaré iránt nagy az érdeklődés.

— **Lasker Emánuel a newyorki sakkverseny győztese.** Newyorkból jelentik: A nemzetközi sakkverseny végső eredményeképpen a világbajnokságot Lasker Emánuel dr. nyerte, aki 20 játszmában 16 pontot ért el. A második Capablanca 14 és fél ponttal, harmadik Aljechin 12 ponttal.

— **A düsseldorfi francia hadbiróság sulyos itéletei a németek ellen.** Düsseldorfból jelentik: A katonai törvényszék szombaton harminc német fölött itélkezett, akiket kémkedéssel vádoltak. A francia hadbiróság tizenkét vádlottat 12—20 évi kényszermunkára, kilencet 1—5 évig terjedő fogházra, kettőt in contumaciam halálra, hatot huszévi kényszermunkára itéltek, egyet pedig felmentettek. A harminc vádlott közül 22 állott a biróság előtt, nyolcan elmenekültek. Az itélet szigoruságát francia részről azzal indokolják, hogy a vádlottak kihivó magatartást tanusitottak a birósággal szemben.

— **Lónyai grófné sulyos beteg.** Bécsből jelentik: Stefánia főhercegnő, Lónyay grófné hetekkel ezelőtt idegbajban sulyosan megbetegedett, s egy bécsi belvárosi szállóban fekszik. Állapota azért aggasztó főként, mivel betegségének tünetei ugyanazok, mint nagynénjének, a volt mexikói császárnénak állapota. Lónyay grófné, hallucinációkban szenved, amelyekben a mult kellemetlenségei elevenednek meg. Különösen a mayerlingi dráma és Rudolf halála foglalkoztatják szakadatlanul. Lónyay grófné ma 60 éves.

— **Chateaubriand sirját elmossa a tenger.** Párisból jelentik: Chateaubriand sirja, amely a grand bey-i tengeröböl partján közvetlenül a viz alatt fekszik, veszélyben forog. A tenger áradása a sir sziklafalát bedöntötte és már csak napok kérdése, hogy a nagy francia költő koporsóját a sziklába vájt üregsből kimossa a tenger árja. A saint-malo-i archeologiai társaság mozgalmat inditott, hogy a minden franciának drága sirhelyet a végpusztulástól megmentsék.

— **Spanyolbeteg a belga király.** Brüszszelből jelentik: Albert király néhány nappal ezelőtt spanyol influenzában megbetegedett. Láza olyan magas, hogy szobáját nem hagyhatja el.

— **Kirabolták Csillag Terézt.** Budapestről jelentik: Csillag Teréz Pannonia szállóbeli lakását kirabolták. Kétszáz millió értékü ékszert vittek el. A rendörség meginditotta a nyomozást.

— **Községi pótválasztások Viroviticán.** Osijekről jelentik: A legutóbbi községi választások alkalmával Viroviticán 7 Radics-párti képviselőt választottak meg, akiknek manoátumát, minthogy a hüségesküt nem tették le, megsemmisitették. A megüresedett helyekre most folytak le a pótválasztások Viroviticán. Megválasztottak 4 egységes horvát pártit, 1 földmivespártit, 1 szocialistát és 1 radikális-pártit.

— **Eljegyzés.** *Jankovits* Mádyt eljegyezte *Palanczki* Milivoj, Sombor. (Minden külön értesités helyett.)

— **Kifosztott állatorvos.** Osijekről jelentik: A našici csendörség értesitette az osijeki rendörséget, hogy Blazslekovics József, ottani állatorvos lakásába betörtek és több mint 30000 dinár értékü ruhát és fehérnemüt raboltak el tőle.

Bál a Népkörben. Husvét hétfőjén a Népkör bálat rendez. Elsörendü cigányzene lesz. Jegyek a Népkör helyiségében előre is kaphatók.

— **Katonafiuk husvéti üdvözlete.** A Kruzsenovácon ktonáskodó szuboticai magyar fiuk a *Bácsmegyei Napló* utján küldik husvéti üdvözletüket hozzátartozóiknak és ismerőseiknek. A levelet a következők irták alá: Szántó István, Joó Dezső, Futó Lajos, Herceg János, Pavlovics Ferenc, Horváth János Barna Károly, Horvát József, Ujhelyi János, Ürmös Sándor, Dusnoki István, Kovács Homó Mátyás, Láng József, Hevér Pál, Antal M. Antal, Takács István, Vörös Csopka András, Vojnics Tunics János, Raffai János, Raffai Károly, Husla János, Ivics András, Mészáros Károly, Boros Sándor, Terényi János, Molnár Ferenc, Héger József, Oravec József, Nagy Simon, Nagy Mihály, Bartus Balázs, Futó János, Horváth Mihály, Jurzsenovics László, Gazsó Gábor, Csik Ferenc, Mándics Kálmán, Nagy Torma József, Vidákovics János, Piszenu Antal, Benedek János, Jurics Géza, Fleckenstein György, Farkas András, Bornyev Lajos, Gulyás András, Dobos Dezső, Kuzai János, Vizi József, Sztanics József. A bajmoki fiuk közül: Neigebauer Antal, Müller Antal, Czindel Károly, Fábián György, Kiss József és Kiss Imre.

— **Házasság.** Mautsch Lajas, a Közgazdasági Bank cégvezetője, folyó hó 21-én délután 5 órakor az ág. ev. templomban tartja esküvőjét Szilágyi Erzsikével. (Külön értesités helyett.)

— **A prágai szadistaper.** Bécs mögött nem akar elmardni Prága sem. Mint Prágából jelentik, a törvényszéken most kezdték meg *Astrenberg* János Ferenc szolgálatonkivüli őrnagy, annak felesége és *Kramer* Emilia nevelőnő bünpörének tárgyalását. A vád szerint az őrnagyék és a nevelőnő beteges hajlamainak kielégitéseképpen halálra kinozták az őrnagy tizenhárom éves kis fiát. A tárgyaláson a szakértők kijelentették, hogy az anya örökölt terheltségben szenved és erősen szadista hajlamu. A gyereket a legválogatottabb módon kinozták. Az orvosi jegyzőkönyv szerint harminc sebhelyet találtak a teljesen lesoványodott gyermek hullaján. Az izgalmas tárgyalás iránt nagy érdeklődés nyilvánult.

— **Szerelmi kaland a levegőben.** Brassóból jelentik: Érdekes és mulatságos ügyet tárgyalt szombaton a hadbiróság, amely banális szerelmi kaland volna, ha nem szerepelne benne a technika modern és csodálatos vivmánya, a repülőgép. A hadicélokra épült repülőgépnek a brassói hangárban kellett volna békésen pihennie, ha Bellák Dragomir repülő-osztaghoz beosztott őrmesternek nem támad az a különös ideája, hogy szerelmi kalandjait a levegőben intézze el. Azért választotta az őrmester ezt a formát, mert ily módon akart a felesége gyanakvása elől menekülni. Egy káplár-montőr vezetésével felszállott kedvese kiséretében és egy Brassótól száz kilométernyre levő helységbe vitette magát, ahol zavartalanul élvezhette a szerelem örömeit, mig féltékeny feelségének bejelentette, hogy parancsra az éjszaka el kell utaznia repülőgépen. Az eset kiderült és az eljárás megindult a gáláns őrmester ellen.

— **Eljegyzés.** Tully Margit Stara-Gyalla és Kulunesics Károly Subotica, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Nem lesz Adán pótvásár.** Szentáról jelentik: A kereskedelmi miniszter április 20-ára Adára kért pótvásárt nem engedélyezte.

— **Garázda községi irnok.** Szentáról jelentik: A napokban Vracsalics Ljubomir horgosi községi irnok részegen megtámadta Horgos főuccáján Adamov Alexa horgosi lakost, akit késsel összeszurkált. A csendörség Vracsalicsot letartóztatta.

— **Uccán laknak a külföldiek Firenzében.** Firenzéből jelentik: Firenzébe az utóbbi hetekben annyi idegen érkezett, hogy a hatóságok a nagy számmal beözönlő utasokat sehogysem tudták elszállásolni. Ezernél több külföldi utas a szabad ég alatt volt kénytelen az éjszakát tölteni, mert sem a szállók, sem a magánházak nem voltak képesek a nagy tömeget befogadni.

— **Filmgyár épül Pancsevón.** Egy nagy pénzcsoport, mint értesülünk, tervbevette, hogy Pancsevón filmgyárat épit. A gyár felépitéséhez szükséges 15 millió dinár már jórészt együtt van. A filmgyárral kapcsolatban Beogradban filmakadémiát állitanak föl, amelynek céljaira a kormány nagyobb szubvenciót helyezett kilátásba.

Dr. Fürst Sándor Novi-Vrbas, f. hó 24-én külföldi tanulmányutjára indul. Ismét rendel május 8-án.

Balalaika zenekar Szmolyakoff Helena énekmüvésznővel, ma és minden este a Nemzeti-szállodában hangversenyez. Kezdete este 8-tól egész éjjel. A Balalajka társulat csak rövid ideig marad városunkban, mert amerikai körutra megy és ezért kéri a n. é. uriközönség szives pártfogását. Elsőrangu ételek és italok. Szolid és pontos kiszolgálásról gondoskodva van. Belépődij nincs.

Messalina minden idők leggrandiózusabb felépitésü filmóriása a »Mosinger« film-é Novisadon.

»A siber a Vajdaságban« a novisadi »Balkan« film után kerül forgalomba.

Pöstyén fürdőn az idén hamar kezdődik a szezon. A pompás Thermia Palaceszálló, mely az összes fürdőkkel egybeépült, már április elsején megnyilt. Az árak meglepően mérsékeltek. A Thermiában már napi ck. k. 65.—ért kapható teljes penzió. Felvilágositások: Pelikán Lipót, Veliki-Bečkerek, Kralja Petra trg 3. I., ahol eredeti pöstyéni iszapkocka is kapható házikurára, darabja 60 dinár, kompress 120 dinár. Bámulatos gyógyhatás.

Mielőtt vásárol jégszekrényt, vendéglői, szállodai berendezést, sörkimérőapparátust, kérjen árjegyzéket Goldner testvérek jégszekrénygyárától Subotica. Telefon 134.

A gyermekvilág szenzációja a »Babavásár«, amely nagy arányu, látványos és rendkivüli szórakoztató mulatságot f. é. április 27-én délután a városi szinházban rendez a suboticai zsidó Patronázs-Egyesület.

A budapesti keleti árumintavásár május 31-től junius 10-ig tart. A vásárra utazóknak szabályszerü utlevéllel kell birniok, magyar vizum azonban nem szükséges, mert a magyar vizumot utólag a vásár területén féláron adják meg. Május 30-tól junius 10-ig az összes magyar vasutakon ugy a gyors, mint a személyvonatokon a rendes menetdijnál 50%-al olcsóbban lehet utazni. A Dunagőzhajózasi Társaság express hajóin teljesáru völgymeneti jeggyel ingyen lehet visszautazni. A vásár vezetősége kivánatra kedvezményes lakást biztosit. Akiknek ily lakásra szükségök van, azok a vásárigazolvány lakásszelvényét kitöltve, lehetőleg tiz nappal felutazásuk előtt küldjék be a budapesti Idegenforgalmi Hivatalhoz (IV., Harisbazár 1.) A látogatókat érkezéskor már a hivatal kiküldöttei fogják a pályaudvarokon fogadni. A kedvezmények csak a vásári igazolványok birtokosait illetik. Csakis ily vásári igazolványok birtokosai léphetik át vizum nélkül a magyar határt. A vásári igazolványok ára — mely egyben belépti jegyül is szolgál a vásár egész tartamára — 80 dinár. Vásári igazolványok bármely SHS kereskedelmi és iparkamaránál, továbbá Belgrádban: a Jugoslovenska Bank és a Podunavsko Trgovacsko Drustvónál (Dunamenti Kereskedelmi r.-t.-nál, nemkülönben a m. kir. követség utlevélosztályánál (Zorina u. 70) és a belgrádi m. kir. kereskedelmi megbizottnál (Strahinica Bana 43a. Tel. 20-23.) szerezhetők be Novisadon: a kereskedelmi és iparkamara, a Gyárosok Szövetsége, az Agrárbank és a Jugoszláv Bank fiókja. Suboticán a Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Lloyd, az Általános Hitelbank r. t. és a Jugoszláv Bank fiókja vállalták a vásári igazolványok kiadását.

Hajlitott székekben, prima minőségü, eredeti gyári árakon, nagyhani raktár, — nagyobb vételnél megfelelő engedmény. Hemler Péter utódánál, Novisad, az evangélikus templommal szemben.

SPORT

Husvéti programm. Husvét két napján — mint megirtuk — két beogradi csapat vendégszerepel Suboticán. A beogradi Jugoszlávia vasárnap délután négy órai kezdettel az Sz. M. T. C. pályán a Bácskával mérkőzik. A komplett fővárosi együttessel szemben a Bácska a Zagrebből hazatért Kulundzsicsal és Slezákkal megerősödve áll ki. A Zsak vasárnap a saját pályáján a beorgadi Soko-val játszik, amely husvét hétfőjén ugyanott a Sand-al méri össze az erejét. A Sz. M. T. C. hétfőn a Bácskával rendez barátságos mérkőzést.

A vajdasági birkózó-alszövetség. Szomborból jelentik: A vajdasági egyesületek vezetői husvét vasárnapján az Amatőr klubhelyiségében értekezletet tartanak a vajdasági birkózó-alszövetség megalakitása ügyében. Az értekezleten Noviszad, Szenta, Szombor és Szubotica képviseltetik magukat.

Edison hetvenéves

A film apjának ünneplése

Newyorkban 500 teritékes bankettel ünnepelték meg a filmmüvészet kiválóságai Edisonnak, a film apjának 77-ik születésnapját. Mary Pickford, a hires amerikai filmdiva üdvözölte az ősz tudóst, aki válaszában a filmet a jó és rossz leghatalmasabb eszközének mondotta.

A virágzó amerikai filmkultura egyre több európai müvészt és müvésznőt vonz magához. Pola Negri a Paramount-társaság érdekfeszitő filmjében, a »Bella Donne«-ban kreálta első szerepét azzal a megragadó müvészettel, amely minden Donnát most hozza forgalomba a Basna-alakitását kimagaslóvá teszi. A »Bella filmvállalat a Vajdaságban.

Lubitsch Ernő a Warner Brothers amerikai társasághoz szerződött és »A házasság köre« cimü filmben óriási sikert aratott. Rudolf Valentino a Farmous Players Lasky Corporationnál fejti ki elsörangu képességeit.

Amerikában a Paramount-filmek vezetnek, amelyek közül különösen a The Covered Wagont, mind az öt földrészen óriási hatással játsszák. Mint ritka szenzációról beszélnek a »Hollywood« cimü filmről. Amerika leghiresebb filmvárosának 30 kitünősége játszik benne, többek között Dounglas Fairbanks, Mary Pickford, Charlie Chaplin és Pola Negri.

A legujabb filmtermésből kiemelkednek a bécsi Schascha »A rabszolgakirálynő«, (Kertész Mihály rendezése) és »Tutankamen bosszuja« cimü filmjei és Korda Sándor »Mindenki felesége« cimü filmje, amelyben a fő női szerepet Korda Mária játssza.

MŰLÁBAK
MŰKEZEK
EGYÉNESTARTÓK.
SCHÖNBRUNN SUBOTICA
PAŠIĆEVA ULICA 5. SZÁM. — TELEFON 2—7

Pyram
Pyram
Pyram
A leglinomabb terpentines
CIPŐKRÉM!

Vajdasági magyar büszke lehetsz arra Ha Krékusiói vett órát akaszthatsz fa faira.

ROSSIJA-FONCIÈRE
biztositó- és viszontbiztositó társaság
Tüz-, élet-, betörés-, jégbiztositás
Fiókigazgatóság:
Subotica, Aleksandrova ulica 4.
(Rossija-Foncière palota)

Moravetz zenemükereskedés
Timisoara (Temesvár, Románia)
Világvárosi nivoju szaküzlet. Bármilyen zenemüre van szüksége, kérje egy lapon, gyorsan pontosan és a legolcsóbban kapja tőlünk. Jegyzékek ingyen. 989

TÜKRÖT
csiszolt üveget, messing munkát, régi tükrök javitását legolcsóbban és legszebben, garancia mellett — az
ALBA
TÜKÖRGYÁR
NOVISAD
Kamenička ulica 15 — készit.
Kérjen árajánlatot 152

Villa, modern, villanyos mentén, Palicson, 5 kapa területen, eladó. Bővebbet Schatle, Városi-kávéház. 2913

Eladó 1 drb. 5 HP. fogaskerekü magánjáró Garet-kazán Ruszton-cséplővel, karikás és golyós kenéssel. Nagy István Ferenc, Nagy-ut 77. szám, Orom-állomás mellett. 2950

Eladó ház Staramoravicán, a postával szemben, nagy telekkel. Érdeklődni lehet Gracza Pál tulajdonosnál. 2724

Palicson, a villamos mentén, 16 kapa elsőrendü szőlő, gazdasági épületekkel eladó. Bővebbet Salamon ügyvédnél. 2912

Cimbalomórákat adok. — Ugyanott két cimbalom és hegedü eladó. I. Mihalovits, IV., Sudarevič ul. 28 2923

Tükör, márványlapu szekrénnyel, 3 méter magas, eladó. Cim: Lencz Géza, Szegedi szőlők. 2939

Fő-utcán levő jóforgalmu vendéglő eladó esetleg bérbeadó. Tudakozódni lehet Béri Bálint, St.-Moravica. 2987

Házak kerestetnek megvételre 50.000 dinártól feljebb, akinek van eladó, jelentse be Malusev-irodában, volt régi edénypiac. 2959

Vendéglők vannak Szubotican eladók, bérbeadók és elszámolásra átadók, teljes berendezéssel, házzal vagy anélkül. Bővebbet Malusev-iroda.

Keresek 35—50 HP-ig szivógázmotort, 1 drb. 21 Ganz hengerszéket, 1 drb 220—650-es, dupla sima hengerszéket, 1 drb 220—475-ös dupla sima hengerszéket, 4 drb 4 méteres hasábszitát, 5 drb felvonót, hevedert, serlegeket, szitákat. Komáromi István, Nova-Kanjiža.

Somborban két szoba, konyha, éléskamra, folyosó, fáskamra nagy telekkel, forgalmas helyen, azonnali beköltözködéssel eladó. Bővebbet Zulević Gábor borbély, Sombor, Kraljević Gjorgje 8. 2717

Eladó téglagyári felszerelések, ugymint kapszlik fedőkkel, harangok, vas és fa járóteszkák és egyéb felszerelések. — Ugyanott cséplőgép, aljakra fölszerelt kocsik eladók. Vekoni Mihály, Ada, Bácska.

APRÓHIRDETÉSEK

Eladó 10-es, 14 légkörös, Máv. kéthengeres lokomobil Máv-golyós cséplővel. Érdeklődni lehet Senćanski put 60. 2584

Villa Palicson, gazdasági épületekkel, két lánc földdel, földmivesiskola során eladó. Bővebbet Földes ruhaüzletében. 2617

16 Hp szivógázmotor, huzatos, 42 colos Nicholso-cséplő és elevátor, kitünő karban, jótállás mellett, egyenként is, eladó. Sulyok, Osijek, Gundulić 15. 344

Egy szép beüvegezett bódé mindenre alkalmas, jutányos áron eladó, ugyanott egy villanymotor is. Trenkova u. 8, Dr. Šántha szanatóriummal szemben. 2989

Eladó egy uj esztergapad, hossza 3500 m/m, sulya 17 méter. Személyesen tárgyalok. Vágó Pál, St.-Kaniža. 3002

6 (hat) drb komplett dupla malmi fölvonó jutányos áron eladó. Teljesen uj állapotban, gyürüskenésü csapágyakkal. Megtekinthetők Freund Adolf, Parnimlin, Bačkopetrovoselo. 2998

Moziberendezés. Pathegyártmány, eladó Telcs Gáspárnál, Sombor. 2988

Ajtó eladó: nagy, fehér, üvegezett. Cim a kiadóban. 2990

KÜLÖNFÉLE

Munkások felvétetnek Šijačić tüzifa- és szállitási telepén, Sokcdinski put. 2999

Lokomobilkezelők kézikönyve, 263 kérdés-felelet, szerb nyelven 25 dinár. Az összes gőzgépekről, 470 kérdés-felelet, magyar nyelvü, 30 dinár. — Szabotnik Ferenc, Stari-Bečej 2973

Elveszett egy boritékban néhány fénykép, igazolvány és komáty. Kérem a megtalálót, irtolam ellenében adja le a lap kiadóhivatalában. 2972

Elegánsan butorozott szoba az Aleksandrova ulicában kiadó. Cim a kiadóban. 2922

Elveszett egy 14 éves fiu március 4-én, sárgás-barna kiskabátba, gesztenyés, ferdenézésü. Aki tud róla, jelentse Dobó Szilvinél Stara-Kanizsa, Sv.-Savska ulica 31. 2830

Fényképész keres üres mütermet vagy hasonló helyiséget bérbe Bácskában, Bánátban vagy Szerémségben. Esetleg kibérel már bevezetett üzletet is. Ajánlatokat »Moderner Fotograf III-A-16« jelige alatt az Interreklam d. d. Zagreb, Palmotićeva ulica 18 továbbit. 2901

Butorozott szobák kiadók és lakások lelépési dij ellenében bérbe kerestetnek. Érdekelnek bővebb értesités végett forduljanak Malusev-irodához, Subotica.

Információkat, legyen az bármily ügyben, a legmegbizhatóbban közvetit a már 17 év óta fennálló és jó hirnévnek örvendő Malusev tudakozódó-iroda Subotica. 2959

Lakást keresek, egy- vagy kétszobást, május elsejére. Lehet Palicson is. 2817

Elveszett Cegledi János névre szóló fényképes igazolvány. Megtaláló adja be a kiadóban 2816

Beltéren egy nagy angro-üzletnek megfelelő helyiség azonnal átadó. Cim a kiadóban. 2790

Abonensek! Reggeli, ebéd és vacsora 700 dinár havonta. Šefčić étkezde, csirkepiac. 2547

Menyasszonyi paplanokat pehelyből, gyapjuból és vattából, ugy ujat, mint régit, a legszebben és legolcsóbban készitek házánál is. Raktáron tartok minden szinben jó és olcsó paplanokat. Csányi Károlyné; üzlet az erénypiacon, a gőzfürdő oldalán levő Németh-trafikban.

Golyósrsapágy javitómühely. Fellegi József Novisad, Laze Kostića 28.

Mohol völgyközényében épült uj négyjáratu motormalom kiadó. Nagy Antal, u. p. Mali-Idjoš, Moli kör.

Fontos iparcikkre, amelyre belföldön nincsen gyár, társat keres már fönnálló vidéki faárugyár ennek kibővitésére. Jelige »50.000 dinár« alatt a kiadóba. 2909

Kissingeni soványitótabletta ártalmatlan, orvosilag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövérség és elzsirosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Herci-drogériában Subotica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket utánvéttel azonnal elintézünk.

Különbejáratu butorozott szobát konyhával keres fiatal házaspár. Csak csendes udvari lakásra reflektálok. Cim a kiadóban.

Arankamentes lucernamag, elsőrendü muharmag és szemestengeri legolcsóbb napi áron kapható Trgovačko Prometno d. d. za Vojvodinu Subotica, ezelőtt Deutsch Zsiga cégnél. 2813

Utlevelek vizumozását 24 órán belül minden nap elintézi Szudeczki István. Megtalálható délelőtt és délután is a Városi-kávéházban. 2785

Utcai lakást ad Senoe ulica 17 (Bem) alatt takarításért gyermektelen, tiszta házaspárnak magános ur. Uraságnál már alkalmazott előnyben. Megbeszélések csak 10—11 óra között. 2898

Gummibélyegzőt bármilyen nyelven készit Molnár József Subotica, Frankopanska ulica 25. Megrendeléseket a Bácsmegyei Napló kiadóhivatala is elfogad.

Fényképnagyitásokat és olajképeket a legmüvésziesebb kivitelben minden fénykép után, a legjutányosabb árban megrendelhetők. Kirakatomban kiállitott nagyitásokat a t. közönségnek különös figyelembe ajánlom. — Pietsch Fényképész, Subotica, Aleksandrova 9. 3005

Nagy üzlethelyiség, gyárnak, mühelynek, nagy telken kiadó, esetleg nagy házzal eladó. Cim a kiadóban. 2980

Crkvenican nyaralóknak kényelmes lakást, jó és olcsó kiszolgálást ad Pension Wimmer. 2992

Kiárusitás! Az összes raktáron levő férfi-, fiu- és gyermekruhák minden elfogadható áron kiárusittatnak. Tessék meggyőződni. Csak e hónapban, mig a készlet tart. Földes Samu ruhaáruházában, a Nádor-kávéház mellett, Szubotican. 2689

Zongorát, pianinót, öthónapos részletfizetési feltételek mellett kaphat mindenki. Rendkivül nagy választék uj angol és bécsi szerkezetü, valamint átjátszott zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház.

Festményeket, porcellán, bronz, gyöngyház, majolika, elefántcsont és szines márványból készült mütárgyakat, mindenféle alkalmi ajándéknak legolcsóbban beszerezhet Balog Lina cégnél Subotica, Bárány-szálloda mellett. — Naponta friss vágott és cserepes virág. Állandó kiállitás. 2882

SZÓDAVIZET
legkisebb mennyiségben gyári áron szállit házhoz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532.

A kazánfütők és gépkezelők vizsgája május 3-án lesz a velikibečkereki vizsgáztató-bizottság előtt. Vizsgázók rendeljék meg azonnal a Lokomobil, gőzkazánfütő és gőzgépkezelő cimü szakkönyvet, amely 555 kérdés és feleletből áll, 127 ábrával. Ebből a könyvből két hét alatt elkészülhet a vizsgára. Megrendelhető a Kurir könyvkiadónál Szubotican 60 dinárért. 2858

Husvéti parfümök 4 dinár, locsolók 8 dinártól kezdve; legfinomabb pipereszappanok óriási választékban. Sugár Béla divatáruház Subotica, Karadjordjev trg 8. 2623

NYILTTÉR.

Hirdetmény.

Deszk község határában van 16 és fél lánc föld és egy ház, amelyet itteni földért elcserélnék, esetleg eladnám. Fölvilágositást ad Vlahov Emil városgazda Starakanizsán.

Felhivás.

A sentai gőzcséplőgéptulajdonosok közösen óhajtják tüzelőanyag szükségletüket beszerezni. Felhivatnak a fa- és szénkereskedők, hogy I. rendü bükkhasábra, 80—120 vaggonig és kákándobai diószén I.-re, 60—80 vaggonig árajánlataikat, 10 napon belül, a következő cimre küldjék be: **Homolya Károly Senta,** Jovana Popovića ul. 14. 2862

1.500.000

dinár nyeremény és

1.000.000

dinár jutalom nyerhető az osztálysorsjáték utolsó huzásán

Huzás 16 napon át május 5-től május 23-ig.

1/1 sorsjegy 1 huzásra 80 dinár
utolsó huzásra 400 dinár.

1/2 sorsjegy 1 huzásra 40 dinár
utolsó huzásra 200 dinár.

1/4 sorsjegy 1 huzásra 20 dinár
utolsó huzásra 100 dinár.

A sorsjegyeket vidékre is küldjük a sorsjegy ára és 5 dinár költség ellenében.

LEPEDÁT és JOVÁNOVIĆ

az osztálysorsjáték főelárusitói Subotica.

2327

NYILTTÉR.

KEDVEZŐ HUSVÉTI VÁSÁR!

Nagymennyiségü francia locsoló parfümök a legolcsóbb áron kaphatók nagyban és kicsinyben a **Remény (Nada) drogeriában, a volt Reitter drogeria** Subotica, Karadjordjev trg (a városi székházzal szemben) 2811

Bácska-Bánátban bevezetett

utazó

azonnal felvétetik 2784

MÁRKUS SIMON és LIPÓT

rövidáru nagykereskedőknél Subotica.

ELSŐRENDŰ KIKINDAI NAGY

CSERÉP

4 KORONA 60 FILLÉRÉRT

darabonként kapható

DOHÁNY ZOLTÁN fatelepén

Subotica, Beogradska put. Telefon 365. 2881

I-a

fával égetett darabos mész

cement, kátránytermékek

és minden egyéb

épitési anyagot

prompt szállit

METALOKEMIKA R. T.

ZAGREB

épitési anyagosztály

Strosmajerova ulica 6. — Telefonszámok 16-11, 27.

Fiókok: Beograd, Sarajevo.

2441

Veco M. Vidaković i Sinovi

Divatáruháza **Subotica**

Állandó nagy választék:
férfi- és női elsőrendü szövetekből, selymekből, bársonyokból, nyári kelmékből és vásznakból

ápr. 17-től csütörtöktől ápr. 20-ig vasárnapig

Lifka

FELTÁMADÁS

Tolstoj világhirü regénye után 6 fölvonásban.
Főszereplő: **Lya Mara.**

Április 21—23, hétfőtől—szerdáig
Offenbach világhirü operája után

HOFFMANN MESÉI

Három rejtelmes szerelmi kaland 7 fölvonásban.
Eredeti zenekisérettel!
Főszereplők: **Max Neufeld, Dagny Servaes.**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állástkeresők az apróhirdetési dij felét fizetik. Előfizetesi dij havonkint 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg melléklendő.

Vasszakmabeli utazót, aki hajlandó tömegcikket provizió mellett magával vinni, keres faárugyár. Potiskisvetinikola, Bánát. 2908

Tanonc felvétetik Petrik cimfestőnél. Négy osztályval előnyben. 2856

Cukrászsegéd, ügyes, aki önállóan tud dolgozni, azonnali belépésre keresztetik. Cukrászda. Mol. Bácska. 2897

Házvezetőnőt keres elvált, egyedül élő, vidéki kereskedő, olyan megbizhatót, akire esetleges távolléte alatt üzlete felügyeletét is rábizhatná. Ajánlatot »32 éves« jelige alatt e lap kiadóhivatala továbbit. 2955

Toiásexport erdélyi cégnél megbizható emberek felvétetnek. Cim a kiadóban. 3003

Papucsos-tanonc felvétetik Primiszkey Mátyás papucskészitőnél. VI., Narodna ulica 22. 297

Irodai teendők végzésében jártas kisasszony, könyvelő, levelező, szerbül tudó, magas fizetéssel azonnal felvétetik. Fischer Ernő cégnél Subotica, Pašićeva ul. 2978

VÉTEL-ELADÁS

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ JUBILÁRIS ALMANACHJA JUNIUSBAN JELENIK MEG

MINDEN OLVASÓNK INGYEN KAPJA MEG

Birtok: padéji határban, 85 hold föld tanyával és vetéssel eladó, két házzal, szénával. Tudakozódni lehet Matejić Vászl. Padé. 2627

Egyéves. Máv. 30 HP Asztra-gyári magánjáró 60 colos Máv-cséplővel eladó. Balázs György, Bačkopetrovoselo. 2492

Benzinmotor. 2 HP, eladó. Telcs Gáspár, Sombor.

Körző

ápr. 14-től csütörtöktől ápr. 16-ig vasárnapig

Egy ember aki ölt

dráma 6 fölvonásban.
Főszereplő: **Jean Toulont.**

Április 21—23, hétfőtől—szerdáig

Ginette

(Senki lánya)

I. rész

nagy kalandordráma 3 részben.
Főszereplők: **Biscott (Bimbula), Sandra Milovanow**

Uri ház Stari-Bečejen, a főtéren, jutányosan eladó és azonnal átvehető. Értekezni lehet Resorki Anddásnál Ada, Posta-utca. 2702

KIS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt tárgyak állandóan olcsón eladók. I., Bogovićeva (Kinizsi) ulica 12. 7622

Egyéves, 48 colos, Hofherr-cséplő, tizéves, 54 colos Umrát-cséplő, Marschal, hatlégkörös, fogaskerekes magánjáró jutányos áron eladó Ács Ferencnél, Bačka-Topola.

Ujonnan megjelent

Zeneművek, szépirodalmi és tudományos müvek, **gazdasági, ipari technikai szakkönyvek teljes raktára.**

A Révai nagylexikon most megjelent 15. és 16. kötetei egyenként 280 dinár kedvezményes árban legalkalmasabban kaphatók. 7786

HEUMANN MÓR

könyvterjesztő vállalatánál Subotica, Jelašićeva ulica 1.

Eladó két drb 8-as Ganz, duplahengerszék, ára tizenhatezer dinár. Lenhardt Antal, V.-Kikinda.

Vasuti jóforgalmu vendéglőmet teljes inventárral eladom. Szekonyai István, Bogojevo. 2854

6 HP Máv-garnitura, huzatos, két drb Umrath, 48 colos szalmarázó-tengely, uj, eladó, Megyesi Pál, Horgoš. 2624

Telies moziberendezés uj csapószékekkel, Ernemann vetitőgéppel, zeneautomatával, olcsón eladó. Cim a kiadóban. 2907

Sentán, régi uszoron, 27. számu házam eladó. Azonnal átvehető. Özv. Vrecko Istvánné. 2906

Egy jóforgalmu szélmalom, egy láne föld és ház 150.000 dinárért eladó. — Cim: Halasi ut 35. 2915

Tégla, első- és másodrendü, valamint flaszter-, kut- és olajos-téglát **vidékre** minden mennyiségben legjutányosabban szállit saját iparvágányu gyártelepéről Hied Bernát téglagyáros. Ugyanott köbméter és vasas tégla legolcsóbban kapható. 2933

Eladó 20 hónapos angol-arabs csődör-csikó; anyja »Boban« angol-arabs fajta, apja »Kohelan«, tiszta arabvérü. Eladja lovaskapitány Rade Petkovits. 2879

Gazdasági őrlő és darálómalom, hat darb, német gyártmányu, uj állapotban lévő motor, nagy járgányhajtásra, olcsón eladó Telcs Gáspárnál, Sombor. 2823

Eladó családi ház a villanytelep mögött huzódó házsorban 3 szobával, megfelelő mellékhelyiségekkel, 6 kapa beltelekkel, melyből 3 kapa jó termőszőlő, 3 kapa pedig kert, gyümölcsössel. Cim a kiadóban. 2979

Eladó 70 drb vendéglői szék, vaskapu, kisebb kutszivattyu. Karadžićeva ul. 6. Gertner. 2976

Tallcska, 100 drb, gazdasági használatra, eladó, Recso András, Bačka-Petrovoselo. 2968

Jókivitelü, 325 magas, 335 cm széles nagykapu, külön felső világitóval, jókarban, jutányos árért eladó. Doroszlovacski Milan, Bacska-Petrovoselo. 2967

Fényképészeti müterem, modernül berendezve, a főtéren, Bánát 30.000 lakos főtéren, Bánát 30.000 lakosu városában, elköltözés végett eladó. Ajánlatok »Biztos megélhetés« cimen a kiadóba kéretnek. 2974

Ház eladó Szarakanizsa egyik legforgalmasabb helyén (Pašićeva ulica 15), tizéves, jókarban levő, sok melléképülettel, nagy udvarral és kerttel. 2794

Butorok olcsó kárusitása. modern háló, ebédlő, szalon, rövid zongora, garderob, szekrények, ágyak matraccal, iróasztal, székek, előszobafal, jégszekrény, festmények. Langné, Agina ulica 11. 2971

LEVELEZÉS

A *BÁCSMEGYEI NAPLÓ* JUBILÁRIS ALMANACHJA

KÖZEL 200 OLDAL TERJEDELEMBEN JELENIK MEG

MINDEN OLVASÓNK INGYEN KAPJA MEG

Fiatal leány szórakozás céljából levelezne fiukkal, esetleg leányokkal. Leveleket továbbit »Muksi« jeligén »Bega«-hirdető. V.-Bečkerek. 2965

Nősülni szándékozik 40 éves, nőtlen ipatos, idősebb leánnyal vagy fiatal özveggyel. — Ajánlatokat pontos cimmel kérek »Biztos jövő« jeligére a kiadóba. 2958

Földbirtokos, gazdag, intelligens urinő, nagyiparos, gyógyszerész, jómódu uri leányok, nagykereskedő, orvos, jobb hivatalnok, özvegy urak, bankigazgató részére férjet és feleséget keresünk. Fényképes ajánlatokat teljes diszkrécióval elintéz Közvetitő-iroda Subotica, Agina ulica 11. 2970

FOGLALKOZÁS

A Bácsmegyei Napló JUBILÁRIS ALMANACHJA közel 200 oldal terjedelemben ez év junlusában jelenik meg Minden olvasónk ingyen kapja meg

Házikisasszonynak vagy hasonló állásba elmenne, önállóan főzök s a háztartás minden munkálatában segédkezném. Leveleket postrestante Sv. Hubert kérek. 2775

Könyvelőt, ki egyszersmind szerb, magyar és német levelező, müszaki cégeknél mint ilyen müködött és a vevők látogatására is alkalmas, mielőbbi belépésre keresek. Ajánlatok Földvári Béla, St.-Bečei, küldendők.

Varróleányok felvétetnek Nikola Kulundžič ulica 6, nagytemplom mögött.

Asztalossegédek és frézeren dolgozó gépmunkások, akik önállóan dolgoznak, azonnali belépésre keresztetnek. Zsivojin Rogozsarszky asztalosgyára, Beograd, Vladetina ul 13. 2880

Baromfitenyésztést értő jobb gazdasszonyt tanyára keres Hirschenhauser Josip, Veliki-Kikinda. 2896

Müköszörüs-segédet, ki borotvák, ollók, kések élesitését önállóan végzi, azonnal felvesz Temer optikus, Subotica 2961

Borbélyok figyelmébe!

Ondolálást és fésülést szakszerüen és gyorsan kitanitok **Kummerkramer** nőifodrász, Sombor. 2984

Gépészek, akik motorok, nyersolaj-, benzin-, szivógáz-üzemeket már hosszabb ideig önállóan kezeltek, ajánlataikat fizetésigénnyel küldjék Lévai hirdetési irodájába Velika-Bečkerekre. 2974

Rövidáruszakmában jártas, kaucióképes raktárnokot keresek május elseiei belépésre. Irásbeli ajánlatokat »Cérna-fonál« jelige alatt a kiadóhivatal továbbit. 2873

Legolcsóbb!

Prima asztalosáruk
Gőzölt bükkfa
Nut- és féderes deszka
Épületfa, léc, cserép
Faragott fa
Épitkezési anyagok
Cséplési tüzifa

Dohány Ottó
Subotica
Trumbićeva ulica 20.
(Csirkepiac)
Telefon: 160
2747

Szakácsnő kerestetik azonnali belépésre ötven személyü uri étkezdébe tartelepen. Csak a gazdálkodáshoz is értő, a sütés-főzésben jártas, jó bizonyitványokkal biró személyek ajánlkozzanak igényeik megjelölésével a kiadóba. 2805

Föltétlen intelligens fiatalabb házvezetőnőt keres özvegy uriember, aki konyhalány mellett maga főz. A házban van szobalány is. Csak fényképes ajánlatokat bizonyitványokkal kér »Özvegy uriember« jeligére a kiadóba

HUSVÉTI TOJÁSOK és NYULAK LEGSZEBBEK SÁGI-nál SUBOTICA (HUSPIAC)
1622

Szivógázmotor kezelésben teljes jártassággal biró gépész jó fizetéssel felvétetik. Kizárólag szakemberek jelentkezzenek, kik ilyen minőségben hosszabb ideig dolgoztak. Jelentkezni Krausz malomban Subotica. 2995

Fehér varrónő házhoz ajánlkozik, javit is. B. A. Neretvanska ulica br. 12. 3004

KÉRJEN

Adel DIDY

CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA:
Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D.D.
NOVISAD

UJ IPAR! *UJ IPAR!*

BLONDEL KERETEK

Állandó kiállitás!
Subotica, Bene Sudarevićeva ulica 34.

A.E.G. Mozigépek

legmodernebb kivitelben, tüzvédő dobokkal felülmulhatatlanok. Árajánlatot készséggel ad a főképviselet:

Orient Film D. D. Subotica

Elsőrangu slágerfilmek, vetitőszén, gépalkatrészek és kis motorok raktára

9280

Bőr kupébőröndök táskák, bőrtárcák

nagy választékban megrendelésre is kaphatók.

Épitkezésnél kimaradt hat darab jó ajtó eladó. Vujkovics-fatelep. 2917

Akvariumokat, körülbelül 300 darab egzotikus diszhallal és egzotikus vizinövényekkel eladnék. Cim a kiadóban. 2952

Jó ajánlat! Egy 1 HP Lanz-motor, egy 1 HP Deutz-motor, egy 1 HP Bamag-motor, egy 1 HP Hofherr-motor, egy 1 HP Ganz-motor, egy 1 HP Stabilimento-motor, egy 1 HP Ruston-motor, egy 1 HP Fairbanks-motor, egy 1 HP Gasmotoren-motor, egy 1 HP Gasmotoren-motor, egy 1 HP Gasmotoren

Husvét

Halott remények, megölt vágyak, sziklasirba temetett akarások feltámadásának igéretét ragyogtatja a megfáradt lelkekre husvét ünnepe. A megcsufolt, keresztre feszitett hit tuléli hóhérait és ki nem hülő melege örök fényforrása lesz a szenvedők, nyomorban sinylődők és megalázottak vigasztalódásának. — Husvét a benne jelképezett mélységes igazságnál fogva tulnőtt a vallásfelekezetek keretein és a felszabadulás vágyában gyökerező civilizáció ünnepévé tágult.

Hol van tudományos teória, az elmének a logika vasbetonjából épitett büszke palotája, amelyben olyan ellenállhatatlan erővel ábrázolódnék az ember rendeltetése és a halandóság bilincseit megoldó célkitüzéseinek értelme, mint Krisztus születésének, küzdelmeinek, halálának és feltámadásának bibliai történetében? Képes volna-e az emberi lélek azokra a csodatevő erőfeszitésekre, amelyekből a kultura fejlődése összetevődik, ha a világot formáló eszméknek nem a gyülölet, féltékenység, düh és bosszu hegymagasságu akadályain kellene áthatolniok? Részesülhetnénk-e a feltámadás hitének uj nekifeszülésekre gyujtó mámorában, ha nem volna elnyomás, amely a nagy gondolatok hőseit a latrokra kiszabott megtorlással gázolja le?

Az erény hatalom nélkül a bün tüzes bélyegét viseli homlokán. A bünt a hatalom birtoka az erény tógájával ruházza fel. A kettő egyenlőtlen harcából szikráznak ki azok a revelációk, amelyek sugarai évezredek haladásának utját világitják be. A böles mérséklet, amely a veszély pillanataiban az óvatosság csigaházába huzódik vissza és csak akkor buvik elő, amikor alkudni és egyezkedni lehet, a pillanatnak épit és a ma kényelmét szolgálja. A dacos hitvallók, akik szent haraggal emelnek csákányt a lélek kiáradását gátló töltésekre, az örökkévalóság eljegyzettjei és földi bukásuk tragikuma a feltámadás magvának áldott televénye.

A csüggedtek vérszegény bizakodását uj ihlettel melengeti Husvét tanitásának tavaszi verőfénye. A küzdelem értékét nem a mindennapi eredmények szatócsmérlege mutatja. Messzi célok felé vezető meredekre sodor bennünket a szivünkben zakatoló kiapadhatatlan elégedetlenség, amely nem a lázadás kutfeje, hanem az emberi közösség előbbrejutásának motora. Ennek a motornak vezetékét elvágni egyet jelent az élet pulzusának megállitásával. Ez hajtja a tudomány titkainak bontogatóit, hogy egyre ujabb találmányokkal kényszeritsék a természet erőit az ember minél tökéletesebb szolgálatára. Ez füti a bölcselet reformátorait, hogy a gondolkozást megtisztitva a beléoltott tévedésektől, a világszemléletet az igazság hü tükrévé csiszolják. Ez tüzeli a hitujitókat, hogy a hit szárnyait kiszabaditsák az elvénhedt dogmák kötelékei közül. Ez munkál a leszoritott néposztályokban, amelyek fölfelé törekszenek a hatalom birtokáért. Ez viszi harctérre a nemzeti létükben fenyegetett népeket, hogy a szenvedések Vöröstengerén átlábolva vonuljanak be a nemzeti önállóság Kanaánjába. Ez acélozza meg a nemzeti kisebbségeket, hogy ne nyugodjanak, mig nyelvi, kulturális és állampolgári jogaik teljességét ki nem vivják.

Mennyi könny és vér omlott, mig a munkásmozgalom eljutott odáig, hogy a brit birodalom ügyeit munkáskormány intézi és Oroszország vezetését a proletariátus ragadta magához! Hány mártir vére ragasztja össze azokat a téglákat, amelyekből az uj nemzeti államok fölépültek! A századokon keresztül várva-várt és gyötrelmes áldozatokkal érlelt átalakulások diadalmas köszöntésében azoknak a vértanuknak feltámadását ünnepeljük tedeumos hódolattal, akik krisztusi példaadás szerint nyugalmukat, békességüket, életüket vetették az eszme oltárára.

A célok megvalósulásából uj eszméáramlatok ágaznak ki. Az üldözött gondolat győzelme hatalmi apparátus intézményeibe merevül és uj vágyak morajlása indul meg a szivek katakombáiban. A testté vált ige őrzői ugyanazokat a fegyvereket forgatják, amelyekkel halálnegvetően szembeszálliva nyomultak Nagypéntek borzalmain át a husvéti igéretek dicsőséges földjére. Az utolsókból lett elsők és elsőkből lett utolsók harcának örökös körforgását a feltámadás kiirthatatlan hitének energiaforrása táplálja. Aki milliók egy ütemre lüktető akaratáért száll sikra, azt annak az érzésnek krisztusi extázisa heviti, hogy »nem hal meg az, ki milliókra költi dus élte kincsét, ámbár napja mul«. És akiket megvérez a csalódás, lesujt a vereség, megriaszt az erőszak és kétségbeejt az árulás, megfrissülnek hitükben Husvét vasárnapján, eltiport jogok ujjászületésének, legyilkolt igazság feltámadásának hallelujás ünnepén.

bm.

Jean Cristophe

Irta: Baedeker

Egy római hotel hall-jában folyt le az a beszélgetés, amelyet följegyeztem.

Sirokkós, bágyasztó, szinte demoralizáló idő nehezedett a régi városra, és senkinek se volt kedve ebben a hangulatban az antik romok között csavarogni, katakombákban mászkálni, galeriákban őgyelegni vagy templomokat látogatni. Csak a nagyon edzettek, és azok az *armer Reisender*-ek, akik mindössze néhány rövid napot szentelhettek az örökváros csudálatosságainak (mert lejárt a körutazójegyük vagy a szabadságuk), csak azok iparkodtak ma is, hogy elvégezzék a napi penzumukat, hiven, ahogy' azt nekik a vörös vagy a barna utikönyvük előirta. A szálló többi vendégei az irószobában s a kényelmes hall feudális karosszékeiben helyezkedtek el.

A mi csoportunknak a tagjai egytőlegyig itthon maradtak. Mind ismerték már Rómát, a *rerum pulcherrima*-t, nem először időztek annak históriai falai közt, s igy nem volt rájuk nézve fontos, hogy ezt vagy azt a nevezetességet ujból megtekintsék.

Ez a társaság csupa világlátott, olvasniszerető emberből állott s volt olyan két tagja is, akiket azzal gyanusitottak, hogy nemcsak olvasni, de irni is szeretnek. Bár hat különböző nemzethez tartoztak, mégis igen jól megértették egymást. (Ne csóváljak, kérem, a fejüket kétkedően, — amit itt elmondok, az 1914-nek a *tavaszán* történt, s a háboru a *nyáron* ütött ki.) A többheti együttélés majdnem barátsággá izmositotta a köztük támadt rokonszenvet: a müveltségük közössége és a továbbmüvelődés közös vágya napról-napra erősebbre kovácsolta a kapcsot, amely összefüzte őket. A legtöbben nem is bánták, hogy olyan komisz idő volt »odakünn«, — legalább okot találtak arra, hogy együtt maradhassanak, cseveghessenek, olvasgassanak.

A könyveket mindannyian szerettük, mind a tizen. Mert ennyien voltunk, s ezért a hotelben a pincérek meg a vendégek a tizek tanácsának gunyoltak bennünket... Mindegyikünknek a kezében, a térdén, az előtte lévő asztalkán, karosszékének a könyöklőjén, a zsebében, vagy valahol könyv volt.

Internacionális szállókban, ahol jóformán csupa müvelt ember fordul meg, nem is játszik olyan kicsi szerepet a könyv, mint az élet egyéb zsibvásárjaiban. Ilyen helyeken az olvasmány éppen olyan közös érdek, mint az utazók kávéházaiban a kártya s mi igazán őszinte érdeklődéssel tudakoltuk egymástól most is, hogy ki milyen irót és milyen könyvet olvas.

Egy szép fiatalasszony, müvésznek a müvészlelkü felesége, aki az urával együtt szokta bujni a képtárakat és egyéb gyüjteményeket, arra a kérdésre, hogy mi az, amit olvas, ragyogással a szemében, lelkes hangon felelte:

— Jean Christophe!

Akkoriban, közvetetlenül a nagy háboru kitörése előtt, ez volt Franciaországban a livre du jour, és mindenütt máshol és a legnagyobb, sőt a leghosszabb irodalmi esemény. Az uj regény nem kevesebb mint tiz kötetből állott.

A hölgy, amint hangosan, szinte büszkén kimondta a regény egyszerü, kevesetmondó cimét, kedvvel legeltette szemét a köteten, amelyet a kezében tartott. Látszott rajta, hogy az olvasmánya nagy gyönyörüséget szerez neki. Az ura ellenben, az ideges szobrász, kissé izgatottan tette hozzá:

— És mt gondolnak, hányadik kötetét olvassa? Az ötödiket!

S ezt oly hangon mondta, mintha a felesége valamely rossz tulajdonságát vagy egy rettenetes gonosztettét vallotta volna be nekünk.

— Oly kitünő könyv! — mondta az asszony szinte mentegetődzve.

— Lehet — viszonozta Rolling ur, a férje. — Bizonyosan nagyon értékes mü, de veszedelmesen hosszu. Aránylag hosszabb mint az élet... Én nem tudnék ilyen terjedelmü regényt végigolvasni még akkor sem, ha a boldogságom függne tőle... Ez az egyetlen dolog, ami elválaszt a feleségemtől, akivel máskülönben olyan kitünően megértjük egymást. Romain Rolland ur egy falat huzott közénk. És Romain Rolland az ő hosszu regényével lesz az oka, ha egyszer elválunk...

A fiatalasszony mosolygott. Szép, üde és szeretetreméltó kis nő volt s nem félt attól, hogy a divatos regényiró megrontja a családi boldogságát.

Egy tanár szólalt most meg:

— Azt mondják, hogy a szép asszonyoknak mindig igazuk van s én mégis kénytelen vagyok a Rolling ur pártjára állni. Bárminő pompásan megirt mü ez, tiz kötet tulmegy azon a határon, ameddig egy regénynek terjeszkednie szabad. Ez visszaélés az olvasó türelmével és az — idejével.

A kitünő sebész, aki hires volt a széleskörü olvasottságáról, igy szólt:

— Nekem igazán drága az időm, de azért nem sajnálom a még oly hosszu olvasmánytól, ha az egyszersmind jó. Végigolvasni egy regényt végre se kötelesség, s aki megunja, akkor hagyhatja abba, amikor neki tetszik, helyesebben: amikor a könyv kezd nem tetszeni neki. Akit pedig mindvégig érdekel, az valószinüleg szivesebben folytat egy mesét, amelyben már »benne van«, s amelynek a folytatására kiváncsi, mint hogy minduntalan ujba fogjon.

A törvényszéki biró vette most át a szót.

— Korszakok szerint változik az izlés — ugymond — s az izlésnek divatja, amelynek egyaránt behódol az iró s az olvasó. Volt már oly időszak, amikor nagyon kedvelték a hosszu regényeket. A kinaiak százkötetes regényeket is irnak és olvasnak, ami természetesen csak ott lehetséges, ahol még nem ismerik az idegességet s főleg annak európai megnyilvánulásait. S az idősebb Dumas, aki mégis csak iró volt, bár a regénymeséit s a meseregényeit sokan nem számitják az irodalomhoz, ugyancsak hosszu »históriai« regényeket adott ki, s ha egyik-másik nagyon megtetszett az olvasóknak, folytatással is megtoldta. A mi nemzedékünk is gyönyörüséggel olvassa a négykötetes Monte Christo-t meg a Három testőr-t, amely a két folytatásával (a Vingt ans après-val s a Vicomte de Bragelonne-nal) egy tucat kötetnél is többre terjed. Balzac-nak is van nem egy alkotása, amely eredetileg három, sőt több kötetben látott napvilágot, a Viktor Hugo »Misérables«-ja pedig nyolc könyv hosszuságu. S ezeket a müveket nem olvassák kevesebben, mint az egykötéteseket. A Ponson du Terrail monstruózus Rocambole-sorozatáról nem is szólok, mert az igazán nem irodalom. S még ennek a nyulós regényszörnynek is vannak lelkes hivei.

— Mert ezek az irók és ezek a könyvek rendkivül érdekfeszitők, — jegyezte meg egyike azoknak, akiket azzal gyanusitottak meg, hogy maguk is (s talán éppen regényeket) irnak. — A legtöbb olvasó dühödten dobná el az u. n. analizáló vagy az *impassibilité* s a *l'art pour l'art* elvein fölépitett regényt, ha az sok kötetté lenne nyujtva. Még akkor is, ha csupa mestermü volna! Képzeljék el a *Germinie Lacerteux*-t vagy a *Frères Zemganno*-t sok kötetben! Vagy akár a *Salammbô*-t s a *Germinal*-t! Nem, ezek csak *egy* kötetben képzelhetők, egy második már unalmassá tenné s egy harmadik sirba vinné őket.

— Ez természetes, — tette hozzá a másik gyanusitott, — ezeknek a müveknek nincs is szükségük nagyobb terjedelemre. *Sint ut sunt aut non sint.* De mit csináljon a nagy és leleményes meseszövő, a Jókai-féle, a Dumas-fajta vagy a Hugo-szerü iró, aki valami különösen bőven bugyogó forrásból szedi a maga érdekes, kalandos, mulattató vagy hátatborzongató történeteit, ha a dus fantáziája nem engedi magát az egyetlen kötet Prokrusztesz ágyába szoritattani? Ha egyszer neki a hőséről, akit ugy szeret, mint a saját fiát vagy ugy gyülöl, mint a legkegyetlenebb hitelezőjét, sok a mesélnivalója? Legföljebb annyit szabad törvényképen megállapitanunk, hogy gyorsanélő, lázasan cselekvő és rohamosanélvező századunkban az a kevés ember, aki olvas, olvasni is gyorsan akar, s hogy ennélfogva e kor nem kedvez a hosszulélekzetü irodalomnak s a hosszu lére eresztett regénynek. Amivel a világért se akarom azt állitani, hogy a *Jean Christophe* ilyen, mert ebben a pompás müben, bár kivételesen hosszu, talán nincsen egyetlen fölösleges fejezet. Mert az igazán jó könyv akkor is rövidnek tetszik, ha hosszu, a tartalmatlan pedig akkor is hosszunak, hogyha rövid. Amit állitottam, az a kölcsönkönyvtárak szépirodalmára vonatkozik, a varrónőlitteraturára és a comtesse-regényekre, amelyeket szintén rövidebbszabásuaknak óhajt a huszadik század olvasója, mint a tizenkilencediké.

— Ugy van, — hagyta helyben a nem éppen uj igazságot egy idősebb, de friss-szellemü urasszony. — Csak az egykötetes regény való arra, hogy a modern, tehát a nagyon elfoglalt ember olvassa; hogy a pályaházban megvegyük, a vasuti kupéban elolvassuk vagy hogy — kölcsönadjuk. Mert ha már el kell vesztenünk egy könyvet, szivesebben áldozunk föl egy egykötetüt, mint egy hosszu lejáratut.

Ez a lehetőség egészen izgatottá tette a szobrász fiatal feleségét, aki élénken és kipirultan kiáltott föl:

— Én bizony a *Jean Christophe*-ot nem adom kölcsön a világért sem!

— Nem is fogja senki kérni, — dörmögte az ura.

Az urasszony pedig folytatta:

— De mi, asszonyok, akiknek — feminizmus ide, feminizmus oda! — még mindig több időnk van a regényekhez, a csinálásukhoz is, meg az olvasásukhoz is, mint a kártyázással és egyéb kulturmunkával elfoglalt férfiaknak, mi ma is passzióval olvassuk azokat a történeteket, amelyekről csak hosszabb idő mulva tudjuk meg, hogy végződnek. Innen van, hogy mi szivesebben olvasunk angol regényeket, amelyek rendesen jóval terjedelmesebbek a franciáknál, mint a férfiak. Tessék csak megfigyelni, akár otthon, akár itt a hotelben, bárhol, hogy a nők — Rollingné egy igen kedves kivétel — majd mind angol, a férfiak pedig csupa francia regényeket olvasnak. S nem lehetetlen,

a török képviselőket az, hogy olyan közigazgatási tisztviselők alkalmaztassanak az ő vidékükön, akik a török urak gazdasági és uralmi aspirációit nem zavarják és *sokszor megfelelő politikai ellenszolgáltatásnak ismerték el azt is, ha a kormány a hatóságok elől a haramiák közé menekült elvbarátuknak megtérése érdekében salvus conductust biztositott az üldözöttnek.*

Az ilyen természetü, *semmiféle elvi alappal és jelentőséggel nem biró és csak pillanatnyi előnyök elérésére irányuló kisebbségi követelések* teljesitésének kierőszakolására a dzsemjet taktikája alkalmas lehetett, de *nem lehetett alkalmas a vajdasági németség aspirációinak realizálására*, mert ezeknek az aspirációknak megvalósitása a legtöbb esetben az államélet igen fontos kérdéseiben elvi döntést és intézményes szabályozást kiván meg.

Ezek az aspirációk a legtöbb esetben a törvényhozás vagy legalább is a végrehajtó hatalom nyilt állásfoglalása nélkül nem vihetők a megvalósulás utjára és éppen ez a körülmény zárja ki azt, hogy kulissza mögött, alku utján és a nyilvánosság kizásárával lehessen őket keresztülvinni.

Minden kisebbségi küzdelemnek legelső feladata, sőt mondhatjuk: életcélja az, hogy *a kisebbségi probléma létezését az alkotmányos élet minden tényezőjével elismertesse* és a kisebbségek törvényes és alkotmányos kivánságainak érvényesülése előtt csak akkor válik szabaddá az ut, ha a kisebbségi kérdés mikénti megoldását illetően az alkotmányos élet minden tényezője nyilt és határozott álláspontot foglal el.

A Német Pártnak a parlamentben való bevonulása előtt sem a kormány, sem az ellenzék a kisebbségi kérdést a parlamentben nem is érintette és *ez u helyzet nem változott a Német Párt egyévi parlamenti müködése alatt sem.* Meggyőződésünk szerint a Német Párt igen becses szolgálatot tett volna az ország összes nemzeti kisebbségeinek, ha apró-cseprő kedvezések helyett ebben a kérdésben a kormánytól — támogatása ellenében — *programszerü állásfoglalást* követelt volna meg.

A dolog természetében rejlik, hogy semmiféle kormány felelős helyzetben egy csapásra nem kötheti le magát az összes kisebbségi követelések teljesitésére, de ugyancsak a kisebbségi kérdés természetéből folyik, hogy már elvállalt nemzetközi kötelezettségeire való tekintettel is, egyetlen kormány sem zárkózhatik el nyilvánosan valamennyi kisebbségi követelés teljesitése előtt sem.

Ha ez az állásfoglalás megtörtént, a kisebbségi parlamenti képviselet feladata az, hogy helyes taktikával, *elsősorban a jogosnak és teljesithetőnek elismert követelések megvalósulását igyekezik kivivni*, de ezzel párhuzamosan törekszik arra is, hogy a kisebbségi követelések minél nagyobb körét ismertesse el jogosnak és teljesithetőnek.

Igaz, a parlamenti küzdelemnek eme módja sok önmegtagadást, erőpazarlást, türelmet és fegyelmezettséget igényel, sokszor a küzdők népszerüségét is áldozatul követeli, mert nem hoz szemfényvesztő, gyors sikereket. De ne feledjük el, hogy a kisebbségi küzdelem komoly és tartós eredményekkel csak akkor dicsekedhetik, ha az elismert kisebbségi jog érvényesülésének előfeltételei és módozatai törvényhozásilag szabályoztattak és a végrehajtó hatalom mindenkori kezelőinek önkényétől függetlenitve, birói oltalom alá helyeztettek.

A Német Párt akkor, amikor a dzsemjet taktikáját választotta parlamenti küzdelmeinek mintaképéül, a parlamenti küzdelemnek nem ezt a módját választotta céljainak elérésére.

Az egyetlen téren: az iskola terén például, ahol a Német Párt eredményeket ért el, *nem követelte támogatása fejében annak az elvnek a törvénybeiktatását, hogy nemzeti hovátartozandóságát mindenki maga állapitja meg* és ennek eredményeképen minden szülő maga választja meg azt a tanintézetet, amelyben gyermekét tanittatni akarja, hanem *beérte azzal, hogy a kormány a névvegyelemzést az elmult tanévben a német párhuzamos osztályokban nem alkalmazta* és ezzel a német párhuzamos osztályok fenmaradását hallgatólag lehetővé tette.

A Német Párt elfeledte azt, hogy ez *a koncessziós privilégiumpolitika*, mely egyik kisebbségnek más mértékkel mér, mint a másiknak, okvetlenül magával hozza a hatalmon lévőknek azt a felfogását, hogy a *kiváltságos elbánás fentartását is meg kell szolgálni* és vivmány az is, ha a megadott kedvezést nem vonják vissza.

Ezt a sulyos konzekvenciát a Német Pártnak ellenzékbe vonulása után a Kulturbund feloszlatása árán kellett megtanulnia.

A radikális-párt és a kisebbségi frakciók szövetségének felbomlásából minden kisebbségi politikusnak le kell vonni azt a következtetést, hogy *a parlamentben képviselt kisebbségek eddigi taktikája nem vezethetett kézzelfogható eredményekre*, viszont az államalkotó többség minden politikai tényezőjének be kell látnia azt is, hogy *a nemzeti kisebbségek tartós, hüséges és odaadó támogatására csak az a parlamenti párt vagy pártcsoport számithat, amelyik a kisebbségi probléma létezését elismeri, annak megoldása tekintetében a parlament szine előtt és a koronával szemben is nyiltan és becsületesen állást foglal* és állásfoglalásának következményeit habozás nélkül le is vonja.

Magyar Közmüvelődési Szövetség és egyéb szép tervek

A szuboticai Népkör kulturális programmja — Ki hivatott a magyar kulturmozgalmak irányitására?

A kisebbségi sorba jutott magyarság gyakran szeret hivakozni kulturölényére. Nagy koncepcióju tervek, tartalmas kulturprogrammok néha, nagyritkán még meg is születnek a bácskai homokban, azonban a valóságban meg nem valósult meg egy sem a szép tervek közül. Öt évvel a nagy átalakulás után ma már attól kell tartania mindenkinek, akinek a szivén fekszik a magyar szó, a magyar kultura ügye, hogy az elárvult magyar kulturmozgalmak a jugoszláviai magyarság közönyén zátonyra fognak futni. A jugoszláviai magyar kisebbségnek van egy politikai szervezete: a Magyar Párt és van egy kulturális központja: a szuboticai Népkör. A két szerv azonban nem egésziti ki egymást és amig a Magyar Párt — hivatásához képest — elsősorban a magyarság politikai jogaiért küzd, addig *a magyar kultura ápolását eddig nem vette kezébe senki.* Ugyszólván a magyar sajtó a jugoszláviai magyarság kulturájának egyedüli hirdetője, ezentul legfeljebb néha-néha egy-egy könyv tanuskodik még amellett, hogy nem halt még ki egészen a magyar kultura ezen a területen sem. Nagyszabásu kulturamozgalmak nyomát azonban hiába keressük, mintha az ős turáni átok: a magyar tunyaság és közöny teljesen meg akarná némitani a magyar kultura szavát. Pedig kidolgozott tervek vannak, szépen elgondolt és könnyen megvalósitható magyar kultur-tervek, csak éppen nincs senkiben annyi bátorság, akarat és lendület, hogy az élére álljon a magyar kulturmozgalmaknak.

A magyar kultura uj szuboticai hajlatéka

A régi Népkörnek sem a szelleme, sem a külső formája nem alkalmas már arra, hogy megfeleljen a megváltozott körülmények között rá háramló feladatoknak. A kisebbségi sorba szakadt magyarság kulturájának ébrentartása és továbbfejlesztése az itt élő magyarok egyetlen megmaradt kultur-szervezetének: a Népkörnek a feladata és a megnagyobbodott, kiszélesedett feladatokhoz a réginél nagyobb koncepció és — nagyobb helyiség szükséges. Az uj hajlék megteremtésére és az uj programm követésére már készen is vannak a tervek, amelyek egy kis jóakarattal, egy kevés lelkesedéssel hamarosan megvalósithatók lennének.

A Népkör uj hajlékának felépitését a Népkör még akkor határozta el, amikor *Vály* Gyula mérnök volt az alelnöke és ő is fáradozott a legtöbbet a terv megvalósitása érdekében. Hozzá fordultunk tehát felvilágositásért, hogy jelenleg hogyan áll a Népkör uj hajlékának az ügye és mikorra várható annak felépitése. *Vály* Gyula mérnök a következőket mondotta kérdésünkre:

— A Petőfi-ünnepély alkalmával jöttünk rá, hogy a Népkör mai helyisége nem felel már meg semmiképen se hivatásának és nem tudja magába fogadni a magyar tömegeket. Ekkor határoztuk el, hogy uj hajlékot épitünk: egy olyan nagy termet, amely ugy felolvasások, mint szinielőadások céljaira alkalmas. Három terv készült és a kiküldött bizottság *Váczy* István mérnök tervét fogadta el, amely szerint a Népkör uj terme az épület mostani frontjával keresztben fog felépülni, mert igy lehet a helyet a legjobban kihasználni. A költségvetést most dolgozom ki, bizonyos azonban, hogy *az épités költségei meghaladják az ötszázezer dinárt.* Ebből az összegből szinielőadások és mulatságok rendezésével eddig csupán kétszázezer dinárt sikerült előteremteni és most a Népkör uj vezetősége a *téglajegyek* kiadásával próbálja a még hiányzó összeget megszerezni. *Sok pénz kell még és a Népkör uj hajlékának a felépitése csak akkor lesz megkezdhető, ha ez a pénz együtt lesz.* Akkor azonban azonnal hozzáfogunk az épitéshez, amely olyan modern és tágas termet adna a Népkörnek, amely minden célra kitünően megfelel.

A magyar kultura uj programmja

A magyar kultura uj hajlékának a felépitésére tehát már legalább megtörténtek az előkészületek, de vajjon megvan-e már az a kulturális programm, amelynek alapján a szuboticai Népkör azután megkezdheiné a magyar tömegek nevelését és irányt szabhatna a kulturális gócponttól elszakadt jugoszláviai magyar kultura fejlődésének? *Erre is készen van már régóta a terv, azonban nincs senki, aki megvalósitsa.* Ugyancsak *Vály* Gyula vezetésével dolgozta ki egy bizottság ezt a programm-tervezetet, amelyről *Vály* mérnök a következőket mondotta munkatársunknak:

— A programm-tervezet szerint megalakulna a *Jugoszláviai Magyarok Közmüvelődési Szövetsége*, amely az egész jugoszláviai magyarság kulturmozgalmait irányitaná. Ennek a szervezetnek elkészitettük már *az alapszabály-tervezetet* is, amely szerint a következő feladatok megoldása várna a Közmüvelődési Szövetségre, rövid összefoglalásban: *A Jugoszláviai Magyarok Közmüvelődési Szövetségének a feladata lenne vasárnapi iskolák létetése, a magyar népoktatás, magyar elemi és középiskolák fenntartása, a népnevelés, szabad liceum és munkás-gimnázium létesitése által, gazdasági szakoktatás, végül a magyar szinház felkarolása és addig a magyar mükedvelők szinházának a megszervezése.* Ugyancsak feladata lenne a Közmüvelődési Szövetségnek *gazdasági szervezetek létesitése*, az erdélyi szászok példájára altruista *bankok és takarékpénztárak alapitása*, mert csak az igy várható jövedelemből lenne lehetséges a kultur-intézmények költségeinek a fedezése. Mindezek a tervek már készen vannak és nem szorosan a népkörön belül kellene mást már ezt a szövetséget megalakitani, mert a *Jugoszláviai Magyarok Közmüvelődési Egyesülete* már a népkörtől független kulturális szervezet lenne.

Jól esik *Vály* Gyula szavait hallgatni. Annyi szép terv, annyi nemes koncepció van itt felhalmozva, hogy ha mindennek csak egy része valósulna meg, már akkor is meg lenne mentve a veszendő magyar kultura. Csak ép az a baj, hogy senki se vállalja a kezdeményezést...

Kinek a feladata a tervek megvalósitása

A Népkör vezetősége ezt a kész kulturális programmaervezetet annak idején egy külön bizottságnak adta ki, hogy az tegye meg a szükséges intézkedéseket a *Jugoszláviai Magyarok Közmüvelődési Szövetségének* megalakitására és hivja össze annak alakuló ülését. *Ez a mai napig se történt meg.* Hogy milyen okoknál fogva, azt nehéz megállapitani, de tény, hogy az ezzel megbizottak visszaadták a tervezetet a Népkör vezetőségének és az ott fekszik el valahol a többi poros akták tömkelégében.

Pedig miről van szó csupán? Tiztizenöt lelkes magyar emberre van csak szükség, akikben még él a magyar kultura szeretete. Ezeknek össze kellene ülni és egy lelkes felhivásban összehivni a magyarságot a Közmüvelődési Szövetség alakuló gyülésére. És a magyarság áldozatkész tömegei bizonnyal jönnének, mert vannak még a közöny sivatagában is nagyszámmal magyarok, akik nem zárják be a szivüket, ha *magyar ügyről* van szó. Azután pedig ennek a néhány lelkes embernek a vezetésével megindulhatna a komoly és jótékony munka.

Nem hihető és a kétségbeesés rémülete nélkül nem tételezhető fel, hogy a jugoszláviai magyarság vezetői között ne lenne senki, aki erre a hivatásszerü kötelességre vállalkozik és akiben megvan a bátorság a kezdeményezésre. A tunyaság és tespedés évei elmultak, a hivatottaknak nincs már percnyi gondolkodási idejük sem, *cselekedni kell*, — vagy feltartózhatatlanul megsemmisül az elárvult magyar kultura.

L. F.

JUGOSLAVIJA
ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ TÁRSASÁG
BÁCSMEGYEI FŐTELEPEI:
NOVISAD
Petra Zrinjskog 36
Telefon 55
SUBOTICA
Kr. Aleksandra 7.
Telefon 303
SOMBOR
Trg V. Stepanovića
Telefon 216
2367

Babits Mihály:

VERS, APOSTOLOKRÓL

S jött az Eke és átszántott a földön —
de ki fog a fölszántott földbe vetni?
Hol a jó mag, és hol van aki szórja,
a méltó kar, mely könnyen lendül égnek?

Hel van Péter, aki látta a Krisztust
s látását bölcs lélekkel őrzi s osztja?
És hol van Pál, kinek nyelve hegyén az
„ismeretlen Isten" neve kilobban?

Az Antikrisztusok megsokasodtak;
az ég illata elveszik e büzben:
Uram, aki vagy, adj jelet magadról,
igazgasd tévedt ebeid szimatját!

Nem a kenyér a minden, sem a fajták
állati tülekvése, ami most van:
krisztustalan próféták, mondjatok már
legalább annyit, hogy nem ez a Krisztus.

A Szentléleknek gőze megapadt ma:
tartányaink' betömte az aludt vér,
tudásunk megfogy, házaink omolnak
és gépeink, mint sziveink, kihülnek.

Nem a holtakat szánom már: az élő
ma százszor holtabb; az eke nem uj mag
számára tör utat, hanem kidobta
földünkből a régit, és alaszunk most.

Vadakként hát, barlangjainkba sunyva,
kik egymást téptük, s még véres vicsorral,
jobb strucefejünket néma kéjbe dugni
s szennyes kortyokban hörpenteni Istent?

Ha nem igennek, legalább a nemnek
hangzani kéne; a nem is talizmán,
a nem is lélek, vigyétek a véres
csorda elé, tán meging s hátrahököl.

Tán nemet vettek és igent arattok.
Kisebzett és fázik a meztelen föld:
siessetek! hogy uj buza boritsa,
mielőtt az esztendő megöregszik.

Légy jó

— Memoár-fejezet —

Irta: Molnár Ferenc

A szinmüvész beszélte ma este, a vacsoránál. Megy az éjjel az Abbazia-kávéház előtt. Csunya, vizes, ködös, hideg az idő. Tipegve, az idegsokkos hadirokkantak ismert, rövidke-rezgő tánclépésével közeledik egy rongyos, kiéhezett ember. A szinmüvésznek megesik rajta a szive. Ad neki egy kis pénzt. A beteg reszketve tipeg tovább.

— Hol lakik? — kérdi tőle a müvész.

— Kőkőkőbányán.

Még dadog is, szegény.

— Borzasztó, — gondolja a müvész, — reggel lesz, mire ez hazatipeg. Hé, konflis!

Odakanyarodik a konflis.

— Vigye ezt a szegény embert haza, Kőbányára.

És kifizeti a taksát, előre. A dadogó mond valamit:

— Kékékérem, kökköszönöm.

A müvész megfogja, beemeli a kocsiba, nem szereti a hálálkodást. Rácsapja az ajtót:

— Mehet.

A konflis elmegy. A müvész ballag tovább az éjszakában, a New-York-kávéház felé, ahol a társasága várja. Amint odaér, a New-York lámpafényében kit tipegve reszketni az aszfalton? A kőbányai rokkantat. Egy pillanat alatt átviharzik az agyán: bizonyára kidobta a kocsis a kocsiból ezt a szegény, tehetetlen embert... Feléje rohan. A rokkant orditani kezd:

— Sesesegitség! Bábábántani aaakar!

És próbál futni előle. Már gyülekeznek a járóklók: »Mi az?« A rokkant üvölt:

— Nem bábábántani... szeszegény embert... sesesegitség!... nenenenenem hagy kokokoldulni... gyigyigyilkos!... Eeeerőszakkal betesz kokokonflisba... nenenem akarok hahahazamenni... sesesegitség... gagagazember!...

A lámpafényben sürüsödik körülötte a szánakozó csoport. A müvész feltüri a gallérját és menekül, nagy gólyalépéssel, át a tulsó oldalra.

Hasvári

Irta Diószeghy Tibor

A háziorvos csak bámult a kövér direktor után: hát ezt mi lelte? Mintha kicserélték volna; amióta megtudta, hogy a felesége meg akarta mérgezni, jókedvü, sugárzik a boldogságtól, más ember lett belőle. Nem találja helyét örömében, fürgén és izgatottan szaladgál egyik szobából a másikba, intézkedik, csupa energia. Máskor a száját se meri kinyitni otthon. Az állatforgalmi irodában, az más. Ott ő a mindenható Vasvári. De ha lakása küszöbét átlépte, rögtön *ilyen* kicsi lett, meghuzta magát, örült, hogy megtüri a felesége. Most aztán minden megváltozott. A *doktor bácsinak* — a tizenöt évvel idősebb Vasvári következetesen igy szólitotta —) aki szivesen forgolólott az igazgató felesége körül, nem tetszett a férj metamorfózisa.

Az asszonyt bent vallatta a dohányzóban a fogalmazó. Könnyü dolga volt vele; a nő az egyik bőrkarosszékben összekuporodva zokogott, nem is próbált tagadni. Bevallotta az arzént. Igen, tegnap este csöpögtette bele a feketébe, lefekvés előtt. Ez szokás náluk, ha a szinházból hazajönnek, mindig isznak egy csészével.

— Arzént? — humorizált a fogalmazó.

Nem arzént, feketét. Az arzénnal csak kivételesen történt tegnap este. Meg akarta mérgezni az urát. Miért követte el? Istenem, hát féltékenységből.

A rendőrtiszt felkapta fejét. Szemügyre vette Vasvárinét, tetőtőltalpig, legyalulta róla a ruhát pillantásával. Jó nő, gondolta. Elsőrangu nő. Hegyesorru, ideges kis bestia. *Ez* lenne féltékeny az urára? Vasvári száznegyven kilót nyomott testvérek közt is és arcbőr helyett nyers borjusnicliket hordott. A legelszántabb tulzással sem lehetett férfiszépségnek nevezni. Viszont az asszony... A fogalmazó önkéntelenül megpenditette sarkantyuját; bricseszt viselt állandóan, sárga bőrlábszárvédővel és tarajos sarkantyuval. Snájdig gyereknek tartotta magát. Azt természetesnek találta, hogy *bele* szerelmes lehet akármilyen nő. De az elhizott kecskesiberbe? *Ki van zárva,* — ezt a föltevést elutasitotta magától.

Hát akkor?

Az asszony sokkal ijedtebb, semhogy hazudni tudna, a rendőrtisztviselő belátta ezt; kétség sem fér hozzá, hogy őszintén beszél. Egy kis táncosnő nevét is emlitette, hogy miatta történt az egész. A fogalmazó visszaemlékezett rá, hogy a sertésültetvényest többször látta éjjeli mulatóhelyeken az illető dámával; csalták szegény asszonyt, az egyszer bizonyos. Már sajnálta, — csak legalább ne bőgne. Vörös lesz a szeme a sirástól. De nagyságos asszonyom, vigasztalta. Ne méltóztassék. Szerette volna közölni vele, hogy alapjában véve helyesli eljárását, vagy legalább is nem zárkózik ridegen el az inditó-okok megértése elől; mindenesetre nem lett volna kár a disznógyárosért . . .

A férj benyitott:

— Zavarok?

Átszellemült a bocsánatkérő udvariasságtól. Hiányzik belőle minden férfiasság, gondolta a rendőrtiszt, nagy, terebélyes, hosszunadrágos pubi. Beinvitálta a szobába; a fotel elnyomorodott rugói csikorogtak Vasvári alatt. Alig helyezkedett el, felugrott és előkereste a cigarettás dobozt. Elszkuzálta magát, hogy eddig megfeledkezett róla, de azt se tudja, hol áll a feje.

A rendőrfogalmazó kivett egyet. Vasvári odakinálta a skatulyát feleségének:

— Rágyujt?

Az asszony gépiesen nyult a cigaretta után, aztán mégis csak az ura csuklóját ragadta meg.

—Mit kinoztok, — kiáltott — tönkre akarsz tenni, Hasvári?

Igy szokta csufolni az urát, ezzel a névvel. Észre se vette, hogy most is kiszaladt a száján.

*

A fogalmazót a doktor bácsi vitte haza Vasvári autóján. Az igazgató megbizta, hogy utközben beszéljen vele okosan. Kerül, amibe kerül. A doktor bácsi leadta orvosszakértői véleményét a rendőrtisztviselőnek: az asszony terhelt, mondta, morfinista, kétszer volt már elmegyógyintézetben leánykorában. Most is be kell majd dugni valamelyik szanatóriumba. Ránézett a rendőrtisztviselőre, hogy mit szól ehhez a megoldáshoz? A fogalmazó nem figyelt rá, élvezettel szivta mellre az esőszagu tavaszi levegőt, időnkint azért helyeslőleg bólogatott. Ez felbátoritotta az orvost. Megkockáztatta azt a kijelentést, hogy az egész eset magánügy.

— Privátdolog, — trombitálta az orrán keresztül — az érdekeltek elintézik majd egymás között. Szerintem nem is tartozik az egész a rendőrségre.

— Na, na, — szólt közbe a fogalmazó, éppen csak hogy mondjon valamit.

A doktor megijedt, nem szerette volna elrontani a dolgot. Gyorsan visszaszippantotta megjegyzését:

— Ugy értem, hogy azért persze ki kell vizsgálni az esetet, de aztán... Mégis, előkelő körök... Rendkivül kinos lenne...

— Igen, hogyne, — rágta szája szélét a rendőrtisztviselő — fő, hogy a sajtó ne . . .

A házi-orvos is fontosnak tartotta, hogy a sajtó ne... Helyeseltek egymásnak. Együtt szidták az ujságokat. Bizonyos lelki közösség támadt igy kettőjük között, bizalmasabb beszélgetés fejlődhetett ki; a rendőr kijelentette, hogy ha az igazgató ur nem tesz följelentést, akkor...

— Különben természetes, hogy nem tesz, — szakitotta félbe saját magát — elvégre, ha ugy vesszük, ő a hibás.

Ezt a megjegyzést az orvos nem értette, de óvatosságból nem kérdezősködött, hanem dicsérte Vasvárit: hogy' szereti a feleségét, milyen elnéző az asszony fogyatkozásaival szemben, ritka felvilágosult ember...

A fogalmazó gunyosan mosolygott:

— Helyesirást, azt nem tud, egyébként roppant felvilágosult lehet, — mondta és előkotort tárcájából valami blankettát.

Vasvári, a sokszoros milliárdos, az export-cápa, korunk hőse, valóban két l-lel irta azt a szót, hogy *előttem.*

*

(A doktor szórakozottan megnézte a cédulát és eszébe jutott az a jelenet, amikor Vasvári megismerkedett a táncosnővel. A kislány Vasvárinénak volt a vendége... az asszonyról sok rosszat beszéltek barátnői miatt. Kétszer szökött meg három év alatt az urától, először egy bárónővel, másik alkalommal pedig a házmester leányával. Férfiakra rá se nézett. A kis táncosnőt hónapok óta kerülgette, ajándékokkal édesgette magához, egyszer kifizette az adóságait is. A direktor dühöngött, de az asszony nem törődött ezzel; kinevette, ha válóperrel fenyegetőzött. Tudta, hogy Vasvári sose fogja rászánni magát erre, fülig szerelmes bele, kétségbeesetten és reménytelenül; egy jó szót nem kapott soha a feleségétől, aki ugy bánt vele, mint valami utolsó kutyával. Pedig a férfi mindent megtett a kedvéért, miderben járt, harminckilences cipőkbe préselte a lábát, haját sütővassal göndöritette halántéka fölött, — és nem kellett neki... azt a hisztérikát jelentéktelen kóristalányok érdeklik, az utcáról szed fel mindenféle elvetemült nőmbert s hazahozza őket a lakásba. Valami rettenetesen megalázónak érezte Vasvári, hogy vetélytársai: nők. Megkisérelte elhitetni magával, hogy ez nem számit és hogy ő modern ember, aki rég megszabadult bizonyos ostoba előitéletektől. Ha nem akarta egészen elveszteni a feleségét, — és rettegett ettől — akkor nem volt más megoldás. Vasvári megadta magát a kényszernek: tetszelgett a megértő házastárs szerepében.

Belülről azonban lázongott folyton. — erről sokat panaszkodott a doktornak. A táncosnőt, akit a felesége ott csókolgatott és simogatott előtte, legszivesebben kihajitotta volna az ablakon. Türtőztette magát: egyszer már nagyon megjárta, amikor udvariatlan mert lenni valakis ótvaros masamódnőhöz. Azóta inkább be se nézett az asszonyhoz, ha látogatókat fogadott; most gunyból, tulzásba vitte az előzékenységet, tüntető kedvességgel foglalkozott a vendéggel, udvarolni kezdett neki.)

—Akit a feleségem szeret, azt én is szeretem, — mondta mézédesen a lánynak, aki hangosan fölkacagott erre.

Az asszony bosszankodott férjére; megpróbálta valami éles megjegyzéssel elhallgattatni, de Vasvári ezuttal nem törődött vele.

— Hogy hivják, széplány? — esetlenkedett tovább.

— Rózsinak.

Vasvári valósággal föllelkesült.

— Ez a legszebb női név, — jelentette ki.

— Maga mindig ilyen ostobákat beszél? — nevetett a kis táncosnő — ez nagyon édes.

— A feleségemnek is *egyetlen hibája,* — hangsulyozta a direktor — hogy nem Rózsinak hivják.

A lány már az előbb észrevette, miről van szó, mulattatta a helyzet és kacérkodni kezdett a férfivel:

— Szóval a nevem jobban tetszik magának, mint én?

Vasváriné hirtelen felállt és kijelentette, hogy megfájdult a feje. Lefekszik. A direktor haza akarta kisérni Rózsikát, de kiderült, hogy szükségtelen, a kislány náluk alszik. Az asszony rendezte igy, másnap korán kimennek együtt autó-turára. A doktor, a komédia nézőközönsége, egyedül távozott. A többit másnap tudta meg a lánytól, aki tizenhét esztendejének kedves szemérmetlenségével minden teketória nélkül elmesélte neki, hogy az éjszaka két látogatója volt.

A harc kiméletlen hevességgel indult meg feleség és férj között. Vasvárinak nem kellett a lány, csak eszköznek használta fel, bosszut akart állni; talán ezért győzött. Rózsi hozzátapadt, imponált neki a nagy darab férfi, félt tőle. Vasvári brutálisan bánt a lánnyal, titkárnőnek használta, gorombáskodott vele, ha rosszul irt meg egy levelet. Fizette a kosztját meg a lakását, de zsebpénzt alig adott neki, smucigoskodott, jeleneteket csinált két pár selyemharisnya miatt. Idegenek jelenlétében pofonokkal fenyegette meg, nem titkolta előtte, hogy a feleségét szereti és hogy viszonyuknak hamarosan vége lesz. Egyizben

a doktor előtt megmondta a szemébe:

—Ki fogom egyszer dobni!

—Végkielégités nélkül, — tette hozzá a lány.

Mindaketten nevettek ezen és percekig csókolóztak a nyitott autóban.

— Hány leveled van a feleségemtől? — kérdezte a direktor összenyálazott képét törülgetve.

— Öt.

— Na látod, minek neked végkielégités? Ha összeveszünk, drágán fogom ugyis azokat visszaváltani.

— Mondtam már magának, hogy ma is kaptam egyet? Azt irja, hogy ha nem térek vissza hozzá öngyilkos lesz, megmérgezi magát.)

*

Ennyi minden jutott eszébe a doktornak a blankettáról. Gondosan összehajtogatta és visszaadta a fogalmazónak, akit kint a teherpályaudvar mögött tett le egy kétemeletes bérkaszárnya kapujánál, aztán viszszahajtatott Vasvárihoz referálni. Minden rendben van, — jelentette — pénzt nem kért, de a sógorának valami állás kellene. Jó lesz Klárik főtanácsossal is beszélni, hogy arról az oldalról se legyen baj.

Az igazgató megköszönte fáradságát és komótosan, diadalmasan, mint aki biztosra megy, átsétált feleségének hálószobájába. Most nincs bezárva az ajtó belülről. A szobában nem égett a villany, Vasvári fölcsavarta. Az asszony az ágyon gubbasztott kutyájával, könnyei belecsöpögtek a buldogg fülébe. Az ura szeretett volna valamit mondani neki, de nem jutott az eszébe semmi. Talán azt kellett volna, hogy nem haragszik rá... Tenyerébe fogta a nő egyik hajfonatát, ez nagyon kellemesen hatott rá, érezte, hogy a *kezében tartja.*

Aztán lehajolt az asszonyhoz és brutálisan csókolni kezdte.

Vidéki kisbiró a bárban

Isten ments', tisztelt olvasó, ez az irás a világért sem akar antiszemita jellegü lenni. Göre Izidor ur, igenis, létezik, él és virul, megtalálható Topolán épugy, mint Veprovácon, törpebirtokosi, metszői vagy akár kisbirói minőségben. A Mokány Bercik, Göre Gáborok és Gonosz Pisták elvesztek, eltüntek az idővel és most ő az uj tipus a falun, — arcán az ősparaszt sulyos karakterével — a Göre Izidor. Nagyon szimpatikus, együgyü jelenség, bezománcozva vastagon humorral és naiv bájjal, ami a jó vidékit általában oly bizalomgerjesztővé teszi a városi szemében. Göre ur az ünnepek előtti bevásárlásokra betévedt a bünös városba, annak is legbünösebb kellős közepébe, a bárba. Göre ur még sohasem volt bárban. A bár, az egy épolyan fogalom volt előtte, mint a repülőgép vagy a rádióhangverseny. Csak az ujságokban olvasott róla. Épp ezért megértő tapintattal kell figyelemmel kisérni keserü tapasztalatait, kinjait, csufságát és egész véres bajmolódását az éjszakai élettel. Itt kezdődött:

— Na, fogadjunk, hogy a lába meztelen! — kiabált a müsoron kivüli illuzionista, aki a nézőtéren fogyasztotta a feketéjét. Göre ur szörnyülködve vetette angyali tiszta bögölyszemeit a parketton trappoló csillagokra és nagyon hitetlenkedve csóválta meg busa göndös fejét:

— Nem hiszem én azt.

A fogadást nyomban lekötötték, a nők lábait szakszerü vizit alá vették és Göre ur husz dinárja — nem is beszélve az óriási lelki izgalomról, ami a nagy drukkban egész zömök lényén átviharzott — eluszott menthetetlenül. Ude, falusi maflaság borongott becsületes orrán és kimondhatatlanul fájlalta az elprédált pénzecskét. Nemes konzervativizmusa valósággal világitott a homályos lokálban és az illuzionista, aki már régen dolgozott ilyen prima nyersanyaggal, tiz perc mulva formába jött:

— Mit gondol, melyik kezemben van most a zsebóra? — kérdezte pajkosan és Göre ur rövid habozás után a jobb kezére mutatott.

— Fogadjunk, hogy nem — bizonykodott fülig pirulva a kitünő illuzionista olyan arccal, mint aki röstelli, hogy rajtakapták.

Göre urban tultengett a jóhiszemüség és makacsul ragaszkodott a mester jobb kezefejéhez.

— Na, most megfogtalak — viháncolt boldogan a Göre ur lelke bozontos melle mélyén és az illuzionista ünnepélyesen kitárta jobbkezét, amely üres volt és kihalt, akár egy mükedvelőelőadás. Ez az ujabb szerencsétlenség egyenesen a veséjébe markolt Göre urnak, aki immár a vadult bárány oktondi dühével a legvakmerőbb hazárdirozásba csapott át. Félelemetes volt.

És félóra mulva ugy leégett, ugy összement, mint a nagy, kövér templomi gyertyák az oltár előtt. Ugy nézett ki, mint egy züllött, facér, pincér, mint aki három éjjel lumpolt; mint egy városi.

(T.)

A harmadik

Irta: László Ferenc

Játék. Szereplők: az asszony, az udvarló és a férfi

Szin: Izléses eleganciával berendezett szoba. Hátul középen a nézővel szemben ajtó, amely az előszobába vezet. Este tiz óra. Álló villanylámpa ég és a szelonon puha kényelemben ül az asszony. Mellette az udvarló. Mikor a függöny szétmegy, mintha egy rég megkezdett beszélgetés folytatódnék.

Az asszony (az udvarlóhoz): Mondja maga mindig ilyen biztos a dolgában?

Az udvarló (fölényes és elkapatott fiatal ember): Mondtam már, hogy volt alkalmam megismerni az asszonyokat. Maguk mind egyformák. Az a bizonyos hasonlat a rejtélyes és misztikus szfinkszszel, csak közönséges mese, a mit élénk fantáziáju férfiak találtak ki a maguk gyöngeségének vagy gyávaságának palástolására.

Az asszony (gunyosan): Ugy?!

Az udvarló (mft.): Hiába csodálkozik, ez igy van. Maguk asszonyok valamennyien egészen szimpla lelküek és abban is teljesen egyformák, hogy nem tudnak és nem is akarnak hüek lenni. A különbség csak abban van, hogy az egyik merész, kalandokra vágyó, forró temperamentumu, a másik ábrándos, troubadur-szerelmekre vágyó. Az előbbieknek nyers, brutális, férfias erő kell, ezeknek meg szép selymes szavakkal, sóhajokkal és gyöngédséggel lehet a közelükbe férkőzni. De végeredményben mindig elérhetjük a célunkat, csak más-más metódussal.

Az asszony (gunyosan és kacéran): Igazán nagyon kedves.... És ha maga ennyire biztos a módszereiben, akkor határozottan kezdek félni magától.... *(Kis szünet):* De mondja, mi lenne, ha ebben az egy esetben csődöt mondanának a metódusai? Ha én mégis más volnék?....

Az udvarló (mind hevesebben): Ha másmilyen volna, mint a többi, a tucatasszonyok, akik végigkisérték az életemet, akkor csak még jobban ragaszkodnék magához, még inkább izgatna a szépsége és a lelke. Akkori is kitartanék maga mellett Ilona, mert akarom magát és mert az enyémnek kell lennie! *(Át akarja ölelni az asszonyt.)*

Az asszony (elháritja az ölelést): Tudja hogy maga nagyon merész édes barátom? *(Gunyosan):* Vagy talán engem is azok közé sorozott a maga csalhatatlan asszonyismeretével, akiknek a nyers erő és a férfias brutalitás imponál?....

Az udvarló: Hiába akarja most tréfákkal elütni a dolgot. Szeretem és a szerelem jogánál fogva követelem magát....

Az asszony: De talán mégsem most, igy és itt.... *(A karkötő-órájára néz. (Ijedten):* Tiz óra van és ilyenkor mégsem szoktam az uram lakásán idegen férfiak szerelmi vallomását hallgatni. Hiszen minden percben betoppanhat a férjem.

Az udvarló: De hiszen az előbb maga mondta, hogy éjfél előtt soha sem jön haza az ura a klubból, ahol a fél éjszakáit átkártyázza....

Az asszony: És ha ma véletlenül mégis korábban jönne haza? És magát itt találná? Mi volna akkor?

Az udvarló (hősiesen): Ha betoppanna, hát itt volna és én szembeszállnék vele. Nem rettennék meg tőle. Ha ő a férj törvényadta jogaira hivatkoznék, én szembeállitanám vele az örök és hatalmas szerelem sokkal erősebb jogát. Ha fenyegetőznék, nem ijednék meg. Ha kiabálna, ugy tulorditanám. Ha sirna, ugy kinevetném.... Nincs nevetségesebb, mint egy siró férfi.... De mindenképpen megvédeném és megkövetelném magát a férjétől is. A férjétől, akit nem ismerek, de akit mégis gyülölök.... És tudom, hogy maga sem szerette soha....

A férfi (az udvarlónál valamivel idősebb, megállapodottabb férfi. A hátsó középajtóban már valamivel előbb zajtalanul megjelent és az utolsó mondatokat végighallgatta, anélkül, hogy az asszony és az udvarló, akik neki háttal vannak, észrevették volna. Most nyugodtan megszólal): Honnan tudja ön ezt?

Az udvarló és az asszony: (összerezzennek. Rémülten látják meg a betoppant férfit.)

A férfi (határozottan az udvarlóhoz): Honnan tudja maga, hogy ez az asszony nem szereti a férjét? Hogy a feleségem nem szeret engem?

Az asszony (csodálkozva és értelmetlenül bámul maga elé egy darabig. Később ezt a csodálkozást egy az arcán néha lopva megjelenő mosoly váltja fel.)

Az udvarló (ijedten és zavarban): De kérem....

A férfi: Miért nem felel a kérdésemre?! Egy megcsalt és kicsufolt férj kérdésére!

Az asszony (csodálkozva): Igazán nem értem....

A férfi (félbeszakitja): Nem kérem asszonyom, maga ne szóljon most közbe. Magával majd külön fogom elintézni ezt az ügyet. Előbb azonban ezzel az urral akarok leszámolni. *(Az udvarlóhoz):* Erre a meglepetésre ugye nem számitott? Hát már most mi lesz?

Az udvarló (zavarban): Kérem én...

A férfi: Hazajövök este a lakásomra és itt találok egy vadidegen urat, aki a feleségem lábainál hever és izzó szerelmi vallomást tesz. Mit gondol, hogy lehet már most ezt elintézni?

Az udvarló: Kérem én tudom, hogy mi a kötelességem.

A férfi: Látja ezt szeretem, ez okos beszéd! Nos halljuk, mi ebben az esetben az ön kötelessége?

Az udvarló (a szokásos hangon): Kérem uram én önnek hajlandó vagyok fegyveres elégtételt adni és bármikor rendelkezésére állok. *(Mint aki jól végezte a dolgát, feszesen megáll.)*

A férfi (revolvert vesz elő a zsebéből): És hogyha én most azonnal egyoldaluan intézném el ezt a fegyveres elégtételt?! *(Céloz az udvarlóra. Szünet. Majd az asztalra dobja a revolvert.)* Különben nem. Mégsem. Mert ez megint csak párbaj lenne. És én elvből nem párbajozom.... És különben is, hogy gondolja, hogy ez az elégtétel, amit ön emleget, már megoldást hozna ebben a kényes ügyben? Hiszen a legjobb esetben kölcsönös sértetlenséggel végződnék a párbaj. És mi lenne akkor vele, az asszonnyal. És mi volna a maga határtalan nagy szerelmével? Még mindig nem lenne a feleségem a magáé. Pedig ön kitartóan, ragaszkodón, forrón és szenvedélyesen szereti és magának követeli....

Az udvarló (kinos zavarban): Kérem ezt én nem mondtam...

A férfi (erélyesen): De mondta! *(Az asszonyhoz):* Vallja be maga: mondta vagy nem?

Az asszony (most már fölényesen mosolyog az udvarló vergődésén): Igen... Ilyesfélét mondott....

A férfi: Szóval az eset sulyos és ezért nyugodt megbeszélést igényel. *(Az udvarlóhoz, fölényes flegmatikus nyugalommal.)* Hát beszélgessünk egészen nyugodtan a dologról. *(Székre mutat.)* Kérem, foglaljon helyet.

Az udvarló (akit épp ez a nem várt nyugodt hang hoz ki a sodrából és zavar meg, tiltakozón): Köszönöm, de talán....

A férfi (a revolver után kap, részegzi és ugy orditja): Üljön le!

Az udvarló (gyorsan leül): Kérem, ha parancsolja....

A férfi (ismét nyugodtan. Előveszi cigarettatárcáját és megkinálja az udvarlót): Gyujtson rá.

Az udvarló (tiltakozik): Köszönöm, de....

A férfi (megint a revolverrel fenyegetőzve kiabál): Gyujtson rá!

Az udvarló (ijedten cigarettát vesz ki és rágyujt): Köszönöm.

A férfi (szintén rágyujt, majd ő is leül és nyugodtan, minden izgalom nélkül kezd beszélni): Ugy és most szép nyugodtan beszéljük meg az esetet. *(Szünet.)* Én ugye itt találtam önt késő este a feleségem szobájában, amikor ön hevesen ostromolta a feleségemet....

Az udvarló: De kérem, biztositom önt, hogy nem történt köztünk ennél több semmi....

A férfi: De ha egy órával később találtam volna hazajönni, talán már nem mondhatná el ugyanezt...

Az udvarló: De biztositom....

A férfi (nem engedi szóhoz jutni): Ne biztositson semmiről, hanem hallgasson nyugodtan meg. Én ugyan nem ismerem önt, de feltételezem, hogy van annyira tetőtől talpig gentleman, aki nem pillanatnyi kaland kedvéért ostromolt ilyen hevesen egy urasszonyt.... Maga egy futó kalandnál többet akart, a feleségemet magához akarta láncolni örökre....

Az udvarló: De kérem én....

A férfi: Maga szerelmes a feleségembe és tudja, hogy az engem ugysem szeret. Itt tehát csak én vagyok a fölösleges....

Az udvarló (rettentően vergődik): De kérem....

A férfi: Itt egyetlen megoldás van. Maga azonnal feleségül veszi a feleségemet. Nem akarok két embert az egész életére boldogtalanná tenni. Nekem meg már ugyis mindegy. *(Tragikus páthosszal.)* Én ugyis koldussá kifosztva, megcsalatva és megcsufolva, családi szentélyemtől megrabolva, magamra maradtam. Én most szépen visszamegyek a kártyaszobába. Az az egy hely, ami nekem még megmaradt.... Maga pedig feleségül veszi a feleségemet. *(A kalapját veszi és menni készül.)*

Az udvarló (ijedten): De nem, kérem én ezt az áldozatot igazán nem fogadhatom el.... meg aztán, hogy is volnék én méltó arra, hogy egy ilyen boldog házasságot tönkretegyek....

A férfi: Hát ez az a nagy, örökké tartó szerelem?

Az udvarló (félve, félig az asszony felé): De kérem, én ezt sohasem mondtam. És különben is hiszen azt se tudom, hogy a nagyságos asszony akarná-e. *(Hirtelen.)* Inkább talán én tünök el az önök életéből! *(Szintén a kalapját veszi.)*

A férfi: Akkor hát döntsön ő maga. *(Az asszonyhoz.)* Válasszon maga! Ki menjen el: ő vagy pedig én?

Az asszony (végtelen sok megvetéssel az udvarlóra mutatva): De hiszen én sohse tudnám szeretni ezt az öntelt gyáva fickót.

Az udvarló (boldogan): Akkor én talán mehetnék is.... Kezit csókolom, ajánlom magamat! *(Gyorsan, de félszeg ijedtséggel, hogy még visszahivhatják, el.)*

Ebben a pillanatban a férfi és az asz-

szony hangosan, hosszasan összenevetnek

Az asszony: Elhitte! Elhitte! És hogy te milyen erélyes voltál; szinte féltem

A férfi: De mire volt mégis jó ez az egész komédia?

Az asszony (kacéran): Csak arra, hogy féltékennyé tegyelek, mert az utóbbi időben kezdtél elhidegülni.

A férfi (átöleli az asszonyt): És mi lett volna, hogyha közben mégis betoppant volna a férjed?

Az asszony (nevet): De hiszen tudtam, hogy rajta kívül még csak neked van kulcsod a bejárathoz. Arról pedig még nem is tudtalak értesiteni, hogy az uram ma elutazott.

A férfi (átöleli boldogan az asszonyt): Akkor hát mienk az egész hosszu éjszaka. *(Hosszu csók.)*

(Függöny.)

Tamás István:

Husvéti lamentáció

Vágyamnak százféle a hangja,
ordit és sir ha Te akarod
és dallá csittul véremben
minden férfi-szándék
ha szádra szomjazom embertelenül.

mesékből csöppent
királykisasszonyom vagy,
élet, riadó, temető és máglya,
kamasz-nyugalmamból fellármázó
jó-lelkiösmeret,
ki mellém szegődtél rossz időben
gyujtogatónak, segédnek, szeretőnek
ó, ne várd mig rád törnek
az emlékezés szép pribékjei
a késett, őszi alkonyatok
és minden árva, megtizedelt öröm
ezerszer ujrafájjon,

hogy nagyon szeress:
ez a parancsom,
vak futkározások és
elfáradások erdejében
értelmed csak egy lehet: én
és hiuságom a bibliád,
a rádió és a rothadás veszett
százada ez,
a szemfényvesztőké és a senkiké,
kik vérrel és villannyal születnek,
uj babona-mezőkre
pusztulni vagy merni én még
nem mehetek,
látom amit nem lát másik ember,
hallom amit nem hall másik ember,
iszonyu fájdalmak csapolják
szerelmes kedvem
és rettentően szégyenkezem
az esti álomért.

Egy kritikus albumából

Irta: Baedeker

ÉGI- ÉS FÖLDI SZERELEM

Tizián hires képének: az Amore divino e profano-nak a szemlélete alkalmával gondoltam el, hogy nincs az a mennyei szerelem, amelybe nem vegyül valami földi vágyakozás és nincs az a profán szenvedelem, amelyet időnkint nem nemesit át egy kevés égi érzelem.

*

Szerencse a nőknél: szerencsétlenség a szerelemben — ezt hallottam egyszer egy világfitól, akinek sok szerencséje volt az asszonyoknál.

*

Sok szerelem az életben olyan, mint a nagyon sok fa a kályhában. Tulságos tüzet csinál, amelynek kialvása után csak annál jobban érezzük, hogy mily hideg van.

*

A szociális eszmék terjedésével s különösen a feminizmus térhódításával a szerelem lassan-lassan mindkevésbbé intenziv szerepre fog szoritkozni. A nempolitizáló és némely társadalmi körben keveset vagy épen semmit sem dolgozó nőnek eddig igen sok ideje volt a szerelemre — néha ez volt az egyedüli dolga. Ezentul egyéb elfoglaltsága is lesz. Az udvarlás és a flört nem lesz többé életpálya, sőt minden üresen maradt órának a kikötésére a szerelemre és minden velejáró érzéki és szellemi játékra csak annyi idő marad, amennyi a józan ész és a fiziológia szempontjából dukál neki. S ez előnyére lesz a férfivilágnak is, a női nemnek is egyaránt. A férfi és a nő komolyabban fogják egymást venni, s ha dolguk lesz egymással, nem a nemi vonatkozás és vonzódás lesz az érintkezésükben az egyedül uralkodó A viszonyok e változásával az élet nem nyer majd szépségben, az bizonyos, de nyugodtabbá válik, s az emberek nem lesznek boldogabbak, de elégedettebbek — mert egészségesebbek — lesznek.

*

Csak a vakszerelem az igazi szerelem. A rosszullátó szerelem csak félszerelem, s a jóllátó már nem szerelem.

*

A költő és a művész másképp szeret, mint a többi ember — s másképpen is szeretik őket, mint egyéb halandókat.

*

Hallottam egyszer egy leánytól: — A boldogtalan szerelem még nem a legnagyobb boldogtalanság. Az igazi boldogtalanság az, ha az ember egyáltalában nem szeret vagy nem tud szeretni.

*

A szerelemben nincsenek kis baklövések — csak nagyok. Mert ott minden legkisebb hiba: főbenjáró bün.

*

A késő szerelem férfinál, nőnél egyaránt kómikus és tragikus. Kómikus mint látvány és tragikus, mint (viszonzásra nem igen számitható) érzemény. Az eset kómikumától megmenekülhet az ember, ha palástolja az érzelmeit — de a tragikumától nincs menekvés.

*

A férfi, ha kiábrándult a szerelmeiből, házasságra gondol — a nő meg gyakran csak akkor kezd szeretni, ha kiábrándult a házasságából.

*

Szerelemből az ember egy perc alatt nagyobb áldozatot hoz, mint amilyenre barátságból egy emberélet alatt volna csak képes.

*

Ha a nő azt mondja egy férfiról, hogy becsüli, akkor szereti; ha azt mondja, hogy szereti, akkor becsüli; ha ugy nyilatkozik, hogy közömbös neki, akkor érdeklődik iránta; ha ugy tesz, mintha érdekelné, akkor közömbös neki; s ha azt állitja, hogy gyülöli, akkor halálosan szerelmes beléje.

A nő lelki életében nagyobb válságot jelent az első titkos beszélgetés vagy loppal váltott kézszoritás egy férfival, mint az innen a teljes magátátengedésig tartó hosszu folyamat. A gyermek is, amely járni tanul, az első lépést nehezebben teszi meg, mint az ezt követő legközelebbi tizet. Ce n'est que le premier pas qui coute.

A gyáva

Irta: Havas Emil dr.

Strommer Alfréd kinyitotta a kávéház ajtaját, belökte magát a fényesen kivilágitott terembe és levette a szemüvegét, hogy a rátapadt párától megtörölje. Nem volt ráérő ideje, a háta megett sziszegő suttogással parancsolta előbbre a felesége:

— Ne állj meg a küszöbön! mindenki minket bámul. — mondta az asszony és a kisujjával előbbrenyomta az urát. Az zavarba jött, a zsebkendőt a földre ejtette és amikor hevenyében utána kapott, meggörbült dereka fölött átsistergett az asszony türelmetlen bosszusága:

— Veled se mehet az ember jobb helyre!

Strommer fölkapta a zsebkendőt, lelkendező sietséggel dörzsölte a szemüvegét, miközben tétovázva, bukácsoló szaporázással igyekezett egy asztal felé, amelyről sejtette, hogy nincs elfoglalva.

— Ülj le már, az Isten is áldjon meg! — abajgott felé a türelmetlen asszony és amig a ruhatáros birkozó erölködéssel huzta Strommerről a kabát-ujakat, a szegény ember lehullt az egyik székre és onnan ágaskodott, hajlongott a félig lehuzott kabát szárnya után.

A pincér megállt az asztal előtt és végig várta a küzdelmet; a ruhatáros magasra emelte a kopott kabátot és az asszony rémült szégyenkezéssel látta, hogy a fekete bélés megnyugtató gyászpompájából sértő kegyeletlenséggel tolakodik elő egy fehér vatta darab, belerikolt a kávéházba a szegénység kiméletlen, szemérmetlen durvaságával s megcsufolja az ő szombat-esti dédelgetett uriaságát visszadobja a hétköznapok szennyes valóságába, ellöki az illuziók asztal-trónjától haza, a szegény-szagu konyhába, ahol ujságpapirral fedett sublóton kedvtelen éhséggel ette meg ma is a maradék-vacsorát.

Már fölugrott volna, hogy átforditsa a kabátot a másik oldalára és eltüntesse a vakmerő, arcpiritó rongyosságot, de a pincér várakozó mozdulatot tett és hallotta, amint az ura oda szól:

— Egy sötét kapucinert.

— És a nagyságos asszonynak?

Strommerné megfogta a kopott, szörétvesztett boát és odafeszitette a nyakához; a finom, tapadó melegség megcirogatta a bőrét és lehullámzott a bokájáig. Sorsdöntő megfontolással, minden szó után ajknedvesitő, édes zamatot érezve rendelkezett:

— Kérek egy kakaó likört habbal.

Ilyet még nem ivott; de egyszer, amikor belopakodott a cukrászdába, hogy megkisértse a jósorsot két darab krémes lepény erejéig, hallotta, amikor egy nagyon jól öltözött uri asszony ezt kért és azóta ugy égett a szájában ez a néhány szó, hogy most, amikor végre kidobhatta onnan, kellemes, üditő hüvösséget érzett az inyén.

Amig a pincér jött, áttekintett a zsufolt termen. Strommer Alfréd már lapot olvasott és onnan igyekezett megkonstruálni a világ hat napjának képét; azt a hat napot vonaton és kocsin töltötte, amerikai mozdonyok s elvénhedt kávédarálók cipelték városról-városra, faluról-falura, ahol az volt a feladata, hogy kövérhasu gazdagra duzzadt füszer- és gyarmatáru nagykereskedő gazdájának a portékáját elajánlja.

Strommer Alfréd azért utazott hat napig, hogy a hatodik és a hetedik nap estéjét megszentelhesse a kávéház asztala mellett. Mert Strommerné meg azért várta hat napig az urát megbujt szegénységben, krajcároskodó gondjai sarában forgolódva, hogy két este a kávéház tisztitó fényében kiemelkedhessék onnan, földobhassa magát koldus-diszében a füstfellegekbe, megtömhesse szemeit az uri élet szimbolumának látásával, kétórára megszabaduljon szokott-magától és keresztüzbe vethesse négy fal közé fülleszett aszonyiságát, mindig férfiváró, meddő bövérüségét.

Strommer Alfréd pedig megjött a szombat esti pihenőre, elcipeltette magát a kávéházba, végig gondolta az ujság hasábokon a hat napi életet, hazament, kényszerült örömmel, fárasztó hevüléssel türte két éjszaka konvencionálisan megismétlődő gerjedéseit és hétfőn reggel roggyant inakkal, pihent fáradtsággal, fakó szemekkel vánszorgott az állomáshoz. Hivta, üzte a kenyérgond.

— Nézd, apus, — mondta kedveskedve az asszony — a Slezáknénak megint uj bundája van.

— Bánomis én! — ripakodott vissza Strommer és bujta az ujságot.

Az asszonyt nem zavarta ez a ridegség. A szentimentális keringő megölelte a szivét és becsókolta magát a pórusaiba; forró muzsikává derült benne minden érzés és átcsapott rajta az élet-hullám, mintha minden jövő rejtett örömeiből és gyönyöreiből küldtek volna rá villamos áramot.

Kissé hátravetette a nyakát a széktámlára, behunyta a szemeit, hogy csukott szemhéjjai alatt is élvezze a zenét, a hangok átformálódtak ott szines arabeszkekké, melódia szönyegek terültek ki előtte, csodaszövésü perzsák selymét érezte a tenyerében, ismeretlen, exotikus világrészek népeit látta hullámzani az aether-kék tenger partján, öserdők összeboruló törzsei között sétált, különös gyümölcsnedvek buja illatai szivódtak az orrába, gyarmati pompáju nők és férfiak selymes-zöld fübe dobták le ruháikat és meztelen táncuk ritmusa hozta vissza a kávéházi keringőt.

Most kinyitotta a szemét és benézett a tükörbe. Ujnak és sokat igérőnek látta magát, a ruhájából fölérezte a két-szobakonyhás Strommer szagot, de a szemei gödréből más valaki nézett felé. S a tükör összekeritette egy férfiszemmel. A két tekintet megállt és egymásba furódott.

Strommerné megkereste az élő szemeket is. A második asztalnál nyolcan ültek; nyolc ember-óriás, nyolc büszke, erős állat, sport-emberek, egy club tagjai, gyönyörü, női álmot zaklató atléták. Nyolc ember, nyolc üres üveg; a borkábulat befonta az agyukat, rátekeredett az idegeikre, megbénitotta az eszüket, rátámadt az érzéseikre és a vérrel megfuttatott agyból az idegek tébolyult utvesztőjén zsarnoki parancsok futottak a feszülő izmokba.

Az asszony tekintete nem szabadult föl; az egyik óriás lekötötte, odahuzta, magára merevitette.

Az óriások asztalánál zajosabb lett a kedv, kurjantásba futott a dal és törött pohárban oldódott a mámor.

Strommer az apróhirdetéseknél tartott; a felesége elvesztette magát a szomszéd asztalnál. Most megindult onnan az óriások egyike és ugy, hogy a szeme összekötve maradt az asszonyéval, — átment az asztalhoz és megállt előttük.

— Lengyel János vagyok. — csapott ki belőle borgőzzel a bemutatkozás.

Strommer a szemüveg fölött kipislogott és nem értette meg, mit akarnak tőle; a felesége megremegett, de várakozó, kiváncsi nyugalmát nem boritotta föl az izgalom.

— Megengedik, hogy leüljek? — kérdezte az idegen.

A férj letette az ujságot és bámulta értelmetlenséggel a feleségére.

— Mit akar ez? — érdeklődött.

A férfi felelt és már le is ült az üres székre.

— Jó kedvünk van, kérem, — tetszik látni, — jó kedvünk van.

— Nagyon örülök kérem. — vinnyogott Strommer — de hogy jövünk mi hozzá...

— Az nem tesz semmit. Jó kedvünk van, kérem, átjöhetnek ugy-e a barátaim is?!

S rátette sulyos kezét az utazó vállára, amitől az összesüppedt, ugy, hogy gyenge tüdejével alig tudta kifujtani a kényszeredett választ:

— Legyen szerencsénk.

S már jöttek, már le is ültek, két székre való testüket buta göggel oda terpesztették az asszony elé, hengeres mellüket kitolták a márványlapra, mint kétségbeejtő, megsemmisitő üzenetet a férj ványadt, csontok közé horpadt, lázas mellének.

Lengyel átkiáltott a cigányhoz:

— Gyere ide, játsszad el ennek a szép asszonynak a nótáját.

Az asszony vihogva-tiltakozva fogadta füle mellé a nótát és már taktust vert a dereka himbálódzásával. Üzekedő szemeiből a tetszeni-sóvárgás lángja szállt a férfiak felé és a két pohár mámora zümmögő dalt csalt az ajkára.

— Tele van a kávéház, talán abbahagynád! — próbálkozott reménytelennek tudott kisérletezéssel a férj.

Az asszony nem is válaszolt. Már nem is látta az urát. A lábaival föltámasztotta a széket, amelyiken ült és dallal hintázódott előre-hátra, hajfürjei utána bomlottak, enyhe kacagása férfit kisértő sikolyokba duzzadt és szemeit belefurta a mellette ülő Lengyel szemeibe.

— Szép asszonynak kurizálok! — kur-

jantotta az akrobata és utána beledöfte az utazóba: — Az urának fittyet hányok!

Strommer mosolya hülyeséggé torzult, bámész szemeiből a vágóhidi állat szomoruság kiváncsiskodott föl, de nem mert szólni. Senyvedt energiája belebelelökött a gyomrába, a hanyingerig fölkavarta, de nem tudott akarattá erőlködni.

A kávéházi népség lassan eltünedezett, ott hagyták szánom-bánom mosolyukat, megértő gunyukat a furcsa asztalnál és az üresedő kávéház meg a fogyó bor felszabaditotta a férfiaskodó ösztönöket.

Lengyel átkarolta Strommerné székét és karja megpihent a nyakán. Aztán ujjai tovasiklottak a vállára és játékot ütemeztek rajta, mint finom elefántcsont klaviaturán.

Strommerben is megmozdult az ital hajtó-ereje és már oda nyult volna, hogy lehuzza az atléta kezét, de annak társai közül kettő odanyekkentette a székhez és meglapult ott fájdalmas tehetetlenséggel.

Az asszonynak fülébe sugtak valamit, amire férfi-vaditó kacajjal válaszolt; Lengyel keze — mint gépen a szabályozó — reagált a fejlödő melegségre és lejjebb szállt a vállárol a bluz alá.

— A kiállitott tárgyakhoz nyulni tilos! — élceskedett a társaság valamelyik tagja és brutális röhögésére kicsordult a férj szeméből a könny.

— Gyerünk haza! — suttogta s fölált. Lengyel nyugodtan babrált és odavakkantotta barátainak:

— Ültessétek vissza az öreget!

Két ifju Hercules megfogta, leszoritotta a székre, aztán — hogy nagyobb nyomatéka legyen a tartóztatásnak — az egyik félkezével székestől a levegőbe emelte és kitartotta, amit üvöltő ujjongással üdvözöltek. Strommer kézzel-lábbal kapálódzott, az erőlködés kiverejtékezte a homlokát, de tehetetlen törpévé satnyult a vasmarkokban.

Az éjféltől szakadt kábulat elöntötte a férfiakat. Dalos — zenés duhajságuk betöltötte a nagy kávéházat, toporzékoló jó kedvüket, mint sötét danse macabret verte vissza a nagy tükör, amely megmutatta Strommer összeesett, keshedt gyávaságát is.

— Told közelebb a pofád! — üvöltötte az egyik mulatozó Lengyelnek, aki frivol fülbesugásaival megkuncogtatta az asszonyt. — Csókold meg a szép asszonyt, ha mered! — biztatta.

Strommerné szeme kitágult, forrová virágzott, pillanatra, de csak pillanatra átrévült az urára, aztán visszarepült Lengyelhez simogató bátoritással.

Lengyel fölkelt, átkarolta és hangos cuppogással böffent részeg csókja az asszonyra.

Az utazóban most fölpipiskedett férfiénjének utolsó düh-maradéka, fogai harapásra verődtek, keze belemarkolt a pohárba, de a lehulló üvegcserepekbe esett és ott kifulladt dühe.

Nemsokára fölkerekedtek és elindultak. Elöl Strommerné Lengyel karján. Aztán — mint menyasszonyi uszály — a hét atléta s végül egyedül, magát-sirató baktatással a férj.

Az éjszakai szél józanságba verte a mámorukat, a rikkantások halkultak, boros csuklásaik ritkábbak lettek. Strommer néha le-letörölt egy könnyet és minden szenvedését, egész ocsmánnyá alázottságát beleismételte a magának suttogó szavakba:

— Gyáva, komisz, ostoba,... gyáva, gyáva kutya...

Az egyik utcafordulónál megtorpant a vig menet. Az utcai gázlámpák pislákoló, fehér fényét beboritotta a felülről visszaverődő pirosság. Az ég sötétlő baldachinját biborfüggöny festette alá, rajta végigkusztak a füstfelhők, mint diszitő, fekete szallagok.

— Tüz van! — állapitotta meg valaki a társaságból.

— Boszorkányt égetnek. — hahotázott rá egy másik.

—Jaj, menjünk, nézzük meg, mi ég. Én ugy szeretek tüzet látni! — ujjongott az asszony.

S már futva-sietve rohantak. Strommerné repeső izgalommal vonszolta Lengyelt, utána nyomultak az atléták és legvégül lihegve csetlett-botlott a férj.

A harmadik utcában elébük tárult a lángtenger. Pattogó szikrák hamuvá hal-

tak a lábaik előtt. Az égő ház körül is bámész csoport ödöngött, a tüzoltók elszánt szorgalommal vetették magukat a tüz ellen, harsány kommandók szakitották meg a tüz sistergő áradását, a fecskendő vizsugarakkal ölte a gyilkos lángokat, Strommerné erotikus borzalommal jajveszékelt és gyönyörködött, Lengyel sikamlós szavakkal fütötte örült izgalmát, Strommer pedig egy fához dőlt, arcát beleteperte annak kérgébe, hogy véresre fájjon és maniakus következetességgel ismételte: — Gyáva, gyáva kutya!

Most összetorlódott a kiváncsi tömeg. Az égő ház nyitott kapuján ingben feledkezett asszony rohant ki és sikoltozott:

— A borjum, a borjum... Istenem, az uram... a borjum... — s leföl szaladt, meztelen karjait az emberek felé tartva és himbálva.

—Nézze, ki lóg a melle! — mondta Lengyel Strommernének.

— A borjum... jaj, ha az uram hazajön, agyonver... — rikoltozott eszelősen az asszony. — Ott lakunk hátul. — nyöszörögte. — Az uram a gyárban dolgozik. A borjunk ott van benn és ha el ég, vége az életemnek. Vége, vége... ordította és ráfelelt belülről a bánatos, vesztét-érző bögés.

— Nem tehetünk róla. — rendelkezett a tüzoltóparancsnok. — A nagy házat kell megmentenünk.

— A borjum! — szakadt ki siró panasszal az asszony melléből a könyörgés. — az Istenre kérem, nagyságos uraim, mentsék meg a borjum!

S odahullott a tömeg elé a porba, meztelen térdén bucsut járt a férfiak előtt, éneklő sirással jajveszékelt és fonnyadt karjaival átfonta Lengyel térdeit.

— Mindenre, ami szent, kérem, nagyságos uram, a borjum... jaj nekem, a borjum! Lengyel kirántotta térdeit a karbilincsből és hátrább huzódott. Az asszony elkuszott az atléta-sor előtt és üvöltő sirásra fölreszketett a felhőkbe törő lángokig. Strommer vércsikosra horzsolt arcát elvonta a fától és nézte a jelenetet. A lábába szorult vér fölfutott a gyomrába és megmelegitette borzongó derekát; aztán a szivéhez szorultak a vérnedvek és kilöködtek a nagyszerü csatornákba. Szétlökte gyenge karjaival a bámuló izomembereket.

— Hol az a borju, jó asszony? — lepte meg a földön fetrengőt. — s rohant utána s nem hallotta a tömeg zugását, csak fantáziálta a felesége sikoltását, rohant előre s beugrott a kalibába, tenyereit a szeme elé tartva, rohant be az orgyilkos lángok közé, bevetette magát a forró lángokba, mint megkivánt fürdőbe, mig odakünn néma várakozás jegében fagytak meg a szivek s dermedtek meg az agyak.

S csak két örökkétartó perc s égő zsarátnok glóriájától övezetlen üszök feketeségével pojácára mázolva, egyik kezét a hideg leheletével hüsitve, a másikkal a tehenet vonszolva, szemeit gögösen a tömegbe vágva jött ki a kalibából Strommer Alfréd, az utazó, a szombati éjfélen emberré emberesedett gyáva hős.

Bolyongás a régi Torontál dzsungeljében

20. Finale

Egyelőre bucsut veszek Torontáltól. Részint ugy érzem, hogy letelt a tartózkodási engedélyem, részint olyan területekre érkeztem, amik már a történetirás mesgyéjére vezetnek. Ismétlem, hogy nem szigoruan vett történelmet akartam irni, csupán szinfoltokat mázoltam a makulaturára, megütöttem néhány hangot, amiken menjen tovább az arra hivatott. Most látom csak, milyen horribilis nagy az anyag, amibe belefogtam s evés közben jött meg az étvágy. Ekkorára sem terveztem az irásomat, mint amekkora lett, de egyre több alakom bukkant föl, egyre tovább terjedt a perspektivám s én, aki körülbelül már mindent megértek a világon, mind több dolgot értettem meg (misztikusat, furcsát, ferdét és emberit), amik mellett valamikor a kortárs közömbösségével haladtam el. De valahogy lefotografálódtak bennem s most kerülnek elő az emlékezetem vetitővásznán.

Nem is mondom, hogy végleges a bucsum, feltéve, hogy érdekel valakit az irásom. Lesznek még idővel alakjaim, akikkel felvonulok s akik tán nincsenek már szoros összefüggésben Torontállal. A jelenben esetleg érzékenységet sértenék a történetükkel. De megirok mindent s elteszem az utókornak, a halálom utáni időre.

Nagy tanulmány lenne például *Herczeg* Ferenc irodalmi karrierjének és sikerének részletezése, kimutatva társadalomtudományi alapon, hogy akaratlanul is mennyit ártott az országnak. A tétel igen egyszerü. Herczeg ismert egy délvidéki familiát (a nevüket is tudom tőle magától), annak a könnyed, léha életét akarta kifigurázni. De rável vonzó, csevegő modorban irt s nem szállt a moralisták magas paripájára, — valóságos iskolát teremtett, tipusokat. Volt idő, — és van részben ma is, — hogy minden leány *Gyurkovics* kisasszonynak képzelte magát, minden munkakerülő, de mulató ifju *Horkay* Ferinek. Az életet nem szabad komolyan venni, mert az csak mulatozásra való, eszem-iszomra. Az ember a huszároknál kezdődik, a megdöbbenés pedig ott, mikor Tarján főhadnagy ki akar vetkőzni az uniformisból. Az Istenért, miből fog megélni? Herczeg Ferenc irásait sokféle szempontból lehet nézni, nekem az tünt föl, hogy az első alakjai sosem dolgoztak, megelégedtek egy kis mandátumvadászattal és az irói pályán csak később bukkan fel néhány olyan figura, akiről sejteni lehet, hogy miből költekezik.

Bocsánat, ez nem volt Magyarország társadalmának képe Herczeg előtt, ez csak szórványos eset volt, de ő belekergette az embereket. Mert sosem a komoly mélység a szerző, hanem a felület, a képzelt snajdigság, amely olyan intenziven és végeszakadatlanul éli a maga tobzódó társadalmi életét, hogy végül már teljesen elhomályosul megfinomodott erkölcs, életre való hivatás és nevelés, összetévesztik az enyém és a tied fogalmát vagyonban épp ugy, mint egymás családi békéjében. Ki merem mondani, hogy a *morál insanity* határozott tünete ez, ahol nincs már lelkiismeret, élni, csak élni, parancsolja részint az unalom, a legelemibb komoly dologra való képtelenség, ahol a nő csak eszköz s a leány sem a család minden tiszteletet megérdemlő tisztasága. Az a régi tisztikar a világon semmit sem tudott s mikor kvietálni volt kénytelen, összeroskadt a postamesterség meglehetősen primitiv munkakörében.

Ezeket a dolgokat krónikában megirni nem lehet, ide voltaképen nagy társadalmi regény kell, amely becsületes őszinteséggel fest meg, kivül állva és hidegen szemlélve mindent, az embereket, a jellemüket, a cselekedeteiket s mig magyar fanatizmussal ostorozza, ami magyar bün, megkeresi az idegen eredetet, hatást és külön számlalapot nyit a számára.

Hiszek a fajok elméletében, de egyetlen fajvédőnek a zsidót tartom. A többi sosem törődött — sokszor nem is törődhetett — a kérdéssel. Az egyik fölfelé igyekezett és magába olvasztotta a már fönt levő gyöngét, letörtet.

Régóta tünődöm én ezen, de történelmi jelentőségét az első szegedi hadseregszállitási pörök alkalmával volt alkalmam megfogni s akkor sok elmult évszázad egy pillanat alatt végigvibrált bennem, megértettem a legnagyobb dolgot: hogyan kezdődik valami?

A szállitók már ültek és nagy volt ellenük a felháborodás. (Szokás szerint olyanok háborodtak fel tulnyomó részben, akiknek semmi érdekeltségük nem volt az ügyben.) Akkor bekövetkezett a városba egy csanádmegyei paraszt, helyet foglalt a törvényszékkel szemben a parktükör rácsán és leskelődött.

Délfelé elcsipett egy börtönőrt, diskurálást kezdett vele a megélhetési viszonyokról, majd kocsma után érdeklődött, ahol jó bort kapni.

— Tartson velem egy pohárra, — invitálta az őrt.

Annak éppen nem volt dolga, ment szivesen. A témát a csanádi paraszt terelte a hadseregszállitókra.

— Nagyon gazdagok ezek, igaz-e?

— Hát gazdagok.

— Azt hiszem, csak ugy dobálóznak a milliókkal.

A bortönőr látta, hogy vendéglátó gazdájának ehhez van kedve, megerősitette a hitében.

— Meg se tudják számlálni.

— Ne mondja!

— De mondom én.

— Aztán mi lesz a végük?

— Felkötik őket. — véleményezte a börtönőr.

A csanádi ember felsóhajtott.

— De nagyon odalesz a családjuk. Szégyenlik, amig élnek.

— Hát azok szégyenlik.

Kezdett érző szivü lenni, a család szó ellágyitotta. Sok-e a gyerekük?

Tudta is a börtönőr, de ráhagyta, hogy sok.

— Jány van-e köztük? Hajadon?

Azt is előteremtett neki a börtönőr. Szép hajadon, egész nap sir, nem megy emberek elé.

A vén paraszt délután elárulta szive szándékát egy régi bizalmasa előtt.

— Tudja, van egy fiam. Már nem paraszt, mert hogy sánta és nem használhatom a gazdaságban. Szabóságot tanult, ügyes gyerek, már a jegyzőnek is varrt nadrágot. Ugy gondoltam, hogy elvehetné ezek közül valamelyiknek a lányát. Igaz ugyan, hogy zsidók, de a fene bánja, pénzük van. És most, amikor nagyon le vannak sajnálva, még örülnének is neki, hogy tisztességes ember közeledik hozzájuk.

A pártból, természetesen, semmi sem lett, de megértettem, hogy valahogy igy keletkeztek akárhányan azok a nagy familiák, amelyek a vagyon ormára jutva, még önmagukat is alig látták meg feneketlen gőgjükben.

De bizsereg régóta bennem a másik hatalmas regénytéma is, amelynek háttere az örmények délvidéki térhóditása, amikor az ittebei *Kissek* Izsák meg Gergely, az écskai *Lázárok* Lukács, a *Karácsonyiak* Bogdán s a *Nákók* Kristóf névre keresztelték a gyerekeiket. Akik egész szerényen jöttek be az országba s Apafi Mihály erdélyi fejedelem engedélyével telepedtek le a tizenhetedik század végén az erdélyi havasokban. (A második raj 1740 táján érkezett.) Nem volt annyi joguk, mint az ország többi polgárának, mégis hamar asszimilálódtak, mert értették a módját, hogy sokoldalu tevékenységüket kiterjesszék a haza s főleg az uralkodóház irányaira. Igy szereztek kiváltságokat, szabadalmakat s habár Szamosujváron és Erzsébetvároson kivül nem vehettek földbirtokot, annyira megkörnyékezték Mária Terézia idején az üres kincstárt, hogy egymásután kaptak nemességet s lassankint összevásárolták Torontál felét.

Főfoglalkozásuk a hadseregszállitás, ami épp olyan jól jövedelmez, mint a marhatenyésztés, meg a disznókkal való kupeckodás. Kiss Ernő negyvennyolcas vértanu egyik őse, Izsák, 1782-ben az elleméri és az ittebei 70.000 holdat 643.750 forintért vette meg a kincstártól. De vásárolt derüre-borura a többi örmény is, akik veszélyek és anyagi alkalmak idején példátlan egyetértéssel tudtak összeröffenni, amig kiépitették a maguk külön birodalmát, ahol hamarosan vezetőkké tette őket a pénz.

Amellett házasodtak. Először a leányaikat adták férjhez elszegényedett magyar urakhoz, később a fiaik léptek föl kérőkként. Ezeket a fiukat tanittatták, hogy a mód mellett meglegyen az előhaladási alapjuk, továbbá katonának nevelték. Az uniformis megnyitotta az utat az udvarhoz, — mi kellett volna még?

Ne haragudjunk hát az uj idők hadseregszállitóira, udvari és kormányfőtanácsosaira. Annyi csak a különbség köztük, hogy ezek most kezdik és később jutnak el oda, ahová őket régi forradalmak, háboruk juttatták. Hiszen Amerikában is van gőg, amely az előkelő származást attól datálja, hogy valaki az első, vagy az ötödik hajón érkezett-e ki?

Engem főleg Kiss Ernő egyénisége izgat, annak életét és halálát sok érdekes rejtély, homály fedi, de sem a rejtélyek nem megoldhatatlanok, sem a homályok nem olyanok, hogy világosságot ne lehetne rájuk deriteni. Sose volt nős, mégis nagy család származott belőle. Miért kellett meghalnia, kinek az akaratán, ügyetlenségén mult, hogy nem mentették meg? Haynau kezé, látszólag meg volt kötve, ő kénytelen volt halálra itélni, de szinte azért mondta ki rá elsőnek az itéletet, hogy legyen elég idő a megszöktetésére.

Egyébként se volt gavalléros az eljárás. Haynau 80.000 magyar arannyal tartozott Kiss Ernőnek még abból az időből, mikor egy garnizonban állomásoztak Temesvárott. Lovagias eljárás előtt pedig rendezni kell a tartozásokat. Vagy akkor igy fizettek?

Majd világosság kerül még mindenre. Az önök alázatos szolgája azonban most leteszi a tollat. **Öreg riporter.**

Emőd Tamás:

ITT NYUGSZIK

Utszéli sirdomb. Furcsa pup
a föld hátán. Kis csonka-kup.
Gyereknek porhanyó homok,
turni dombocskát, várromot;
körülte vézna pár fenyő,
aszu gyep lankadt zöldje nő
és mint a sürü siri dér,
a sir körül sok tülevél
és mint a sürü siri dér,
a rozsda már a sirig ér.

Az égen hüvös napkorong,
a légben zöld legyecske dong,
a fán keresztespók kaszál,
a fübe' pár muskátaszál.
Távolba' halk harangütés,
lenn mozdulatlan napsütés
lenn mozdulatlan áll a nap
arany karingben, mint a pap,
aranylón, mint a siriat,
ha sirkövek közt fény virrad.

Vékonyka léc a hant felett,
gyümölcsfa volt és fejfa lett,
gyümölcs a fejfán nem maradt,
gyümölcs van lent a hant alatt,
a hant alatt pár csont apad,
s a csontra tompa csend tapad,
csontiá-fagyott csend, tompa csend,
csontkamra, melyben csend mereng,
csontkert, ahol csendrózsa leng,
s a csend örök csengője cseng.

Ki volt? nábob vagy késelő
vásári hintás? késnyelő?
szakállas szent vagy rőt szatir?
röhejt vagy zsoltárt rejt a sir?
szalonszinész vagy szerzetes?
költő vagy elcsapott hetes?
vándor, kit esti szél szalaszt?
földjén kapáló vén paraszt,
ki lejjebb lépett egy araszt,
s bogot köt rajt' a vad haraszt?

Ki volt . . . Bronzbörü, szép kesely,
horus, pogány poétafej,
korhely Apolló, bus duhaj,
fején dus holló-tollu haj;
Párizsban is lovas nomád,
ki gőggel rugtatott odább,
barbár napisten, hun kobold,
ki mig élt, holtan bujdokolt,
s ma már halálon tul se holt.

. . . Se rács, se lomb, se rügy, se gally,
ez már az ősi nyütt ugar,
ez már a régi bus Ugar,
aszu gyep, dudva, gaz, muhar,
ez már az ős. kietlen ágy,
Ködcsárda, puszta, hortobágy,
ut, dudva, domb, vakondturás,
vékony falécen pár rovás,
pár kurta szó, pár kézvonás,
egy név, egy dátum, semmimás:

„Ady Endre. Élt 41 évet.
Meghalt 1919 január 27-én."

A királyi ügyész ambiciója

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Évtizedekre terjedő ujságirói pályámon semmitől sem féltem annyira, mint a közvélemény befolyásolásától kriminális ügyekben. Ezen a téren sok büne van a sajtónak, hiába szedi elő száz szemét a gondos szerkesztő. Mikor az ifjui lángolás belekóstol a nyomdafestékbe, azt hiszi, hogy övé az egész világ és minden ember Vogelfrei. Nem hiábavaló hát, hogy szigoru törvényeket hoznak a becsület védelméről. Följelenteni könnyü akárkit. A bosszu, a meggondolatlanság, a törvényekben való járatlanság, főleg az ijedtség, elszalasztja az embert a rendőrségre s ott feljelentést tesz sikkasztásért, pedig csak a legegyszerübb elszámolási kérdésről van szó. Ki is egyeznek hamarosan, de akkorára már meg van hurcolva a följelentett ember, a sajtó lesikkasztózta és száz ember három talán el is hiszi az ártatlanságát. A többi azt fogja mondani évek multán is:

— Nem emlékszem már egészen tisztán reá, de évek előtt volt valami piszkos ügye. A lapok is irtak róla.

Kezdő riporterek másik, elcsuszásra alkalmas helye az, ahol vér folyik, mert itt mindenki gyilkos lesz. Az is, akit később gondatlanságból okozott emberölésért vagy halált okozó sulyos testi sértésért itélnek el. De mikor sokkal szebben is hangzik cimnek »Gyilkos kefekötő«, mint »A szándékos emberölésben ludas kisiparos«. Vér van jelen, hát a főszereplő gyilkos.

Hogy mennyire befolyásolja a sajtó a közvéleményt s milyen kárt okozhat, azt volt alkalmam látni egy homályos ügyben Szegeden. Egy M. nevü vasuti altiszt, Szabadkáról való átutaztában néhány órát töltött a városban s ezalatt pásztorórát rendezett valami utközben szerzett ismerősével. Az asszony előrehaladott áldott állapotban volt s alig tette be lábát a kis garni-szállóba, összeesett és meghalt.

Őrült konsternáció, rendőri bizottság, a vasutast letartóztatják, a holttestet a kórházba viszik, a lapok kéjgyilkosságról irnak, mert a törvényszéki orvosi boncolás ugy találja, hogy a nő szemegolyója éles szerszámmal át van vágva.

A szerencsétlen vasutas hiába jajgatja, hogy ujjal se nyult hozzá, az esküdtszék hét évi fegyházra itéli, mert a becsületes purgerek agyában már polgárjogot nyert a kéjgyilkos fogalom. Le is üli a büntetést, ha nem lép közbe a véletlen. A Kurián tárgyalják a semmiségi panaszt s éppen a teremben tartózkodik Minnich Károly, a hires szakértő, mikor a szegedi orvosi véleményeket ismerteti a referens. Minnich nem állhatja meg, hiszen lelkiismerete, esküje is kötelezi.

— Szamárság, amit azok az urak mondanak. Ha más sérülés nincs, ebbe nem lehet belehalni, olyan lényegtelen.

Megakad az egész eljárás, exhumálás, boncolás és hozzáértő tudósok megállapitják, hogy az asszony rendes szivszélhüdésben halt meg. A vasutast, a »kéjgyilkost«, hamar szabadon is bocsátották. Azonban soha nem derült ki, hogy mi okozta a szem megsérülését. Órákon át feküdt a szállodában, amig elszállitották, esetleg azalatt jeletkeztek a zughely pockai. Az sem lehetetlen, hogy a rozoga hullaszállító-kocsi valamely kiálló szöge sértette meg. Volt olyan föltevés is, hogy a boncolás alkalmával valamelyik asszisztens a szemgolyón próbálta ki a kése élességét. Hasztalan a kutakodás, nyilván sosem derül ki az ok.

Ellenben tény és való, hogy az annak idején való királyi ügyész ur szörnyü büntetést kért a kéjgyilkos fejére s bizonyára meg volt győződve annak elvetemültségéről.

Ember vagy Isten ád-e kárpótlást az ilyen meghurcoltatásért? Vagy elég azt mondani: pardon, tévedtünk!?

Sok fontos és haszontalan problémám sorába tartozik a királyi ügyészek lélektana is, ez a furcsa valami, amit épugy félreért a nagyközönség, mint ahogy félreértik sokan a hivatottak. Csak a müveletlen ember képzeli el, hogy az ügyésznek feladata a gazemberfogás, hogy mindenki bünös, aki elébe kerül. Szerencsére nincs igy. Utasitásra dolgozik ugyan, mégis számos szép emberi dokumentumot őrzök az emlékemben, amikor az ügyész épugy dolgozott az igazság kideritésén, akárcsak a büntetőtanács s vagy maga mondott védőbeszédet (ha már a sokféle körülmény nem engedte meg a vádelejtést) finom jogi disztinkcióval felsőbb fórum elé juttatta az ügyet annak biztos meglátásával, hogy ott föltétlenül észreveszik az alsóbiróság tévedését. Azt ugyanis, amit a vádlott terhére követtek el.

Voltak a régi időkben ügyészek, akik életük céljának a minél több marasztaló itéletet képzelték el, egyoldaluakká váltak s valósággal belesavanyodtak abba a rögeszmébe, hogy mindenki gazember. Akárkivel beszéltek, sanda szemmel néztek rá, kételkedtek a világ legtisztább dolgában is, az emberiség csak gyanus elem volt az ő felfogásukban. Szó sincs róla, a pálya alkalmas arra, hogy megrontson egy egész életet (a sajátját ugy, mint másokét), de gyönge ember az, aki a foglalkozásának annyira rabja, hogy az irányitja minden mozdulatában. Utálom a szinészt, amikor kávéházi ozsonnakávéja mellett is domborit (mialatt a »mindig gazember és nyuzó« igazgatót szidja), kellemetlen a költő, ha jambusokban zengi a saját dicséretét, pedig a piac drágasága aktuálisabb téma volna s a csizmadiának is elengedem a csirizelést, ha már egy asztalhoz ültünk.

A legnevezetesebb királyi ügyészre a subotícaiak bizonyára épp olyan jól emlékeznek, mint én. *Winchkler* Istvánnak hitták, szép szál ember, kellemes cimbora volt, jó ügyész és ur. Suboticára már Szegedről került, de igazán nevezetes ott lett.

A Haverda-ügy engem különösen érdekelt, nemcsak önmagában, hanem személyi ismerettség szempontjából is. De abban az időben már nagy bünügyi riporteri mult állt mögöttem, versenyt nyomoztam akárhányszor a rendőrséggen és nem egyszer az én szimatom volt a helyesebb. Dolgoztunk pszihológiával, szinte teljes terep- és személyismerettséggel, nem volt a városban ember, akinek ne ismertük volna az életét, összeköttetéseit, gyöngéit, minden apró tulajdonságát.

Mikor aztán elolvastam az első hirt Haverda Boldizsárné agyonlövetéséről s belekeveredve találtam a leányát, nyomban azt mondtam:

— Ebből még nagy komédia lesz. Szabadkán Winchkler az ügyész.

Nem szándékom a bünügy részleteit fölelevenitni, csakugyan elég komédia származott belőle. Meg van róla a magam külön véleménye, (ha nem is épp olyan szigoru H. Mariskára nézve, mint

Igy győztem . . .

Irta: Radó Imre

Ó, nagy küzdelem volt ez. Nem is jó beszélni róla. Kinek? Aztán meg diszkrét dologról van szó. De Ő bizonyára nem titkolózik, hiszen az egész ügyet nagyon frivólan kezelte. És az övé volt az utolsó mondat. Gyalázatos mondat volt az. Ha én azt a mondatot ide leirnám! ...És ott akarom abba hagyni, ahol még semmi izléstelenség nem történt. Ezért és csak ezért irom meg az első sorokban, hogy ő, Mariska igy szólt a végén: »No! ugy-e valorizálva fizettem meg az adósságomat?« . . . Az tény, hogy az adósság régi, békebeli volt.

*

Mariskát tiz évvel ezelőtt jegyeztem el. Boldog mátkaságunk harmadik hónapjában vette el feleségül Hain Péter ur. Ez a dolog nagyon váratlanul történt. Én üzleti ügyben az ország szélén jártam, viszont Hain Péter megérkezett néhány napra Szmirnából, hogy jelentést tegyen bankjának az uj alapitásokról. Mariska a vezérigazgató előszobában gépelt és Hainnak megetszett a menyasszonyom. Másnap diszpenzációval esküdtek és elutaztak Szmirnába. Mariska gyönyörü szmirnai ánzikszon értesitett boldogságáról.

Igy dulta fel az életemet. Megesküdtem, hogy bosszut állok. Egyelőre nem volt elegendő pénzem arra, hogy Szmirna ellen bosszu-hadjáratot inditsak, de megtettem minden intézkedést, hogy ha majd eljő a bosszu napja, ne találkozzék a nő kihült haragommal. Egy festő barátomnak kétszáz koronás váltót zsiráltam, ezért ő hálából megfestette Mariska portréját. E képen kivül hiven őriztem Mariska egyszázhuszonöt levelét. Valahányban örök hüséget esküdött. A levelek inkriminálható részét piros tintával huztam alá. Naponta ezerszer tekintettem a portréra, és lefekvés előtt mindig elolvastam a leveleket. Igy hát bizonyos volt, hogy majdan Mariska nem fog találkozni kihült haragommal.

Három év telt el. A negyedik évben találkoztam Mariskával. Egy szinházi büfében bukkantam rá. Nyugodt voltam. Megvártam, mig a sonkászsemlyét megeszi, aztán elébe léptem:

— Egyedül van? — kérdeztem.

— Igen, és maga?

— Már negyedik éve! — szisszegtem, ki nem hült haraggal.

— Nézze, Máté! — szólt olyan jó kedvvel, hogy meg kellett volna ütni érte — a darab unalmas és, künn szép májusi este van. Gyerünk valahová vacsorázni.

— Budára? — kérdeztem gunnyal.

— Nem, Máté, menjük inkább valamelyik hotelba, mondjuk . . . a Bristolba, én ott lakom . . .

— Jól van — mondtam nyomatékkal.

Az uccán keményen beszéltem. Felidéztem a multat, ráolvastam az árulását, és megmondtam neki, hogy az a harag, melyet hütlensége gyujtot fel bennem, nem aludt ki, és meg fogom büntetni.

Kedvesen mosolygott és mintha a megbánás halk szinei vegyültek volna a hangjában, igy szólt:

— Szegény fiu . . . tudja mit? menjünk Budára . . .

A budai kocsmakertben vacsora után, néhány pohár erős bor diktálta a hangos kitörést:

— Mariska! maga még fizetni fog a hütlenségéért . . .

Kocsin mentünk haza. El akarta mondani házassága történetét, de én nem hallgattam meg.

*

Mariska két évvel ezelőtt vált el az urától. A férj ur volt: fizetett. Ezt Mariskától tudom. Viszont az én álláspontom nem volt nagyon gavalléros: Mariska nekem tartozik fizetni. Ezt mindig ugy értettem, hogy meg kell bünhődnie . . . Minden alkalmat megragadtam, hogy vele legyek. Ilyenkor csak a multról beszéltem és igy fájdalmat okoztam neki. Gyakran elutazott. Mindig utána mentem. Sokszor egy szállóban laktunk, de oly messze egymástól!

Néha kiestem karakteremből, összeomoltam előtte, azt mondtam: »szeretem«, de ez nem volt igaz. Később egészen elvesztettem a karakterem, folyton hazudtam, mindig csak azt mondtam neki: »szeretem!« és sirtam hozzá.

Egyszer aztán nem tudott a döntő harc elől kitérni.

Egy hegyvidéki városban találkoztunk. Uzsonna után az erdőben sétáltunk . . . Sorsépitő hazugságokat suttogtam remegve . . . Megengedte, hogy belekaroljak. Hozzám simult . . . Éreztem, hogy reszket . . . Megakartam csókolni, de ő szeliden rám nézett és igy szólt:

— Hagyjon magamra . . . később jöjjön vissza . . .

Elfutottam . . . Egy távol eső padra ültem . . . kéjesen nyujtózkodtam . . . Győztem! . . .

Felugrottam a padról, a szállodába siettem. Ott intézkedtem. Sok virágot hozattam, vacsorát, pezsgőt rendeltem.

Visszamentem Mariskához. Mosollyal várt.

— Hol volt ilyen soká?

Nem tudtam diplomatizálni, megmondtam, vacsorát rendeltem kettőnknek. Az én szobámban vacsorázunk . . .

Sértődötten nézett rám és keményen mondta:

— Nem!

Ekkor olyan kijelentést tettem, amilyent az elmult évek alatt soha. És ez volt szerelmi lázam legsulyosabb félrebeszélése:

— Mariska! . . . én feleségül veszem . . .

Ő gunyosan kacagott:

— Feleségül vesz? . . . Inkább feimennék a szobájába . . .

A nő gonoszsága felháborított. És e felháborodásomban majdnem megtanitam az eszemet. De ez nem sikerült, mert hirtelen elém tárult a feivirágozott szoba, a két személyre teritett asztal és minden ami volt: hét évi vándorlás a nő után . . .

És térdre rogytam előtte... Sikoltó szavakat, mosolygó gyermekességeket mondtam alázattal ösz-

amilyen végeredményben lett), de az egész lefolyását fokozott figyelemmel kisértem Winchkler miatt s mikor hol érthetetlennek, hol megdöbbentőnek vallotta az ügyvédek által fölkavart sajtó az eljárását, én megértettem.

E sorok irója Szakács Andorral a Kass-ban szerette megvárni a hajnalt, ott összpontosult minden esemény, boncolásokról oda tért be az éjfélutáni vonattal megérkező vizsgálóbiró s mesélte el a kész riportot, ott jelent meg jókedvüen Winchkler is.

Az előttünk való ujságirók jobban szerették a kurtakocsmákat, a tömegitalt, körülbelül az elsők közé tartoztunk, akik az események tisztelete szempontjából a finom helyet fölkerestük.

Winchkler is odajött közénk, többnyire évődni. Sosem volt bántó a modora, tökéletes, szeretetreméltó ur volt.

— Szeretnék már bezáratni egy ujságirót!

Ez volt az egyik tréfája és spicces jókedvében nevetve bizonygatta, hogy igazából érti. Meg is állapodtak Szakáccsal hogy milyen módon próbálják ki a törvényt. Persze, nem diffamáló cselekedettel, hanem ugy, hogy a »Szegedi Napló« tudósitást közöl egy vádtanácsi tárgyalásról s ő megindítja az eljárást. Ha jól emlékszem, a tárgyalás anyagát is ő mondta el.

Ügyész is, ujságiró is, állta a szavát, a dolog azonban fölmentéssel végződött.

— Csaltatok, igy könnyü — mondta Winchkler.

Tudniillik a törvény csak akkor bünteti ezt a vétséget, ha a vádtanácsi tárgyalás letolyásáról tudósitást közöl az ujság. De épp az volt a tréfa, hogy minden megvolt az ujságcikkben, ami ott történt, mégsem lehetett ráfogni, hogy az a tárgyalás formális menetét követte.

— Ez a legnagyobb zsiványság, amit csináltak, — pattogott tréfás haraggal Winchkler. — Minden a megirás raffináltságától függ. Fogadni merek, hogy tudnátok olyan antiszemita cikket is irni valakiről, amit az érdekelt dicséretnek vesz.

Egyszer ketten utaztunk mélyen bele a kávéházi hajnalba. Szép nyári idő volt, a kis trombitavirágok megkezdték már délig tartó üde életüket. Nem voltunk tulságosan italosak, életsorsokról tárgyaltunk, ki mit képzelt, mikor elindult, mit váltott be azóta az élet, mire lehet még számitani.

— Nagyon boldogtalan vagyok, hajtotta le a fejét Pista bácsi. Kevesen mentek olyan ambicióval pályára, mint én, aztán mégis semmi eredmény.

Fölényes akartam lenni, hogy majd én nyugtatom meg a hatalmas szál embert. Mit akar? Hiszen olyan fiatal, mintha csak most kezdené!

— Semmi sem ér semmit, kesergett tovább. Én ügyész vagyok és még nem volt tökéletes eredményem, mert senkit sem tudtam felakasztatni.

Szinte elhült bennem a vér, de ő nyugodtan folytatta:

— Szatmárott majdnem kedvezett a szerencse, volt ott egy veszekedett gazember, a Francz Pali. Azt halálra itéltettem, de végeredményben a Curia megkegyelmezett neki. Azóta semmi szép ügy. Pedig ha egyszer megfogok valakit, az nem menekül a kezemből.

Az állát a tenyerébe fektette, rákönyökölt az asztalra, hosszasan és mereven bámult bele a nyári reggelbe, amely jött virágillatával, aranysugaraival, csupa életet hozott, virulást, melegséget, emberszeretetet, — Winchkler István pedig itt busult szemben velem, megverten, a pályája félreértéséből.

Valahányszor a nevét olvastam a Haverda-pörben, mindig ebben az alakjában láttam magam előtt. Pista bácsi azt hiszi, hogy most érkezett el a nagy eset, amikor megfoghat valakit. Nem is egyet, hanem egyszerre hármat...

Somlyó Zoltán:

DAL

Amit igérek: semmiség!
Csak annyi, hogy nagyon szeretlek!
De ezt elmondom boldogan
Fünek, virágnak s a szeleknek . . .

Amit igértél: nagy dolog!
Hogy, ha szeretni fogsz, bevallod . . .
De halkan mondtad, suttogón —
S azóta egyebet se hallok . . .

---

sze-vissza, soká...

De ő megunta és otthagyott.

Utána akartam futni, elfogni, megverni, de szégyenem lefogta indulatomat . . .

Mire szállodai szobámba értem, már csak a pincér előtt szégyeltem magam . . . De ő megértette a helyzetet. Uri pincér volt. Visszavonult.

Beléptem a szobámba, ahol sok éves vágyaimnak teritettem és most ime, a megőszült vágy tér ide be, hogy ráfeküdjék a ravatalra.

Tehetetlenül hulltam egy székre. Tekintetem révedezve járt körül a szobában... A virágok, a pezsgő a vederben, a finom szervisz az asztalon, még várták a nagy szerepet, még nem tudtak semmit... A pezsgőt, virágot, edényeket, mik mind meddők maradtak ma éjjel, ki kéne rugdalni a szobámból...

...Ekkor, véletlenül, tekintetem a nadrágomra esett és észrevettem, hogy a nadrágomon, éppen a térdnél, jókora piros pecsét van . . .

Ha szabad igy mondani: szeliden mosolyogtam. Tehát ez a vége a hét éves háborunak? Az utolsó harcnál térdre buktam és beletérdeltem valószinüleg egy nemes, nagy cseresznyébe . . . Én már ebbe is belenyugodtam volna, de e szomoru kirándulásra csak ezt az egyetlen világos nadrágot hoztam magammal... Most mit tegyek! Mit tegyek? Ó! már tudtam, hogy mit kell tenni.

Reménykedve mosolyogtam.

Levélpapirost vettem elő és irtam:

»Kedves Mariska! Emlékszik-e még arra az időre, amikor még nem volt az én menyasszonyom se, csak sok reménytelenséggel udvaroltam magának. Sokszor ültünk nem egészen bizalmas hármasban: maga, a mamája és én. Ilyenkor mindig a mamája beszélt és bevallom nagyon szivesen hallgattam őt, mert mindig a maga kiváló, házias lényét dicsérte, és jól esett hallanom, hogy magánál különb háziasszony nincs a világon. A mamája egy ilyen meghitt beszélgetés alkalmával a háziasszonyi erényei közül különösen azt a tehetségét emelte ki, hogy a pecséteket maradék nélkül tudja kivenni a ruhából. Édesanyja azt is volt szives akkor felemliteni, hogy a pecséttisztitó szereket maga állitja elő, és ha a maga jelenlétében valahol, már mint ruhán, pecsét esik, nem kell aggódni, mert retiküljében mindig akad sajátkészitményü tisztitópaszta . . .

Képzelje, kedves, amikor maga elé borultam, beletérdeltem egy cseresznyébe... Fájdalom, én hajnalban utazom... És a cseresznyefoltos, világos nadrágom az egyetlen, mely velem van... Ó! én mindenről megakartam győződni ma, hiszen szerelme teljes bizonyitékát reméltem . . . Most már tudom, hogy örök a családásom... De azt hiszem, azt mégis megengedi, hogy az ön háziasszonyi képességeiről meggyőződést szerezzek. Kérve, kérem, drága Mariska, hozza rendbe a nadrágom . . . Ugy-e az nagyon illetlen volna ha átküldeném magához a nadrágom . . . És ugye sértő volna, ha pecsétes ruhában tennék magánál első látogatást. Azt hiszem, a legcélszerübb volna, ha maga jönne... Jöhet már... Csak egy pecsétes nadrágról van szó . . . Máté«.

Nem sokat töprengtem, a pincérrel elküldtem Mariskának ezt bolond irást...

És néhány pillanat mulva Mariska belépett . . . Pecséttisztitó volt a kezében

A laterna-magika

— Kollár rendben van minden?

— Igenis kapitány ur — válaszolt a kitanult rendőrbiztos — indulhatunk.

A hold már feljött, amikor a rendőrség előtt várakozó kocsikba beültünk, hogy megkezdjük izgalmasnak igérkező kalandunkat. Az első kocsin hárman ültünk, a nyomozó kapitány, a rendőrorvos és én, mig az utánnunk következő kocsin az öreg Kollár, a rendőrségi fényképész, aki egy titokzatos ládát cipelt és egy szuronyos rendőr foglaltak helyet. Azután a kocsik elrobogtak a sötét uccákon keresztül ki a városból, célunk felé.

— Hát tulajdonképpen hogy is csinálja ? — kérdeztem a kapitányt, teljesen tájékozatlanul, mert tervét mindeddig nem árulta el.

— Lélektani alapon oldjuk meg — válaszolt gondolataiból feleszmélve. — Azt tudja, hogy az öreg semmit sem akar bevallani, bizonyitékunk pedig nincs, habár meg vagyunk felőle győződve, hogy csakis ő követte el — senki más. Képzelje el, titokzatos körülmények között meghal egy asszony, akinek közelében csak a férje tartózkodik. Erőszakos halál, tehát valaki meggyilkolta. Senkire sem irányulhat a gyanu, mert a házaspár ugyszólván magának élt. A meggyilkolt férje gépész volt valamikor, azután abbahagyta a mesterségét és kivül a városon telepedett le feleségével, akinek gazdag örökségéből tartották fen magukat. És most váratlanul meghal az asszony, a boncolás megállapitja a mérgezést. Rablás nem történt, tanu nincs és az öreg csökönyösen tagad. Két nappal ezelőtt voltam kint nála szimatolni, hogy valami megoldást találjak. Az öreg rendkivül ravaszul viselkedett, már már elvesztettem minden reményemet, amikor észrevettem valamit. Ez a valami nem volt más, mint hogy a szobának az ablakkal szemközti fala teljesen csupasz és az öreg agya pedig ugy van elhelyezve, hogy ha az ágyon fekszik, pillantása a csupasz falra esik. Erre alapitottam tervemet, amitől biztos sikert várok. Mint a tapasztalat bizonyitja a nyomozás legjobb eszköze a tetemrehivás. Megpróbáltuk ugyan az öreggel is, azonban hiába figyeltük, arca semmi elváltozást nem mutatott... rettenetesen ravasz kopé . . . Az ággyal szemben lévő csupasz fal olyan mint egy mozi vászon. Ha az ablakon keresztül bevetitünk a falra, a kép nagyszerüen érvényesül és aki a fallal szemben tartózkodik, az erős szokatlan fényre még álmából is felébred. Az asszonyt, mint tudja, lefényképeztük és lemezre kliséroztuk, ami által ujabb tetemrehivást rendezhetünk még pedig éjjel, ami az egyszerü babonás emberekre nagy hatással van.

Az öreg észreveszi, megijed mert hirtelenében nem tudja magának megmagyarázni a látományt és igy elárulja magát. Mi kivülről mindent hallani fogunk és amikor szükségét látjuk, behatolunk a lakásba . . .

Amint megérkeztünk, a legnagyobb csendben lepakoltunk a kocsiról és óvatosan fogtunk hozzá az izgalmas mozielőadáshoz. Felállitottunk a gépet és valamennyien lázasan vártuk a történendőket. Az orvos az utolsó percben még előkészitette a magával hozott csillapitószereket arra az esetre, ha mitsem seitő gyanusitott netalán tulságosan megtalálna ijedni. Még két percig kellett várnunk , amig a teli hold a felhők mögé kerül, azután felgyult az elektromos lámpa és a vékony fénysugár belövelt az ablakon keresztül, a szemközti falra.

Halálos izgatottság vett rajtunk erőt. Mozdulatlanul álltunk és számoltunk egy... kettő... vajjon felébredt-e már . . . mi lesz az első szava . . . három . . . ebben a pillanatban kicsapódott a fél ablakszárny és a nyilásban az öreg őszes feje bukkant elő:

— Hé uraim! forditva tették be a lemezt.

Még tovább is magyarázott, hogy valamikor ő is mozigépész volt, de arra már nem igen tudtuk figyelni. Az előkészitett csillapitó szerekre nekünk lett szükségünk.

m. a.

Az élet kis komédiái

Képek a törvényszéki teremből

A törvényszék komor tárgyalótermében lejátszódó izgalmas élettragédiák dermesztően fagyos hangulatát gyakran váltja föl az élet kis komédiáinak jóleső, üditő ereje, amely pillanatok alatt feledteti a nyomasztó érzést, amit az előző drámai jelenet keltett.

*

Két legény bünügyét tárgyalta a biróság, akik bestiális kegyetlenséggel meggyilkoltak és kiraboltak egy embert. Az izgalmas tárgyalás azzal végződött, hogy az egyik vádlottat tizenöt évi fegyházra, a másikat kötél általi halálra itélte a biróság.

Az itélet megrázó hatást keltett. A halálraitélt legény élesen körvonalozott arca halottsápadt lett, vékony ajkai vonaglottak, halk hangon isszonyu szitkokat mondott vádlottársára, aki a tárgyaláson erősen ellene vallott, átkozta a meggyilkoltat és keserüen kifakadt, hogy egy »ilyen ember miatt« kell neki akasztófára jutni. Valóságos hisztérikus roham tört ki rajta, hogy alig lehetett lecsendesiteni. Az elnök intésére két börtönör közrefogta és kivezette a teremből a rémülettől félőrült embert.

Az izgalmas jelenet a legviharedzettebb idegzetü embert is alaposan megrenditette. Ijedt csend ülte meg a termet, még a szokásos halk suttogás is elhalt az ajkakon.

Egyszerre, — mintha varázslat történt volna, — hirtelen megtört a fagyos dermedtség, enyhült a lelkekre ráfekvő nyomasztó érzés s a pillanatokkal előbb még riadt tekintetü emberek mosolyogni kezdtek.

A csodálatos átalakulás magyarázata pedig az volt, hogy a biróság cigány-per tárgyalásába kezdett, ami rendszerint nem nélkülözi a derüs momentumokat

Igy történt ezuttal is.

Egy cifraruhába öltözött, öreges cigányasszony vonult a terembe. Fekete, csontos, ráncos arcán sunyi ravaszság bélyege. Villogó, fekete apró szemei nyugtalanul tekingetnek, mintha kibuvót keresnének. Egész megjelenése, tartása elárulta a tipikus falusi kártyavető cigányasszonyt, a ravasz vracsarát.

Azért került a biróság elé, mert otthon, a falujukban egy gazdag földbirtokos tizenhatéves leányától kicsalt tizezer koronát.

Kezdődik a tárgyalás.

Az elnök megmondja a cigányasszonynak, hogy mivel van vádolva.

A vracsara »méltatlankodva« fogadja a vádat:

— Hogy én kicsaltam volna attól a kisasszonykától tizezer koronát? Nem kellett attól kicsalni semmit, könyörgöm alássan, adott az magától. Erőszakkal rámtukmálta a pizt.

— Erőszakkal rátukmált tizezer koronát?

— Még többet is adott volna! —

— És miért?

— Szerelmes volt a lelkem. Nagyon, borzasztóan szerelmes.

— És e z é r t erőszakolt magára olyan sok pénzt?

— Nem, nem ezért, hanem azért hogy én segitsem hozzá, hogy az a legény, akit ő olyan nagyon szeret, öte is szeresse meg.

— És magának van erre hatalma?

— Az egész falu tudja, hogy én kártyavető cigányasszony vagyok és tudok csodafüvet főzni. Sok asszony-leány keres fel engem kunyhómban, jönnek uridámák is. A Terike is urikisasszonyka. Itt van ő is. Majd meg tetszik látni nagyságos járásbiró ur, milyen szép a lelkem. Mondta ravasz mosollyal.

— Nem kellett volna ennek kártyavetés

és csodafü, ha nem lenne olyan ügyetlen Kártyátvettem neki, furcsát mutatott: a leány fut a férfi után. — Azt mondta a lelkem, hogy három nap mulva bál lesz és én segitsem hozzá, hogy a fiu őt táncba vigye, legyen bele szerelmes és vegye el feleségül. Mondtam neki: Jól van. Két nap mulva jöjjön el. Eljött. Főztem csodafüvet, megszáritottam tizenegy szálat, átkötöttem piros szallaggal és azzal adtam oda a leánynak, hogy a füvel menjen a bálba, tegye a keblébe és minden ugy lesz, ahogy ő akarja. Erre elővett tizezer koronát és letette az asztalra. Én mondtam: Vigye el azt a pizt. Nem akart. Erőszakolta, hogy vegyem el. Nem akartam. Akkor elszaladt és otthagyta a pizt.

Amikor a vracsara befejezte vallomását, bejött a szerelmes Terike.

Mozgás támadt a teremben, amikor bevonult. Csodálatosan szép, fiatal leány volt.

Persze nem ugy történt az eset, ahogy a vracsara elmesélte. A rémséges nagy szerelem igaz volt, a kártyavetés és a csodafü is, de a tizezer korona körül némi eltérések mutatkoztak, mert a valóság az volt, hogy a vracsara kérte a pénzt, bár nem kellett magát a kerészsel nagyon megeröltetni. A kislány könnyen ráállott az alkura. otthon elcsente a pénzt apja pénzesládájából és hozta örömmel . . .

Elment a bálba a kislány a csodafüvel de a várt hatás elmaradt. A fiu más leányt vitt táncba és a szerelmes kis leány sirva ment haza. A nagy szerelme nem talált viszonozásra.

Közben pedig otthon rájöttek, hogy hiánya van a pénznek és minden kitudódott:

A »nagy pör« azzal nyert befejezést, hogy a vracsarára csekély büntetést mértek.

(—rth).

Az uj Krözus apja nyilatkozik fia sikeréről

Beszélgetés Bosel szüleivel

Meránt az idén váratlanul megrohanták az idegenek. A napfényes álomváros száz fényes hoteljével, aranyos kis ódon kastélyaival, tömérdek intim penziójával most is csak az ő sápadt betegeire várt, akik sipoló, rokkant tüdejüket s megkopolyodott idegeiket szokták sétáltatni a tündöklő promenádon. És ehelyett egyszerre csak egy roppant karavánszeráj lett a világ minden részéből özönlő nemzetközi mondain-társaságokkal. Fejedelmi személyiségekért sem kell éppen a szemszédba menni. A délelőtti sétán Stefánia hercegasszonnyal, a legendás Rudolf királyi özvegyével találkozik a korai vándor s a táncesték legnépszerübb vendég Prinz Albert, a számüzött német császár egyik fia, aki hüséges barátjával, a pesti Politzer urral impetiozus mulatságokat rendez a hüs éjszakákon. A fejedelmi vendégek sorába tartozik még valaki, akinek a koronáját nem aranyozza be ugyan történelmi tradiciók fénye, de az ő koronája legalább billiókban számit.

A kurlistán tünt fel ez a név: Leopold Bosel mit Gemahlin Julie und Sohn Alfréd, Wien. Még azon a napon megtudtuk, minden hotelben beszéltek róla, hogy Bosel, a nagy Bosel hozzátartozói tartózkodnak a Grand Hotelben, a hires milliárdos szülei.

A szálloda titkára furcsán mosolygott, mikor megkértem, hogy jelentsen be Boseléknél.

Azt hiszem — mondotta — hiábavaló lesz a fáradtság, nagyon visszavonultan élnek.

De aztán nyilt az ajtó és a frakkos komornyik finom udvariassággal vezetett be a szalonba:

— Egy pillanatnyi türelem . . .

Csakugyan szétnyilt egy szőnyegfüggöny és fekete selyemben kicsi, karcsu öregasszonyka sietett felém és két kezét messziről előrenyujtva, tipegett nyomában frissen üdén a pirosarcu, eleven, pompásan szoanyirozott kis öreg:

Az egészséges emberek gondtalan derüje világitott az arcán. Hallatlan, hogy ő most interjut adjon! Das ist piramidal! Ő ezt még sose tette, nincs hozzászokva.

— Voltaképp mi az, amit tudni akar? Mert aztán mindenre nem felelhetek.

— Jaj papa, gondolhatod, ezek az urak mindenre kiváncsiak — szólt közbe kedves tartózkodással Bosel Lipót felesége, Julia. — Csak vigyázz, különben majd én vigyázok.

Az öreg ur hátradőlt a fotelben és egy arisztokrata mozdulatával int: hát parancsoljon . . .

Kissé zavartan kezdtem megértetni, hogy elsősorban fiának a káprázatos karrierje az, ami érdekel.

— Na, ha éppen tudni akarja, miért ne? Azt tudja, hogy fiam — der Siegmund — az Union bank elnöke. Na, Hogy hol kezdte? Hát nézze kérem, az ugy volt, hogy ezerkilencszáztizenháromban Bécsben, a Salzgriesen volt neki egy kis fehérnemü-üzlete. Egy szerény kis bolt, na. Bizony nehéz élet volt. A fiam akkor . . . akkor . . . das ist so viel . . . husz, huszonegy éves lehetett. Dolgozott, de a bolt nem ment valami jól, sokszor voltak kicsi bevételek és nagy gondokat okozott az ultimó. Aztán jött a háboru. A háboru alatt a fiam egy hadifogolytábor kantinosa volt. Dolgozott, mint egy béres, reggel háromtól éjfélig. Igaz, keresett. Spekulálni próbált, papirral, szállitással, aztán kantinoknak liferált. Mert. Mindig sokat mert és isten megsegitette, sikerült. Már tizenötben Csehországban és Felső-Sziléziában csinált nagy üzleteket . . . Az Umsturz előtt már érintkezésben állt Stinnesszel.

— És hogy van megelégedve a fiával, Bosel ur?

— Én? Van ennél jobb fiu? Van ennél jobb ember? Tudja maga, hogy az én fiam tartja fenn a bécsi egyetemet? Tudja maga, hogy gazdaggá tette minden barátját?

— Tudja azt, hogy gazdaggá tette azokat is, akik megcsalták? Az én fiam, látja, az én fiam, az ur.

— Mégis minek tulajdonitja az elnök ur csodálatos nagy sikerét?

Bosel bácsi kissé elgondolkozott. Nagyokat pöfékelt:

— Nézze, én azt hiszem, hogy az embereknek azért nincsen szerencséjük, mert nincs programmjuk. Elhatározni valamit, akarni és nekivágni! Hinhauen! Az én fiam igy csinálja. A siker minden, igazság és más eféle csak fantom.

— Szabadjon még egy kérdést, de harag nélkül: kiváncsi vagyok, hogy érzi magát egy ilyen nagyon gazdag ember?

Az öreg kedélyesen nevetett:

— Ehetem én többet, ihatom többet, alhatom többet?

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER
KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

Párisi mozaik

Yvette Guilbert és az Empire

Páris, április 15.

Yvette Guilbert és az Empire.

Páris legfiatalabb (mindössze öt hetes) szinháza és legfrisebb attrakciója az Empire. Az első ilyen genre-ü vállalkozás az európai kontinensen és ujszerüségével, friss ötletességével, grandiózus méreteivel azonnal megfogta a párisiakat.

Az Empire:: cirkus-varietée, amit ugy oldanak meg, hogy a két részes programmban egy teljes cirkusz és teljes varieté előadást adnak. Az épület maga egy normálisan megépitett, méreteiben impozáns, gyönyörü, artisztikus szinház, akkora szinpaddal, hogy azon egy rendes nagyságu cirkuszi manege-t tudnak elhelyezni. Itt folyik le a müsor első része, függöny nélkül, az ismert recipe szerint, stallmeisterrel, sorfalat álló szolgaszemélyzettel, ostoba Augusttal, sok bohóccal, szabadon idomitott lovakkal, repülő emberekkel, a közönség feje fölött kötélen táncoló japán akrobatákkal és minden egyébbel, ami egy jó cirkusz előadáshoz tartozik, csak talán szebben és finomabban, amennyiben a cirkuszi trükköket a modern szinpadi technika felhasználásával sokkal kellemesebbé és élvezhetőbbé lehet tenni.

A müsor második részéhez eltünik a manege, előkerül a függöny, meg a diszletek és megkezdödik egy normális varieté előadás. Ebben lép fel most esténkint Yvette Guilbert. Egykor Páris bálványa, a francia chanson legkiválóbb interpretálója, talán a legnagyobb müvésznő, akit a Montmarte kitermelt. Yvette Guilbert annak idején, az intim, halk szavu, még az erősebb emociókban is letompitott tónusu müvészetet hozta. Apró szinházakban, kis termekben lépett fel és Párisból elindulva egész Európát és Amerikát meghóditotta a francia chanson számára. S most, az egykor isteni Yvette, fellép ebben a hodályban, 25 év előtti intim dalaival. De nézzük végig. A függöny felgördül, semmi más diszlet, mint egy hátsó fekete selyem függöny; a 40 tagu zenekar belekezd egy régi hires dal bevezető ütemeibe, mit annak idején a Chat noir egyetlen zongoristája müvelt, s ennek a hangjainál bevonult Yvette egy modern zöld, erősen decolletált selyemruhában. Bevonult olyan kövéren, hogy a programm első részében kellett volna föllépnie. Meztelen karjain, könyökön felül fekete börkesztyü feszül. Ezt az egy motivumot tartotta meg a régi időből. Annak idején, a női gömbölyüségek korában, a Mortmartre-on a kövérkés párisi közönség hiszterikus tapsokkal jutalmazta a feketekeztyüs csontváz Yvettet, ma a soványság korában, a háromezer fönyi publikum, kissé megdöbbent mosollyal nézte a tultáplált divát, amint repedt hanggal énekelte a La fiacre-t, a La Sonlarde-ot és még egyebeket a 25 év előtti időkből. A kövérség mellett Yvette nagyon megöregedett. Valósággal annyira, hogy ki lehetne hozzá rándulni, mint egy várromhoz. A Petit cochon-t nem énekelte el, mert az Empire családi müsort hoz s ebbe a milljöbe még a negyed százalékos ártatlan malacságok sem valók. A közönség azért méltányolta a divát, mint egy ereklyét és tapsolt is meglehetősen, de megkönnyebülten sóhajtott fel, mikor a zenekar beharangozott a következő számra, mely két amerikai burlesque kómikus jelenete volt.

Drágasági hullám kicsinyben.

Január óta kissé felment az ára ugyszólván mindennek. Az áremelkedés akkor kezdödött, mikor a dollár tullépte a husz frankos árfolyamot. Nagyon lassan és óvatosan ment a drágitási folyamat, mert a párisi bennszülöttel nem tanácsos kikezdeni. Tiz-tizenöt percentes emelkedés volt a maximum, az idegen az persze mosolyogva vette tudomásul, akinek a valutája 50—80 százalékkal emelkedett. A Place Vendome környékének ékszerészei és divatárusai a háboru óta nem emlékszenek olyan forgalomra, mint amilyenben részük volt az év első két hónapjában. A harminc francos dollár azóta visszaesett tizenhat és félre (ápr. 11.) a font 125-ről 71-re, s az amerikaiak és angolok vásárlási kedve is megcsappant. Az olcsósági hullámot azonban hiába várja a párisi kispolgár, akinek a cigarettája megdrágult, a földalatti jegy ára nem különben, azonkivül a kis kocsmák menu-i is drágábbak lettek, füszeres, mészáros, sörös stb. is nyomott egy kevéset fölfelé. Ez azonban nem veszedelmes, az olympyai versenyek alkalmából egy kis áremelkedés amugy is esedékes volt. Páris ennek dacára sem drága. Olcsóbb mint Norvégia, ahol a telet töltöttem, olcsóbb mint brüsszel, ahol a mult héten voltam, az autó-taxi kevesebbe kerül, mint egy konflis Suboticán vagy Somborban, a kis szállodákban jó, tiszta melegvizvezetékes utcai szobát lehet kapni 10—15 francért, a közepesekben 20—25-ért, s a nagy luxus hotelekben 40 franctól fölfelé.

A tavaszi divatuniformis

A nő.

Soványság, lehetőség szerint a végletekig. Felül egész apró, mélyen lehuzott sötét szalmakalap, kevés diszitéssel, vagy minden disz nélkül. Nyaktól lefelé egészen szük, lehetőleg keskeny prémgalléros kabát, tulnyomólag fekete, vagy világosszürke vagy champagneszinü. Kevés disszel, vagy teljesen disztelenül, gomb nélkül, öv nélkül, baloldalon, csipő alatt máshra kötve. A lábak minősége szerint (saját megfigyelés) félrövid, vagy bokáig érő. Testszinü selyem harisnya (a kirakatokban alig lehet mást látni és 20 francért már egész jót lehet kapni). Alól fél cipő, amelyen talp fekete, ezen felül pedig valami börszallagokból álló ornamentika. A tavaszi járás apró lépésekből áll, a nő lehetőleg egyenes vonal, a gömbölyüség a multté. A páholyokban és a földszinti sorokban csupa meztelen kar, az estélyi ruha tulnyomólag fehér és a legelegánsabb drágakő a smaragd. A cape teljesen eltünt

A férfi.

Puha kalap, puha gallér, diszkrét mintáju puha ing. A zakkó derékba szabott és egészen hosszu. Olyan mint 15 év előtt volt azzal a különbséggel, hogy hátul nincs a kabáton vágás: szük, felhajtott nadrág. 80 százalékban szürke a ruha szine, a pasztell szürkétől, majdnem a feketéig. A megmaradt 20 százalék ugyancsak szürke, pasztell kékkel, zölddel, vagy barnával átszöve. Egysoros vagy kétsoros, az utóbbi erősen divatba jött, három egymástól messze álló gombbal, a legfelső egész magasan fekszik és be sem gombolható. A divatos tavaszi férfi és nő együtt kedves, egyenes vonalu, hosszabbnak tetsző jelenség: de nem csunya. Egyszóval: Páris még mindig vezet a divat terén.

Weidinger Dezső.

Nagy Zoltán:

ŐSZI ENYHÜLÉS

Tavasz van itt s felhöd álarc csupán,
Ó őszi délután!
Oly langyos, édes, zsongitó leged,
A sárkuló lomb leng a hárson
S meleg s puha, mint szürke bársony,
Felhös, borult eged.

Mélázón jössz, a nyári kürt után
Trillázva halk dudán
S fed lágy avarból rozsdaszin ruha.
Tekinteted már félig alkony
S e halk eső, mint csók az ajkon,
Nedves, meleg s puha.

Ó őszi lég, mely már tavaszt remél.
Lelibbenő levél
Halk lepketánca esteli borun!
Sötét ég mély terébe nőtten
Remeg piroslón s enyhe-röten
A bükklomb szomorun.

A bánat is oly más most, néz ma rád
Mint régi jóbarát,
Kinek, hogy értsd, már nem kell szólnia
Némán kisérj, örömre renyhe
Szivem üditse csönded enyhe,
Ó Melankólia . . .

Ciardinetto

A hires közmondásnak: az nevet a legjobb izün, aki utolsónak nevet, állitólag az itt következő történet az eredete.

Aesopus, a hires meseköltő, tudvalevően rabszolga volt. Mikor egyszer a gazdája (helyesebben a tulajdonosa) utazni ment, s a rabszolgáinak kellett a podgyászát utánna hordani, ezek mind azon iparkodtak, hogy mentül könnyebb csomagokat, kosarakat és ládákat cipeljenek. Csak Aesopus volt — a társai nézete szerint — annyira élhetetlen, hogy a legsulyosabb tárgy, egy kenyérrel telt óriás kosár után nyult. A vándorlás ily teherrel bizony keserves volt, és senki se görnyedt, izzadt és fulladozott annyit mint a szegény Aesopus, akit a rabszolgatársai folyton gunyoltak és nevettek az ügyefogyottságáért, s aki e heccelődést azzal a bölcsességgel türte, amellyel a tanulságos meséit kigondolta . . . Elmult egy fél nap, Eesopus fáradtabb volt mint bármelyik társa, de akkor az ő javára változott meg a helyzet. Déli pihenöt tartottak, s a kiéhezett utazótársaság farkasétvággyal esett neki az Aesopus kosarának s a tartalma felét hamarosan elfogyasztotta... Délután már egyenes tartással, könnyen vitte a felére leapadt terhet, estefelé pedig, egy ujabb étkezés után már csak az üres kosarat lóbálta a kezében, s most ő volt az, aki kinevette a társait, akik ugyanazzal a sullyal voltak megterhelve este, amivel utnak indultak reggel.

Lehet különben, hogy ez is csak — ezópuszi mese.

*

Ketten beszélgetnek, s az egyik kérdezi a másiktól, tulajdonképpen kit lehet gentleman-nek mondani?

Az igy felel:

— Hát tudod, a gentleman —

Majd folytatja:

— Deffiniálni nem tudom, de majd illuszrálom egy példával. A közönséges ember is csináltat egy rend ruhát meg a gentleman is. Már most a közönséges ember a szabónak nem fizet, a gentleman pedig adós marad neki. Érted?

— Értem, — feleli amaz.

Én nem értem.

*

— Milyen jól tartja magát ez a bácsi! — hallottam a napokban, amint elsétált mellettünk egy tekintélyes külsejü öregur.

— Nem csoda, — jegyezte meg erre egy orvos, aki a társaságunkban volt. — Már nagyon régen beteg.

Nevettem a furcsa paradox-on, s azt hittem, hogy a különben is humoros doktor tréfál. De aztán, tovább gondolkozván az eseten, rájöttem, hogy a felelet nem volt vicc és fején találta a szöget. A kérdéses öregur csakugyan már több mint harminc éve beteg, s ennek a máskülönben kellemetlen körülménynek köszönhette, hogy olyan kitünö kondicióban maradt. Közel négy évtized elött eltiltották a dohányzástól, az alkoholtól, az éjszakázástól, a borsos és paprikás ételektől s a borsos és paprikás izgalmaktól. S mert módjában volt ez előirásokat betartani és mert szinte kicsinyesen ügyelt arra, hogy ne vétsen semmi tilalom ellen, melyet eléje szabtak a doktorai, bár sohase lett teljesen egészséges, ma is él, kitünöen érzi magát, s egyedüli bánata az, hogy a barátait és a kortársait, akiknek 30—40 év előtt kutyabajuk se volt, már mind eltemette . . . Ezeket persze nem óvták az orvosok azoktól az életrövidítő gyönyörüségektől és izgalmaktól, amelyeket a betegtől megvontak, s a szegény egészségesek igy mind korábban pusztultak el, s közülük nem egy nagy szenvedések közt halt meg.

Tanulság lehet ez sokaknak, akik azzal a büszke megokolással, hogy — Istennek hála! — olyan egészségesek mint a makk, sőt mint a makkdisznó, élvekkel és izgalmakkal röviditik az életüket.

Az okos beteg tovább él mint a könnyelmü egészséges.

*

Kellemetlen sajtóhiba. — Furcsa mondatot olvastam tegnap egy regényben.

»A szép Elza« — irja a regény szerzője — »épp oly meztelenül mint ahogy jött, hagyta el a társaságot.«

Bármily csinos egy leány, még se szép tőle, ha meztelenül lép a társaságba s ugyanigy hagyja azt el. Mert ha a férfiszemeknek jól is esik az ilyen látvány, a női erköles tiltakozik ellene. Az iró valószinüleg erkölcsösebb volt ebben az esetben mint a szedő és a korrekttor, mert ő — nem kételkedem rajta — nesztelen-t irt. S ez illik egy szép fiatal leányhoz, nem pedig a meztelenség, amely valószinüleg még jobban áll neki. De társaságban — bizony még távol állunk az igazi müveltségtől — nem tudott divatba jönni.

*

Guy-Patin-nak egy mondása:

— Kölcsön adtam egy könyvet X.-nek, az tovább adta A-nak, ez meg B-nek, s én sose kaptam vissza. Ugy látszik, a könyveket könnyebben tartják meg az emberek mint azt, ami bennük foglaltatik.

*

Ha Goethe nem irt volna semmit az ő negyven kötetéből, hanem csak társalgott volna Eckermann-nal, aki a nagy költővel folytatott beszélgetéseit naplószerü formában följegyezte, akkor is egyike lenne a világ legérdekesebb embereinek s az emberiség legelőbbkelő szellemeinek. Bármit mondott, véleményt, itéletet, tanácsot a társalgások folyamában a költő — bár sejtelme se lehetett arról, hogy a halhatatlanságnak beszél s a konverzációi könyvben fognak uj életre kelni —, minden szavának van jelentősége. Ezekben a pongyolán odavetett, de azért müvészileg kiformázott nyilatkozatokban is a tudósnak, a költői léleknek, a bölcsnek és világfinak a tapasztalása, az eredetisége és az esprit-je szól hozzánk egy évszázad távlatán keresztül. S a szemünkben Goethe nagy volna akkor is, ha pusztán ez az egy könyv maradt volna töle s róla, a többi negyven pedig Faust-tal, Werther-rel, Wilhelm Meisterrel s a goethe-i szellem sok egyéb becses termékével nem létezne. S ez a gondolat, amely most ötlött eszembe, amikor e halhatatlan könyvet olvasgatom, egy másikat dobott az elmélkedésem elé: ki tudja, nem volt-e valaha valamely nemzetnek már egy fia, aki a Goethe okosságával, itéletbiztosságával és kifejezésbeli eleganciájával tudott társalogni anélkül, hogy egyszersmind nagy iró lett volna? S nem vesztettünk-e sokat azáltal, hogy ennek a másiknak, szintén bölcsnek, tudósnak és világfinak nem volt Eckermann-ja, aki a mondásait följegyezte s a társalgásáról naplót vezetett volna? Ki tudja? Annyi bizonyos, hogy egy ilyen megiratlanul maradt könyv olyan nagy veszteség az emberiségre, amelyért nem kárpótol az a sok fölösleges irás, amely évről-évre szaporitja a könyvtárak állományát s nem tartalmaz egyebet papirosnál . . .

Szerb szinészet a magyar uralom alatt

Vajdasági szerb szinészek vetették meg a szuboticai szinészet alapját — Adatok a szerb szinészet történetéhez

A szerb szinészet első nyomai Karlócára vezetnek, ahol az 1733-ik évben tanuló diákok előadták *Ötödik Uros szerb cár* cimü szomorujátékot, amelyet *Kozacsinszki* Manojló, főgimnáziumi tanár irt. A következő adat *Veliki-Becskerekre* vezet. Itt *Peič* Arkadija volt szellemi vezető, akinek 1787-ben sikerült több előadást rendeznie. Társaságának *Jeliseič* Marko volt az igazgatója. Nagy hatást ért el a *Belizar* és *Sándor és Nathália* cimü darabokkal.

Az alapvető munka érdeme *Vuics* Joachimé, aki mint iró is jó nevet szerzett. Ő volt az első érdemes szinigazgató, aki nagy eréllyel és buzgósággal járta a falvakat és megkedveltette a müvészetet még ott is, ahol még ridegen viseltettek a szinészet iránt.

Vuics Joachim szerb szinigazgató Baján született 1772 szeptember 9-én. Tanult Noviszádon, Kalocsán, 1792-ben Pozsonyban, azután Szegeden, később Pesten. 1797-ben Futakon gimnáziumi tanár, majd szinigazgató lesz és sokat utazgat. Mint régi életrajzában olvassuk: 1813-ban kezdi a szinigazgatás munkáját és fáradhatalanul dolgozik 1835-ig. Ezt megelőzőleg 1803-ban Olaszországban jár tanulmányuton, 1810-ben Szentendrén gimnáziumi tanár. Mint igazgató Pesten, Aradon, Temesvárott, Pancsevón, Zimonyban működik, majd Szerbiába teszi át működése szinterét. Ott hirdeti a kulturát aggkoráig. Meghalt Belgrádban, 1847-ben. Munkái Budán jelentek meg. Különösen olaszból, németből forditott. Egy eredeti munkájának cime: *Petrovič Cerni György, szerb vezér 1843.*

E mellett *Vuič* a nyelvészeti tudománynak is egyik kiváló müvelője volt, aki lankadatlan buzgósággal vett részt a *Karadžič* Vuk és ellenfelei között évek hosszu során át tartott nyelvészeti küzdelemben, mint a nyelvujitó Karadžič ellenfele.

Vuič 1813 aug. 17-én Budán tartott előadást. Darabjai közt találjuk a Denevér, Fernando és Jarika, Perozes, A szegény költő, Szabólegény és a Tüzi medve cimüeket. Ezeket részben ő maga irta, részben átültette szerb nyelvre. 1815-ben Baján talkozunk *Vuič* nevével. 1823-ban Zimonyban, 1824-ban Temesvárt. Azután szünetet tart és csak 1832-ben lesz ujra szinigazgató Aradon. 1835-ben Kragujevácra megy, azután Pancsevóra, ahol leginkább mükedvelőkkel játszik.

Ez alatt az idő alatt Novisadonn (1820 és 25 között) már megalakult a szerb mükedvelők társulata. A reperoiron ott szerepeltek Vladimir és Koszara, A barátok, (irta Lazarovič Lázár), Dragutin király, Kraljevič Markó és a szerecsen cimü darabok, mely utóbbinak *Nikolič* Athanász a szerzője. — *Vuič* halála után Breszovszki Mihályt választották meg igazgatónak, aki nagy hivatottságot tanusitott a szinészet iránt. Az ő érdeme, hogy Novisadon ő állitotta fel *1838-ban az első állandó vándor szintársulatot.* Mint lelkész hunyt el 1886-ban. Breszovszki müködött még Zimonyban, Pancseván, Belgrádban, Zágrábban, Karlovicán, Sziszeken. — A szerb szinészet mindezideig vándorutra kényszerült. De voltak egyes körök, ahol már a stabilizált gondolatával kezdtek foglalkozni.

1840-ben ketté oszlott a novisadi szintársulat: egyik része Beogradba ment, a másik része pedig Zágrábba. A szinészet vezetője ez időben a verseci születésü *Popovič* Szterio János lett, aki modern alapokra helyezte a szerb nemzeti szinészetet. Fáradtsága seikerrel is járt, mert ki tudta eszközölni, hogy az állam 2000 frt segélyt nyujtott, mellyel a novisadi szinház felvenditését csakugyan elérte. Sürün járt Beogradba, megalapitotta a szerb *szinügyegylet,* melynek sok pártoló tagja volt.

Azok a szinészek, akik Zágrábba szédeltek el, *1840 julius 10-én* tartották meg az *első* előadást. A prológust *Mazsuranics* Iván hires horvát költő irta. Ezután *Kukuljevič Szakczinszki* Iván »Jurán és Zsófia, vagy a törökök Sziszek alatt« cimü történeti drámája következett. A szinház neve hivatalosan ezentul »*Illyr nemzeti szinház*« és a leghathatósabban gr. *Draskóczy* Iván pártfogolta.

A már meglevő szintársulatok azonban vándorolni voltak kénytelenek. 1848-tól 1860ig tart ez a vándorlás. A szerb-lakta városok: Noviszád, Szombor, Szubotica, Irreg, Csanád, Tiszaszentmiklós, Velika-Kikinda ifjusága tömörül és ők helyettesitik a hivatásos szinészeket.

Velika-Kikindán 1860 október havában *Knezsevič* János szinigazgató fejtett ki nagy buzgalmat. Társulatának legkitünőbb tagja volt *Ruzsič* és *Ruzsičné.* Mindketten a tragikai szerepkörben elsőranguak voltak. Kikindáról Noviszádra ment a társulat. Csakhamar megindult a szerbség körében a mozgalom szerb nemzeti szinház felállitására. *30.000 frt gyült össze* és az alapszabályokat is megszövegezték. Az alaphoz *Kikinda* városa 400 pengő forinttal járult; ugyanannyit adott *Versec, Verbász, Obecse* és *Sombor,* de segitséget nyujtott a szerb nemzeti pénzalap is. A szintársulat alapszabályaira nézve a budapesti Nemzeti Szinház szabályai voltak irányadók.

1861-ben Vukovárott és Eszéken játszott a társulat. Közben Knezsevič társulatában pártoskodás támad és a már jól összetanult társaság széjjeloszlani kénytelen. Nemsokára azonban erőskezü ember jutott a szinügy élére, *Gyorgyevič* Jován személyében. Az ő igazgatása alatt a szerb szinészet renaissance-át éli.

Az általa ujjászervezett társulat 1861 julius 23-án kezdte meg a müködését. 1862—63-ban bejárják az összes szerb-lakta vidékeket. 1864 április 23-án a szerb nemzeti szinház is megünnepli *Shakespeare*-háromszázados születésnapját Noviszádon. Ez időben a társulat ismertebb tagjai: *Cvetkovič* Mária, hősnő, *Kirkovič* Johanna vigjátéki szinésznő, *Dankulóv* Drága énekesnő és naiva, *Telečki* Ljubica (szerelmi szerepkörben), *Rasičné* anyaszinésznő, *Markovičné* és *Nedeljkovičné* segédszinésznők, *Telečki* Lázár első komikus és rendező, *Nedeljkovič* Miklós szerelmes-szinész, *Zórič* Miklós intrikus, *Maránkovič* Pája apaszinész, *Hadzsič* Konstantin, jellemszinész, *Markovič* Tósa komikus, *Vidákovič* Petár intrikus, *Kresztič* Szvetozár pénztáros, *Vučetič* György aggszinész, *Putič* Jován sugó, *Petrovič* Milán, *Rusič* Milos, *Paováč* Alxa segédszinészek, *Liska* Adolf karnagy, *Kovačevič* ruhatáros, *Apastolovič* szertáros.

A társulat 1862-ben Karlovicon, Becskereken, Szuboticán, Pancsován, Zimonyban, Beográdban, 1863-ban Eszéken, Versecen, Temesvárt, Csákován, Kikindán, Szentán és Szomborban, 1864-ben Noviszádon működik. 1867-ben nagy erkölcsi sikerrel vendégszerepelt a társulat Beográdban, ahol Mihály fejedelem igéretet tett, hogy szerb nemzeti szinházat fog épittetni. Ezt az igéretét be is váltotta és *1869 okóber 30-án* országos ünnepség keretében megnyilik *Szerbia első kőszinháza.* Első igazgatója *Gyorgyevič* volt.

1870-ben megjelenik a »*Pozoriste*« cimü *első* szerb szinházi ujság, valamint a »*Zbornik pozorisnih dela*« cimü füzetes szinmütár.

A magyar szinmüirodalomból sok darabot ültettek át szerb nyelvre. Különösen Csiky, Szigeti, Csepreghy, Lukácsy, Jókai, Dóczi, Tóth Ede müvei szerepelnek a szinpadokon.

...Mint nevezetes dátum, feljegyzésreméltó, hogy 1886-ban a noviszádi szinház megünnepelte 25 éves jubileumát. Ez volt a szinház virágkora.

A szerb szinmüirók között felemlitendő: *Sterija Popovič* Jován, a legtermékenyebb szinmüirók egyike, továbbá Bán Matija, Trifkovič Koszta, Dragutin Ilič, Seicsanin, Cvetics Milos, Szabcsics Györgye, Nesics Koszta, Nusič Braniszláv, Sztefanovič, Lazarevič, Milutinovič, Szubotič Jován, Maletič Jován, Jaksič Gyura, Kosztič Lázár, Jovanovič Jován, Szapcsanin Milorád, Györič Nika, Jovanovič Milán, Glisič Milován, Okrugič Ilija, Kalič Dimitrije, Popovič Dimitrije stb.

Nem lehet szó nélkül hagyni a szerb szinészet története kapcsán a *Matica* agilis működését. Ez az egylet fáradhatalanul agitált a szinészet ügyében, különösen Noviszádon, ahol azután fel is épült a szinház. A Maticát *Hadzsič* János alapitotta Pesten, 1826-ban, azonban 1851-ben Noviszádra tették át a székhelyét.

Meg kell állapitanunk, hogy a szerb szinészek különösen a dráma terén elsőranguak. A kiválóbb szerb szinészek a következők: Telecsky Lázár, Marinkovič Pája, Rajkovič Száva, Bacsvanszky Alexa, Jelenszka Mária, Rajkovič Mária, Ruzsič Dimitrije és neje, Jovanovič Tódor, Szvetič Milos, Dobrinovič Petár és Dimitrijevič Mita, Markovič Milka, neje, Grgurov Milka, Lukič Andrije, Petrovič Milorád, jellemszinész, Nigrin Véla, Györgyevič Zsófia, Markovič Jolka, Todorovič Száva, Gavrilovič Milorád, Todosič Zorka, Stanojevič Ilija, Stanojevič Ljubomir, Dimislovič Jován, Pavlovič Raja, Milutinovič, Nigrin véla, Baič Isidor, Todosics Zorka, Georgevič Zsgfia, Radulovičné és Gavrilovič Heléna

Nem lehet végül megemlités nélkül hagyni a nem rég elhunyt szuboticai születésü *Hadzsič* Antalt, akinek szintén nagy érdemei vannak a szerb szinészet fellendités körül.

Erődi Jenő.

Milyen lesz az idei nyár?

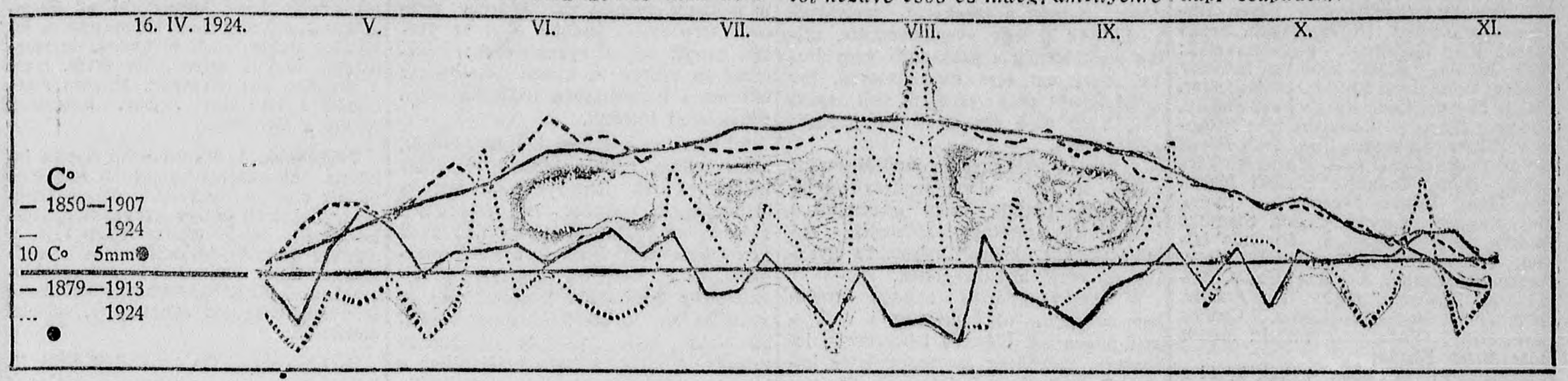
Az időjóslás tudományos alapon

Már tizenhárom évvel ezelőtt észrevettem az időjárás és a Nap tengelyforgása közti kapcsolatot. Hozzávéve a Hold befolyását, hónapokra előre jósoltam, ugy, hogy jóslataim teljesültén gyakran magam is csodálkoztam. Jó tiz évi behatóbb tanulmány és megfigyelés után nemcsak azt voltam képes előre kiszámitani, hogy valamely év esős lesz-e vagy száraz, hanem például az elmult év megfigyeléseim alapján azt is kiszámitottam részletesen, hogy az az esőmennyiség hogy fog majd megoszlani az év folyamán. Nemcsak hogy felszólaltam a szándékozott gabonakiviteli tilalom ellen, hanem — miután ez a kiszámitásom is bevált — október közepén elmentem »nyaralni« — s egy teljes hónapon át példátlan szép időben volt részem, éppen olyanban, amilyent magamnak megjósoltam.

Miután az elmult télre, főleg a márciusi, hallatlanul rossz időjárásra szóló jóslataim pontosan teljesültek, márc. 9-én a következőt jósoltam egy vidéki lapban:

»*A tavasz április közepéig esős lesz, azután teljes két hónapon át száraz alig hébe-korba egy-egy esővel; a nyár pedig junius közepétől kezdve esős és hideg, amilyenre alig emlékszik valaki. Májusi fagyok nem lesznek... Vizáradás sok lesz.*

Hogy ebből ne csak annak a gabonakereskedőnek legyen haszna, aki már heti jelentéseket követel tőlem, hanem a gazdaközönségnek is; közlöm itt számitásaim pontos eredményét. Aki figyelemmel kiséri, rövid idő mulva észreveszi, hogy a jóslat, ha nem is minden egyes napra s hőfokra és csapadékmilliméterre, de ugy nagyjából éppen oly mértékben beválik, amennyire a gazdának szüksége van.

A felső folytonos vonal a hőfok átlagos haladását mutatja (2 mm magassági különbség egy C°-ot jelent), a szakadozott pedig azt, amelyhez közel fog járni a folyó évi. Az alsó folytonos vonal az átlagos esőmennyiséget jelenti, a pontozott pedig azt, amely a folyó évit közeliti meg leginkább (1 cm = 5 mm öt napi csapadék).

A két-két vonal közti *eltérés* a fontos. Az pedig a következő:

Junius közepe tájáig a folyó év hőfokát ábrázoló (szakadozott) vonal az átlagosat ábrázoló (folytonos) *fölött* halad s ugyanazon időtájig a folyó év csapadékmennyiségét ábrázoló (pontozott) vonal *alantabb* halad, mint az átlagosan ábrazoló (szakadatln) vonal. Az azt jelenti, hogy junius közepéig kevesebb eső fog esni, mint átlagban ezen napokban szokott, az idő pedig melegebb lesz mint rendesen. Az egészben csak egy kétségtelen megszakitás van: Orbán napjaután az ez idei esővonal erősen felszökik, ami arra ad reményt, hogy *Áldozócsütörtök táján megkapjuk az áldásos esőt.*

Junius közepe után azonban a folyó év hőfokát ábrázoló (szakadozott) vonal *alásüllyed* az átlagost ábrázoló (folytonos) alá, s alatta marad egész október elejéig, ugyanekkor az esőmennyiség majdnem folytonosan (julius második felében hatalmasan) *nagyobb* mint az átlagos szokott lenni ebben az évszakban.

Októberben az esőgörbe csaknem állandóan az átlagos *alatt* van, a hőfokgörbéje pedig október közepe táján erősen *felszökik* — ami azt jelenti, hogy *ezen év októberje sokkal kevésbbé lesz esős, mint átlagosan szokott lenni, s hogy akkor még, aránylag, szép meleg napjaink is lesznek.*

Aki érdeklődik az iránt is, honnan lehet arra következtetni, hogy ez az eltérés az idén tényleg bekövetkezik, figyelje türelemmel a következő okoskodást.

Aki csak addig hosszu időközökre előre jósolt (Herschel, Falb, Vorári stb.) csak a holygók tömegvonzását vette figyelembe, azonkivül az egész földkerekségre ugyanazt a jóslatot adta. Én először is figyelembe veszem, hogy a helyi körülmények módositanak sőt időbelileg is eltolnak minden befolyást, amiért is csak egy vidékre jósolok, még pedig a multból ismert összes adatok átlaga alapján. Azonkivül kiinduló pontom nem a bolygók vonzása (bár ezt se tagadom, főleg a Holdét nem), hanem a Nap, — ne mis törődve azzal, hogy mi idézi elő a Nap befolyásának időnkénti változását. Föltevésem az volt, hogy a foltok övének a tengelyforgása az éghajlati tünemények ugyanazon időnkénti ismétlődését vonja maga után. Én akkor nem ismertem a foltok jellegére vonatkozó ujabb tapasztalatokat, de az nem zavart, mert hisz én a foltokat nem is tudtam megfigyelni: én csak az éghajlati tüneményekre figyeltem, mint a befolyás eredményére, s csakhamar megállapitottam, hogy a jelenségek 26 nap mulva ismétlődnek még pedig ugy, hogy zivatar az első és a 14-ik napon van, ezen időközökben még kétszer, állandó időközökben, a tizennegyedik nap után pedig mindig 12 csendes nap következik. Én már ezen adatoknak s a hold befolyásának a figyelembevételével pontosan meg tudtam mondani, mely napon következik be a kései fagy, mikor lesz eső — ezt tudják Bród, Becskerek és Szubotica környékén, ahol jóslataimat a helyi lapokban közzé is tettem.

A szakirodalom áttanulmányozása meggyőződött később arról, hogy a befolyást nem a napfoltok okozzák, hanem a lángnyelvek — mivel azonban ezek a foltoknak a kiséröi, az időszakosság elve nem vesztette el az alapját.

Mi több, én tovább mentem. Én a Brückner-féle 35 éves időszakkal nem ugy jósoltam, ahogy azt ő maga is tette, hanem én ezt az ő elismert időszakát mindjárt ugy fogtam fel, mint három napfoltperiódus, — ami a közelmultban pontosan egyezik. Én tehát nem azt mondtam, hogy az 1923. év szakasztott mása az 1888-iknak, hanem a következőképen okoskodtam.

A multban egy-egy hatalmas maximum után következet két-két sekélyebb maximum (1837, 1870, tehát 1906 után is): ez a Brückner-féle magasabb periódus. A periodus egyik pontján van a legnagyobb szárazság, a másikon a legtöbb csapadék: de az átmenet nem folytonos. Hogy ez az átmeneti hullámzás a napfoltok (vagy ami egyre meg a lángnyelvek) mennyiségével összefügg, azt Brückner azért nem vette észre, mert adatai egyrészt különböző vidékekről származnak, másrészt mert adatait nem évenként mutatta ki, hanem öt-öt évi átlagokban — a természet pedig nem ötös rendszerben számol, s igy az ötös átlagok egészen különböző jellegü éveket foglaltak egybe.

Én pedig a nagyfoltperiodust vettem egy egységnek. Miután pedig az 1923-ikit megelőző 35. év a napfoltminimum előtti év, én összegeztem az összes napfoltminimum előtti évek ismert adatait, számitva rá, hogy ezeknek az átlaga legjobban megközeliti a következő napfoltminimum előtti év időjárását. Igy tettem a fenti ábrában is: a szakadozott illetőleg pontozott vonal az 1878, 1889, 1901 és 1913. napfoltminimum évi (összes jól ismert) adatok középértéke.

Hogy a napfoltminimum nem éppen ebben az 1924. évben következik be (átlagos számitás szerint be kellene következnie, de a multban gyakran voltak eltérések), az nem zavart, mert az időjárásban nincs ugrás, az átmenet fokozatos, s nem járnak egyedül se a száraz sem pedig a nedves évek, hanem mindig 2—3 következik egymás után. Miután a mult évi jóslat teljesen sikerült, alapos a reményem, hogy az az idén szintén beválik.

Az esőmennyiség átlagát magam számitottam ki három napfoltperiodus adataiból, a hőfokra átvettem az 1850—1900-ra ismert 5—5 napi átlagokat kiegészitve 1907-ig, hogy a sorozat a napfoltperiodus szerint végződjék.

Ezen adatok Budapestre vonatkoznak (a mi vidékünkről nincs ilyen hosszu egyöntetü sorozat, s ami van is, nincs kéznél), de az se változtat a dolgon, mert a különbségek állandók s mi nem is keresünk apszolut értékeket, hanem eltéréseket. Az pedig bizonyos, hogy ha ezen év, vagy annak valamely szaka az átlagostól hidegebb és esősebb lesz Budapesten, itt nálunk is épp olyan lesz az eltérés.

Popovics György.

Husvéti üdvözlet Délszerbiából

(Katonalevél)

A családi otthontól távol, Délszerbia hegyei között katonáskodó bácskai és bánáti magyar fiuk, akiket a szigoru regula a husvéti ünnepekre is fogva tart a bitolji, piroti, debári laktanyákhoz, maguk helyett csak üdvözleteiket küldhetik haza családjaiknak és ismerőseiknek. A katonaéveket szolgáló magyar fiuk a »Bácsmegyei Napló« utján tolmácsolják jókivánságaikat hozzátartozóiknak, barátaiknak. A levelet a következő katonafiuk irták alá:

Bittó József, Kovács Ferenc, Tribl Aladár, Pálinkás János, Pálinkás András, Szőnyi Mihály, Varbai János, Szénási Mihály, Fábián István, Korhász Mátyás, Sarándi Ferenc, Erdődi Imre, Bajgó István, Kajári Mátyás, Szakács István, Jung Miklós Novibecsejről; Borháci Béla, Karip József, Bárányos József, Kiss J. Béla, Tisics János, Házi Mátyás, Horváth Géza, Kecskés János, Sebők Antal, Sebők Ferenc, Greschl Simon, Czeglédi Béla, Pimiszker Mihály, Sztanek József, Alács János, Mailáth József, Rudics Mihály, Maier Jakab, Kunyi József, Torma János, Kovács Lajos, Sinterics József, Ivics Albert, Mándics Károly, Kovács Sztrikó Ferenc, Tóth Imre, Terhes Béla Szuboticáról; Hugyvár Ádám, Hugyvár István, Harangozó József, Molnár Mihály, Sárku Mihály, Ágosta István, Savanya István, Kovács Ferenc Horgosról; Csik János, Kabos Gergely, Hugyvár Ábel Martonosról; Brasnya Péter, Lenárd István, Baranyi Imre Topoláról; Baranyi Antal, Fodor Imre, Kalmár Mihály Subotícáról; Kis Károly Ferenc Topoláról; Boza György Moravicáról; Zelenay Sándor, Horváth József Becskeéről; Varga Mátyás, Szabó József Molról; Barna Antal, Aulik Frenc Sentáról; Schumacher Gyuru Titelről; Balta Zoltán, Hadadi János Novisadról; Herczeg János, Panfarič Péter Somborból; Prisztinger József Ridjicáról; Stamberger Antal, Véber Konrád Apatinból; Tóth Miklós Pribičevoról; Graul András Novi-Palánkáról; Kurnuczi Péter, Till József, Kálmán Félix, Kosik Antal, Eszes István, Kecskés Péter, Kiss Izsák István, Katona Ferenc, Kiss Gubik Kálmán, Kipp Ferenc, Manginás Ferenc, Lengyel Péter, Juncza György, Verebes Sándor zenész, Korda Urbán, Kolompár Illés Kocsis Antal, Kocsis József, Tóth Vince, Kovács Nemes Ferenc, Januskó János, Kriska István, Gulyás Péter, Körmöci Ferenc, Kann Lipót, Kaszás Nándor Sentáról; Németh Dezső Kanizsáról; Papp Imre Felsőhegyesről; Molnár G. Péter, Lakatos Simon, Kaszás Menyhért, Kovács Mátyás, Nagy Bali István, Csernák Károly Adáról; Bogár Józse, Nagy Antal, Kovács Mihály, Koszorus Károly, Zsigovics Antal, Szabó István, Balogh Miklós, Nagy János, Jasics Milos, Popics Mihály, Babinszky Pál, Kovács Márton, Szabó István,

Dankó Antal, Vida Kálmán, Egri Elek, Nagy Ferenc, Szalai János és Kovács Károly.

Pirotból pedig a következőktől kaptunk husvéti üdvözletet: Zentaiak: Kazinczy Géza, Hatala János, Berze Mihály, Horvát Gellér, Sándor Mihály, Horvát József, Dvoracsek István. — Kishegyesiek: Visontai József, Jásza Dezső, Pap Sándor, Morel András, Kis Imre, Lukács István, Győri Mihály, Nagy Lajos, Hermes János, Szerény József, Dudás Ferenc, Andruskó Márton, Pisok Sándor, Csabai Dezső, Barta Károly, Tót István, Tót János, Tót András, Faragó Ferenc. — Topolaiak: Galambos András, Borsodi János. — Starakanizsaiak: Fejős Ferenc, Bicskei Imre, Baráth Ferenc, Baráth József, Vörös Dezső, Bus Ferenc, Borsos Péter, Borsos András, Apró Gyula, Bata József, Vörös Imre, Bicskei József. — Becseiek: Rédey Sándor Andor, Molnár Mihály, Csábi István, Csöke József. — Csurgóiak: Pergel Pál, Kovács János, Börcsök András, Balog Ferenc, Uri Mátyás, Józsa Péter. — Crno-Brdiak: Jankovits István, Török János, Borbély Ferenc, Szilágyi Lajos, Perlaki Gábor, Holzer Péter, Bitlingmayer András, Ditrich Jakab, Szabó József, Filp Reihental. — Budisavaiak: Zséli Mihály, Raisli Mihály, Mándity Mihály, Szkatavics Sándor, Olaj Sándor, Plazer Ferenc, Henc Károly, Vill Mihály, Klemenc Jakab. — Csantavériek: Petkovics Mihály, Sinkovics Illés, Tóth Péter, Horák András, Sinkovics János, Horváth Lajos, Gyüre Gergely, Szalóki József, Bus János, Tamasi Ferenc. — Stara-Moravicaiak: Horvát Sándor, Szurmus András, Dosztun Márton, Romoda István, Romoda György, Horvát János, Hadonocki Márton, Kolénák József, Brijak Pál, Tancsik György, Tót András, Gálik Antal, Bosnyák Márton, Czanek Lázó, Szabó Gyula. — Adaiak: Miklós Géza, Szücs Sándor.

A vucsitrni gyalogos bakák közül a következők küldenek husvéti üdvözletet: Petrovoszelóról: Mészáros István, Mester Ferenc, Szabó György, Balassa István, Berkes Péter, Horvát Lajos, Százi György, Csernyi László, Balassa István, Pál, Vastag Péter. — Csurogról: Horvát Ferenc, Téglási Károly. — Szenttamásról: Sütő Ferenc, Süge József, Horák Lajos. — Feketehegyről: Székely János, Fehér János, Beker Péter. — Kishegyesről: Mátyás István, Kancsár János, Fontányi Ferenc, Német János, Sinka Sándor. — Csantavérről: Januskó József, Vituska István. — Bajmokról: Farkas Károly, Nuber Mihály, Mann Mátyás. — Stari-Becséről: Kucsera Sándor, Buros Ignác. — Horgosról: Töröcsik Károly, Orosz József.

A törhetetlen üveg

Szenzációs találmány az üveggyártás terén

Az ember teremtő, folytonosan működő szelleme, naponkint ujat produkál.

Tarka sorban követik egymást a találmányok, különböző javitások és nem csodálkozhat az emberiség azon a törekvésen, hogy egyes, hosszu évek óta csendes szemlélődésben visszamaradt iparágak fejlesztésére olyan változások eszközöltettnek, melyek ezek gyártási módszerét gyökeresen megváltoztatják és megdöntik.

Amikor a következő sorokban egy uj produkció korszakot alkotó ténykedését méltányoljuk, ezt nemcsak az ismertetés szempontjából tesszük, hanem néhány, a szó szoros értelmében mindnyájunkat érdeklő konkluziót is óhajtanánk belőlük levonni.

Az üveggyártás ősrégen ismert ipar, már a föníciaiak foglalkoztak vele és évszázadok előtt ismeretes volt az ablaküveg előállitása.

Hosszu évek óta foglalkoznak a technikusok az ablaküveg gyártásának mechanizálásával, egyszerüsitésével, a hőség racionális, gyökeres kihasználásával és a nehéz kézi és tüdőmunkának, amely eddig is az ablaküveg készitésének egyetlen módja volt, a minimumra való redukálásával.

A könnyebb megértés kedvéért röviden vázoljuk az ablaküveg gyártásának eddigi módszerét:

Homokot és kavicsot, melyeket részben direkt tüzben, részint forró gázok segitségével, valamint különböző vegyi szerek, mint szóda, hamuzsir stb. hozzáadásával folyékonnyá tettek, nagy fazekakban puha, szirupszerü állapotba gőzöltek. Ezeknél a fazekaknál a legügyesebb munkásokat alkalmazták. Az üvegmunkás az üvegfuvópipával, mely tulajdonképen egy nehéz vascső, egy bizonyos mennyiségü folyékony üvegmasszát emelt ki és addig fujt a pipába, mig ezzel az üvegpépből, mialatt még a fuvással egyidejüleg bizonyos ügyes fordulatot is eszközölt, egy kb. 60 cm átmérőjü és 120—160 cm hosszuságu hengert fujt ki. Ezek a méretek teljesen a munkás tüdejének erejétől függtek, azaz a befuvott levegő mennyiségétől. Az ablaküveg vastagsága és egyenletessége, a henger mérete tisztán az emberi erőtől és a munkás ügyességétől függött. A többé-kevésbbé nagy üveghenger elkészitése teljesen igénybe vette a természetszerüen igen jól fizetett munkást. A fazéküzemü táblaüveggyárakban, a 200—300 kg üvegpépet tartalmazó fazék 6—8 óra alatt ürült ki az üvegfuvópipa segitségével, azután a fazekakat, melyekből 8—12 tett ki egy »vegkemencét«, ujólag megtöltötték a szükségelt vegyülékkel, hogy ezt ujra megolvasszák. Igy tehát 16—18 órás szünetre volt szükség, hogy 6—8 óra munkaidő anyagát előkészitsék.

A kész üveghengert a nyujtókamrába vitték, ott forró gázok segitségével ujra megpuhitották, nagy kőasztalokon kinyujtották, mintegy »kivasalták«, kihütötték, a szükségelt méretekre elvágták és végül becsomagolták.

A táblaüveggyártás minden országban elterjedt, ahol megvan a szükségelt fütőanyag. Előnyös fabeszerzési lehetőség, szénbőség az üveggyártás létalapja. Európában Belgium és Csehország voltak legelőrehaladottabbak a gyártás terén. Az összes gyárak eddig a fent vázolt módon, hengerek előállitásával dolgoztak.

Már a háboru előtt foglalkoztak amerikai és belga konstruktorok az ablaküveggyártás egyszerüsitésének problémájával, hogy az emberölő, tüdőpusztitó fuvás szükségességét kiküszöböljék és a még meleg állapotban levő üveget laposan, mint laposüveget előállithassák. Sok szellemi erőt, sok tapasztalatot állitottak ennek a feladatnak szolgálatába, mig végre *Faucoult* mérnöknek sikerült a különböző ideáknak rendszerbe való foglalása, a probléma megoldása és 1922-ben, néhány különösen tettvágyó cseh gyáros segitségével, mindennek praktikus megvalósitása.

A táblaüveg gyártása Faucoult szisztémája után most következően történik:

Egy földalatti, 60 méter hosszu, 15 méter széles óriási medence, évről-évre megszakitás nélküli egymásutánban folyékony üvegmasszával látja el az u. n. üveghuzó-gépet. Az üvegmassza nyersanyagai automatikusan és szakadatlanul egészülnek ki a medence hátulsó részében és pedig olyan arányban, amilyenben az üvegpép elől fogy.

Az üveggyártás egy cca 30 méter magas épületben történik és igy minden üveghuzó-gép egy 24 méter hosszu, két méter széles üveglemezt huz ki a medencéből, fel a magasba, teljesen merőleges irányban. Tehát minden üveglap teljes nagysága egy darabban van, mely alul még forró, fent azonban már hideg. Az üveghuzó-gép a földszinten van felállitva és mint keskeny vaslétra mered a magasba. A folyékony üvegmassza felületére egy egyszerü chamottetömb gyakorol folytonos nyomást, amely tömbnek közepén 2—3—4—5 mm mély hasadék van. Ez ugy értendő, hogy minden tömb a fenti méretek valamelyikének átmérőjével van ellátva. A hasadék az üvegtábla előállitásának alapja, átmérőjétől függ a tábla vastagsága, mely igy mindig teljesen egyenletes, hiszen mechanikai uton alakul ki vastagsága. Tehát a chamotteblokk nyomása folytán egy — mondjuk — 2 mm vastagságu üvegpép kerül a felszinre, a folytonos nyomás mind magasabbra és távolabbra préseli a magasba ezt és már az eltávolodás által kezdődik a kihülés. Az üveg elveszíti szirupszerü konzisztenciáját és egyre keményszik. Egy egész egyszerü felvonókészülék megragadja felső szélén gépileg az üveglapot és lassan felhuzza, minden 20 cm-nyi távolságban alkalmazott aszbeszthengerek között, egész könnyedén, minden akadály nélkül, fel, fel a magasba, mig a cca 24 méter magas üveglap, az aszbeszthengerek között, a maga teljes egészében, a vaslétrákon áll! Fent, a magasban, szinte gépileg, 2½—3 méteres darabokba vágódik a lap, melyeket gép helyez a vágóasztalokra, ott kisebb méretekre szétvágva és elcsomagolva, a konzumens kezei közé kerülnek.

A gépnek teljesen mindegy, milyen vastagságu az üveglap, melyet a chamottetömb kiprésel. A 6 mm vastag üveg, ugyanazon módon és ugyanoly könnyüséggel, ugyanazon idő alatt és egyforma szélességben és hosszuságban készül el, mint a 2 mm vastagságu. Mindeddig csupán Belgiumból lehetett beszerezni az egész vastag táblaüvegminőségeket. Elképzelhetjük, hogy az uj módszer nyomán való gyártás nemcsak tetemesen olcsóbbá teszi az üveget, hanem sokkal egyenletesebbé, tisztábbá és szebbé is, hiszen az előállitás teljesen a precizitásban felülmulhatatlan gépek által történik.

Itt nincs az üvegben hólyag és ér, nincs hullám, minden tábla tiszta fehér tükörfényü és lehetővé teszi, hogy a legszegényebb ember is részesedjék szépségében. Ha a törhetetlen üveg problémája még nincs is teljesen megoldva, de az üveg már majdnem törhetetlen. Az üvegtáblán táncolni lehet. A gondolat oly egyszerü és éppen ezáltal bámulatot keltő, valóban »Kolumbus tojása!« A nagy gyártási helyiségben a legmesszebbmenő tisztaság uralkodik, *minden munka,* a táblák szétvágásán kivül, *gépileg történik.* Feleslegessé vált a régi idők tüdőbajos, felfuvódott hasu, szervezetét naponta 10—15 liter viz ivása által elgyengitett, üvegfuvó munkás.

A produkálás alatt nem látható más, mint a munkavezető kabinja és a villanyos számláló, mely mindent automatikusan regisztrál.

Gyönyörüséges, kertstilusu lakóházak, iskolák, tornatermek, hol ifjak és öregek edzik testüket, kaszinó, játszóterek, fürdők, mindez és még sokkal több, ami a »munkatársak« — ahogy a munkásokat ott nevezik — életét kellemessé, emberivé varázsolja.

Ha bárkit is érdekelne, hogy a munka és békesség ezen Eldorádóját, ahol a legnagyobb szorgalom, emberszeretettel párosul, megismerje, az keresse fel a »Maxhüttet« a csehországi Teplitzben. Derék, a szó szoros értelmében nemes embereket fog ott megismerni, a munka fanatikus szeretetét és megbecsülését fogja ott találni.

Most még csak Faucoult mérnökről akarunk néhány szót elmondani, az ebből levonható tanulságokra mutatva.

Faucoult egyszerü üvegmunkás volt, ki tanuló- és segédéveit feszült érdeklődéssel párosult tanulással, az üveggyártás problémáin való töprengéssel töltötte el. A forró kemencén eszközölt próbák arra késztették, hogy fáradhatatlanul kisérletezzen, miképen lehetne ezt vagy amazt máskép, jobban csinálni. Amig tapasztalatai le nem szürődtek, addig másokkal való eszmekicserélés, szakirásokban való buvárkodás serkentették a további próbálkozásokra. Amire nem találta meg önmagában a választ, azt a másoktól szerzett tapasztalatok eredményéből kisérelte meg feldolgozni és saját ideáit ezekkel megtermékenyiteni. Hiszen minden kérdésre, melyben egészséges mag rejlik, meg kell előbb-utóbb a feleletet találni.

Faucoult később aztán rendszeres közép- és főiskolai tanulmányokat folytatott, az üveggyártás problémája kedvenc kisérlete maradt, mig ezt nagy sikerrel tényleg meg nem oldotta.

Faucoult belga születésü, de sem Belgiumban, se Franciaországban nem talált segitséget találmánya és tervei kiviteléhez, ennek ellentétekép az előnyök gyors felfogását és a legmesszebbmenő támogatást tapasztalta Csehország német részében.

Szerkesztői üzenetek

G. L., Subotica. Szokatlanul hangzik, de ugy van, hogy télen a nap hosszabb mint nyáron. Itt természetesen nem a nap és éj szembeállitására kell gondolni, hanem arra az időre, amely egyik napóra déltől a következőig elmulik. A különbség nem akkora, hogy azt észrevenetnők — hisz még csak egy percet se tesz ki —, de pontos időmérésnél ezzel is számolni kell. Hogy pedig tényleg hosszabb a téli nap mint a nyári, azt tapasztalatilag csak abból következtethetjük, hogy télen a nap nagyobbnak látszik, mint nyáron. A különbség itt is alig két perc —, de ez azt jelenti, hogy télen kerek ötmillió kilométerrel vagyunk közelebb a naphoz, mint nyáron. Ha egy ingóra három deciméter hosszu ingáját fél centiméterrel megröviditjük, akkor az ingaóra gyorsabban fog járni. Ugyanigy forog télen gyorsabban a föld a nap körül.

P. G., Petrovoselo. Az a rendelet, amely arról intézkedik, hogy hét évi itt-lakás után lehet kérelmezni az állampolgárságot, még nem jelent meg a hivatalos lapban. Nem hivatalos, de megbizható helyről értesültünk arról, hogy a rendelet már elkészült. Mihelyt megjelenik a hivatalos lapban, ismertetni fogjuk a szövegét.

Többeknek. A »Bácsmegyei Napló« jubiláris Almanachja junius hó folyamán jelenik meg. A nagyalaku, diszes kiállitásu, illusztrált könyv szövegét a szerkesztőség belső munkatársain kivül a magyar irodalom kitünőségei és a szerb zsurnalisztika legkiválóbb reprezentánsai irták. Az Almanachot megjelenése után mindenki, aki előjegyezte, azonnal megkapja.

B. L., Vocsin. Ön hivatalból SHS állampolgár, tehát az illetőségi bizonyitvány kiállitásának semmi törvényes akadálya nem lehet. Ha még sem akarná a hatóság kiállitani az illetőségi bizonyitványt, nyujtson be felebbezést a belügyminisztériumhoz.

B. I. A versiráshoz a jószándékon kivül egyéb is szükséges.

U. D., Ada. Ne pazaroljon időt és fáradságot olyan munkára, amelynek elemi követelményeivel sincs tisztában.

K. I., Golenics. Önnek nem kellett optálnia. A községi hatóság köteles önnek az illetőségi bizonyitványt kiállitani. Ha a hatóság ezt megtagadja, forduljon panasszal a belügyminisztériumhoz.

K. I., Dárda. Beográdi szerkesztőségünk utján intézkedtünk ügyének megsürgetése iránt.

L. F., Sombor. A tanügyi inspektorátusnál nyert információink szerint ön rendesen fogja kapni a nyugdijat és semmiféle bizonyitvány beszerzésére nincs szükség.

Gy. I., Starakanizsa. Ügyének elintézését beográdi szerkesztőségünk utján megsürgettük a földmivelésügyi minisztériumban.

Zenealbum. A vajdasági zeneszerzők zenealbumának szerkesztője Tóth Zoltán (Becskerek, Hajduk Veljkova ulica).

Hü olvasó, Bezdán. Kérdéseire csak akkor adhatnánk megnyugtató választ, ha levelében a tényállást tökéletesen közölte volna. Ez azonban nem történt meg, mert egyik helyen azt irja, hogy az egész birtokot az édesatyja örökölte, a másik helyen azt, hogy a birtok a szülőknek közös szerzeménye volt, ami az örökösödés szempontjából lényeges különbséget jelent. Mindenki csak a saját tulajdonát adhatja el és ha az ügylet egységes és oszthatatlan, akkor az egyik társtulajdonos megtagadja a hozzájárulását, akkor az egész ügylet hatálytalan. Látni kellene tehát a február 24-én kötött irásos szerződést, mert ha az ingatlanra vonatkozóan nem jött létre irásos szerződés, akkor az ügyletkötés érvénytelen akkor is, ha egyesek csak a saját jutalékukat adták is el. A társtulajdonosok egyikét nem kényszeritheti a többi, hogy az eladáshoz hozzájáruljon. Hogy az anyjuk miként végrendelkezett, azt az anya életében vita tárgyává nem tehetik, hanem csak a halála után, amikor a végrendelet a köteles rész megsértése miatt megtámadható. Ugyancsak nem támadhatják meg azt az ügyletet sem, amellyel az anya egyik leányának eladta az ingatlanát. Emiatt is csak az anya halála után léphetnek fel a többi gyermekek a kötelesrészük megsértése miatt.

„BARZEL“

VASKERESKEDELMI és ÁRUFORGELMI R. T.

(EZELŐTT ROSENFELD TESTVÉREK)

SUBOTICA

TELEFON: 123, 124

RUDVAS, ABRONCS, LEMEZ,
TENGELY, VASGERENDA

ÉS MINDEN MÁS VASÁRU SZÜKSÉGLETÉT MIELŐTT FEDEZNÉ,

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

NAGYBAN! KICSINYBEN!

3902

„ZORKA“

ELSŐ JUGOSZLÁV VEGYIPAR R.-T.

SUBOTICA

Telefon 3-18. ÁLLOMAS: SUBOTICA-FABRIKA Telefon 3-18.

Gyárt békebeli minőségben, azonnali szállitásra a legolcsóbb árak mellett:

MÜTRÁGYÁT
KÉNSAVAT
ACCUMULATORSAVAT
RÉZGÁLICOT
VASGÁLICOT
GLAUBERSÓT
KALISÓT
ÉS EGYÉB VEGYI SZEREKET.

A LEGPONTOSABB KISZOLGÁLÁS.

2876

Eskontna i Pučka Banka D. D. Subotica

Leszámitoló és Népbank R. T.

A Hrvatska Eskomptna Banka Zagreb alapitása

Alaptőke: Din. 10,000.000. Ebből befizetve: Din. 5,000.000. Takarékalapok: Din. 1,300.000

Sürgönycim: Eskontna Telefon: Saját házi központ: 19, 20, 170

Affiliációk és érdekeltségek:

Trgovačko Prometno D. D. za Vojvodinu Subotica, Eskontna i Privredna Banka D. D. Ada, Senćansko Industrijsko Poduzeće D. D. Senta, Industrija Željeznog Nameštaja i Metala D. D. Subotica, S. Kopp i Sinovi D. D. Subotica stb. — A „Sava“ Általános Biztositó Rt. vojvodinai aligazgatósága

A legjutányosabban lebonyolit mindennemü bankügyletet a bel- és külföldön

Betéteket a legkedvezőbb feltételek mellett kamatoztat folyószámlán és könyvecskén

ROTHAUSER és ROSENFELD

bőr és cipész kellék kereskedés

SUBOTICA

Rudićeva ulica

GRISON

francia

CIPŐKRÉM

EGYEDÜLI LERAKATA

Fával égetett, hófehér kőmentes

PRIMA DARABOS MESZET

elsőrendü, olcsó kőmentes

ÉPITŐ MESZET

PRIMA PORTLANDCEMENTET

bármikor azonnal szállit vagontételben minden vasutállomásra bérmentve

Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság

Veliki-Bečkerek

Interurb. Telefon 85. Sürgönycim: MONTANA

1397

? ? ? ? ? ?

MESALINA

Linoleum különböző szélességekben

Viaszkos vászon asztalra, méterenként és szegélyel is.

Gummi vászon ágynemüre.

NIKOLA JUZBAŠIĆ i DIMITRIJEVIĆ

BEOGRAD

Telefon 30—66. 2599 Kolarčeva 2.

Asztalosok!

50 százalék munkamegtakaritást jelent Önöknek, ha géptől kész puhafa-hálószobákat vásárolnak nálunk. Szállitunk akár komplett szobákat, akár egyes darabokat is. Elsőrendü anyag és gépmunka. Kérjen még ma ajánlatot a

Kovini Bank butorgyárától

Kovin.

1621

MOLINO

(Leinwand)

CHIFFON

(Wassertuch)

WATTA

(paplanhoz)

OLCSÓN KAPHATÓ

A. ROMANO ZAGREB

Boškovićeva ul. 15. Telefonszám 23-63.

1590

Raffia I. Majunga
Kékkő I/a
Kénpor
Ferenc József-keserüviz
I/a cseh cukor

süveg, kicsi, nagy és kocka kapható minden mennyiségben a legolcsóbb napi árakban, azonnali szállitásra, vagontételekben is. —

Djordje Racić

nagykereskedő

Sombor

2206

Eladó 2—6 HP magánjáró gőzgarnitura, egy magánjáró 48 colos szivógáz garnitura, 4 HP huzatos kazán, 8 HP Lancz-cséplőszekrény 10 HP stabil benzinmotor. Csere üzletet is kötök.

Rózsa Ferencz

St.-Kanjiža

2781

Alkalmi vásárlás!!

Felhalmozott **sirkőáruk** nagy választékban és olcsón ugy fekete svéd gránit, labrador, szürke cionitok és márványban stb. Versenyképes árak! Tervszerint köszobrászati munkákat vállalok

Virágh Gyula kőfaragó

Páčka-Topola. 2680

Gyenge férfiak-

nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim

„Parent 603"

Cluj (Kolozsvár) 9022

1. sz. postafiókbérlet.

MALOMGÉPEK

GANZ HENGERSZÉKEK
MALOMKÖVEK
TRIEURÖK
SERLEGEK
HEVEDEREK

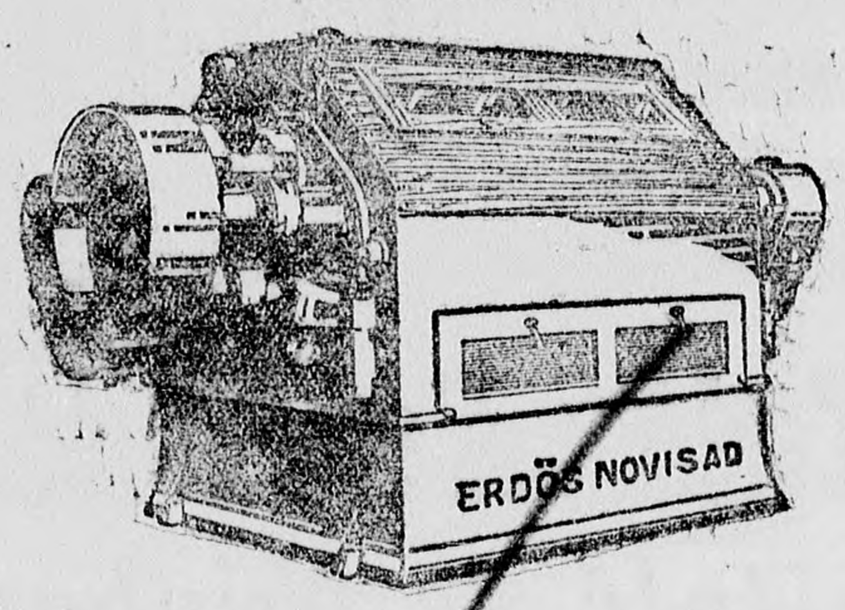
„Mannesmann"- Müvek lerakata gáz-, kazán- és furócsövekben

SZERSZÁMGÉPEK

ESZTERGAPADOK
SCHAPING
FURÓGÉPEK
FAMEGMUNKÁLÓK
KÉZISZERSZÁMOK

Svájci szitaselyem

Szivattyuk Mezőgazdasági gépek

Szivógáz- és benzin motorok

MINDENNEMÜ TECHNIKAI CIKKEK IPARI ÜZEMEKHEZ

Erdős Henrik és Társa

Telefonszám: 335. **NOVISAD** Temerinska ulica 8.

Ajándéknak alkalmas garantált eredeti

festmények

Üveg-
Tükör-
Porcellán-tárgyak

legolcsóbban beszerezhetők

Braća Kunetz

— cégnél —

Subotica

Glavni trg 4.

2652

Kenőcs „Formol"

HINTŐPOR

IZZADÁS ELLEN

Pintér gyógyszertár

nagytemplom mellett.

8934

›HARANG‹

mosószappan a legjobb!

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

MALOMGEPEK
STANDARD-OLAJAK
HOFHERR-GÉPEK
TECHNIKAI-CIKKEK
MANILLA
GÉPSZÍJ
MICHELIN-AUTÓGUMMI
BENZIN

Braun Marcel

cégnél

Veliki Bečkerek

*

Telefon 106.

2526

379

Ford-szántógép

SZÁNT, HAJT, VONTAT PETRÓLEUMMAL

Legolcsóbb gazdasági erőgép.

A világon párját lanul elterjedve. Elsőrendü referenciák a legnagyobb gazdaságokból.

LINCOLN FORD FORDSON

Autorizált képviselője: **HALTENBERGER VILMOS**

Budapest, VI., Nagymező-u. 19. Sürgönycim: Fordson Budapest

A Ford-Traktorok behozatala és szállitása körül felmerülő időtrabló nehézségekre való tekintettel a szántásokhoz szükséges traktorok megrendelését már most kérem eszközölni, hogy a szükségleti időre rendelkezésre állhassanak

„SVETLO“

VILLAMOSSÁGI VÁLLALAT

SOMBOR, L. KOSTIĆA ULICA 4. TELEFON 7.

Siemens-Schuckert motorok, dynamok, árammérőórák, főzőkészülékek, vezeték- és szerelési anyagok, **Tungsram-izzólámpák** raktára. Tervez és szerel mindennemü villamos berendezést, önnálló villamos világitási telepeket. Gyári árak. Javitó mühely. 2426

BANKA UNGARO ITALIANA
MILANO

Piazza Paolo Ferrari 3. a Scala-színház közelében.

Az összes bankszerü müveletek legkulánsabb lebonyolitása. Levelezők a világ minden országában, Oroszországot is beleértve.

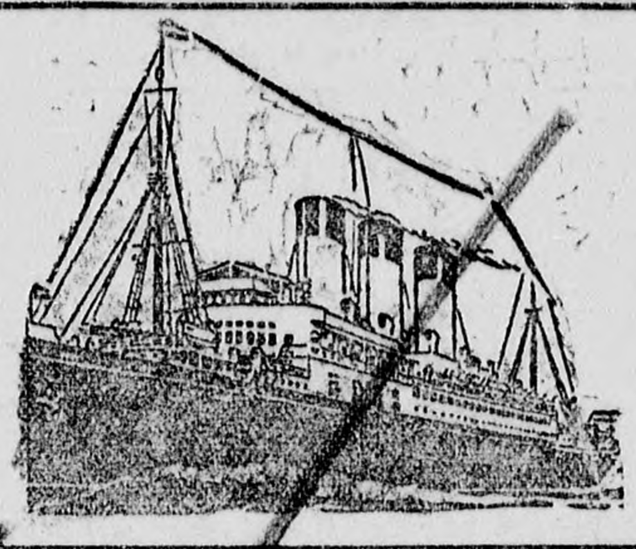
Sürgönycim: UNGITA MILANO

1062

2749
AUTÓ

PUCH, TYPE VIII. 1921. GYÁRTMÁNYU KEVESET HASZNÁLT, KIFOGÁSTALAN ÁLLAPOTBAN, 6 ÜLÉSES, OLCSÓN ELADÓ. — „VELESTROJ“
MIRO EXINGER I DRUGOVI, OSIJEK, I.

KERTISZÉKEK
FODRÁSZ FORGÓSZÉKEK
tartós és szép kivitelben jutányos áron készit
ZÁNIN ANDRAS 2622
SZÉKGYÁRTÓ
Subotica, Bajski put 13. szam.

HAMBURG-DÉLAMERIKAI
GŐZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók, I., II. és III. osztályu fizető, valamint ingyenutasok részére. A transportok indulnak minden 9-ik napon, Argentiniába, Braziliába és Uruguayba. Felvilágositás ingyen, magyarul, németül és szerbül.

Veliki Bečkerek, Aleksandrova ul. 27
Beograd, Balkanska ul. 49
Zagreb, Šenoina ul. 30 1734

226
WEISZ JENŐ
kefeárugyára

Subotica, Telefonsz. 138.

AJÁNLJA
KITÜNŐ MINŐSÉGÜ VERSENYEN KIVÜLI KEFE, ECSET, SEPRŐ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

A ROSSZ ÜZLETMENET
jóra fordul, ha szeszes italait 7240
KOHN IGNÁC
bor- és szeszáru nagykereskedő cégnél — VELIKI-BEČKEREKEN — szerzi be. A cég saját főzde felett rendelkezik. — Cognac, törköly, szilvorium és barackpálinka minden versenyen felül állanak. Saját rum- és likörgyártás. Vörös- és fehérborok hordóban és palackokban. Az árak a legszolidabban vannak kalkulálva. Telefonszám: 91.

„VULKAN“
Industrija slamnikov in klobukov
Subotica, Štrosmajerova ulica 20. (Halpiac).

Gyárt mindennemü női szalma- és nemezkalapokat nagyban és kicsinyben.
Tavaszi szezonra rendeléseket már most elfogadok.
9676

S. H. GUTMANN D. D. BELIŠĆE 2559
kizárólagos képviseletében ajánlom fenti cég
elsőrendü tüzifáit
és mindennemü fatermelvényeit.
Heisler Benő Subotica
Szénatelep. Telefon 182.

FISCHER ERNŐ 1595
GRAFIKAI MÜINTÉZETE SUBOTICA
Karadžićeva ul. 26. (Saját ház.) Tel. 341. Pašićeva ul. 9. Interurban telefon: 62.

ÜZLETI KÖNYV- és DOBOZGYÁR, LITHOGRAPHIA
VONALZÓINTÉZET, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET
„RELIF“
ELSŐ JUGOSZLÁVIAI DOMBORNYOMÓ és VÉSNÖKI MÜINTÉZET

T. C.

Ván szerencsém tudomására hozni, hogy vállalatomat „Relif“ **dombornyomda és vésnöki müintézettel** kibővitettem. Ezen legmodernebbül berendezett müintézet teljesitőképessége a modern kor oly magas nivóján áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — a külföldről való behozatalát. Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhivni az 1907. óta fennálló és a legjobb hirnévnek örvendő **lithographia és könyvnyomdai müintézetemre, üzletikönyv- és dobozgyáramra** és a legmodernebbül berendezett **vonalzóintézetemre** és **könyvkötészetemre**, mely üzemem az összes vállalt munkákat a modern kor igenyeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállitja. Cégemet a n. é. közönségnek a következő munkák szállitására ajánlom:

DOMBORNYOMDA és VÉSNÖKI MÜINTÉZET:
Cimkék, Névjegyek, Levélpapirok, Védjegyek, Leragasztó cimkék, Pecsétnyomók, Domborsajtók hivatalok és bankok részére. Minden vésnöki munkát

LITHOGRAPHIA:
Egy- és többszinü cimkék, Védjegyek, levélpapirok, Részvények, Betétkönyvecskék, Chequek, Plakátok, Céglapok és minden modern reklámok.

KÖNYVNYOMDA: A legszebb és legmodernebb nyomtatványok

ÜZLETI KÖNYVGYÁR és VONALZÓINTÉZET:
Mindennemü üzleti könyvet bankok, nagyvállalatok, biztositótársaságok stb. részére a legjobb bekötésben. Mindennemü raszterek elkészitése a legjobb papirok használata mellett.

DOBOZGYÁR:
Szögletes és gömbölyü dobozokat minden nagyságban a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig. Falikartok.

KÖNYVKÖTÉSZET: Mindennemü könyvkötészeti munkák készitése

Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkáim elsőrendü kivitelérő[l] és áraim jutányosságáról. Teljes tisztelettel: **FISCHER ERNŐ.**

„MERIMA“
KRUŠEVÁCI SZAPPANGYÁR
DJURKOVIĆ, RISTIĆ & KOMP.
ALAPITVA 1839. KRUŠEVAC UJJÁÉPITVE 1897.
NAPI TELJESITMÉNY 5 VAGON SZAPPAN

Ezuton teszi közhirré, hogy a gyár április 27-től május 5-ig a **III. ZAGREBI VÁSÁRON a B. palotában a X. csoportban a 165. sz. fülkében állit ki.** A vásáron szappanmintáink megtekinthetők és ugyanott rendelések is felvétetnek.
2803

Gyártmányaink:
Asphalt és kátrányfedéllemez, asphalt szigelelőlemez, kőszénkátrány, facement, karbolineum, kőszénkátrányszurok **fedél-lakk**, bitumen, **asphalt mastix** stb.
Müszaki osztályunk elvállal és készit: Asphaltjárda, kocsiut és belső helyiség burkolását tiszta, természetes asphalttal. Vizmentes fedések, elszigetelések asphalttal és asphalt elszigetelő lemezzel. Tetőfedést kátránylemezzel tiszta, természetes butimenből készült szagtalan asphalt fedőlemezzel. Nedves falak szárazzátételét. Talajviz elszigetelését saját rendszerünh szerint. Öreg tetőjavitást és kátrányozást. Facementtetőt több évi jótállás mellett.
2727
Sürgönycim: GROZIT. Telefonszám: 27-20
Gyártja: Beogradi Asphalt és Kátrány Vegyitermékek Gyára, Beograd Ulica Karadzica 6.

HUSVÉTRA LEGJOBB

MEINL-

FÉLE

KÁVÉT TEÁT

KAKAÓT

CSOKOLÁDÉT PRALINÉT

VÁSÁROLNI

JULIO MEINL SUBOTICA

2502

FAKERESKEDŐK RÉSZÉRE

OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS A

KOVINI BANK R. T.

faosztálya Kovin (Banat)

Fűrész-, épitőfaanyag ugy kemény mint puhafában, gömbfa, szőldészka mindenkor raktáron.
Kivánatra minden méret vágatik.
Eladás engros és detailban.

1734

Čarapić

MŰBÚTOR ASZTALOSOK

LAKBERENDEZÉST VÁLLALNAK

SUBOTICA IV. SUDAREVIČEVA-U. 4. HARAMBAŠIĆEVA 15.

Kaufman Herman

bőr- és cipészkellék kereskedése

Subotica

Egyedüli főraktár: a világhirü „LION-NOIR“ cipőkrém és a szegedi Vörös-féle cipész-szerszámokban!

Telefon: 273

2502

ELADÓ GÉPEK:

Pálinkafőzőüst rézből 350 lit. keverőkészülékkel, ágyuzással. Eredeti „Alfa“ tejseparator, óránkint 800 lit. és „Perfekt“ tejseparator, óránkint 60 liter teljesitmény. Egy vajköpülő és vajgyuró asztal. Sörfejtő készülék dugaszolóval levegőre és szénsavra. Nyomdagép (Tiegelpresse) 30×40 cm. Fürészgép könyvkötők és nyomdák részére. 2½ coll gőzszivattyu fémből. Husfeldolgozó ikergép Kutter és Wolf. Egy asztali-, egy falitelefon készülék, egy telefonközpont öt csatlakozásra. 18 drb. vasablak 120×180 cm. belvilág. Három nagy műhelyablak fából 260 széles, 235 cm. magas. Korant-féle készülék gabona és liszt viztartalmának meghatározására. Egy gabona fajsulymérleg. Gyurógép Werner és Pfleiderer 13 liter ürtartalommal. Három fakád 2500, 1500 és 1000 lit. ürtartalommal. Egy öntöttvas fürdőkád. Dinamók, motorok, különféle viztartányok. Benzinmotorek 4 HP—12 HP. Tüzifecskendő község vagy gyár részére. Centrifuga szivattyuk 2 coll—8 collig.

Schmerek Engelbert gépműhelye

Vel. Bečkerek, Etvešova (Magyar) ulica 24

1921

Eredeti SVÁJCI SZITASELYMEK

Világhirü S. K. F. GOLYÓS-CSAPÁGYAK

minden méretben gyári áron kaphatók

Kemény Gyulánál, Subotica

Telefon 29 Telefon 29

2249

Tavaszi ujdonságok

kalapok és sapkák

megérkeztek Weisz Henrik kalapüzletébe, Subotica, kis kápolna mellett. Nagy raktár valódi „Borsalino“ kalapokban. 2688

WEITZENFELD és TÁRSA

SUBOTICA (BÁCSKA)

Táviratcim: KENDERIPAR

Iroda: Városi bérpalota

Telep; Sentai put

Alapitva: 1902

Telefon: 190

Moquette-, gobelin- és selyem butorhuzatok. — Patent roletta rudak.

Ajánl:

lópokrócot,

tüzoltó- és kerti

tömlőket, uj lisztes,

gabonás, gyapju-, toll-, komlós

és szalmazsákokat, matrac- és roletta-szöveteket jutából és lenből, mindennemü házivásznat, zsineget, kötelet és hevedereket.

Ponyvaeladás és kölcsönzés!

Grifatong Péter, Vel. Kikinda

Állandóan tart nagybani raktárt

üveg-, porcellán- és lámpaárukban. Nagy választék villamoscsillárokban és a legszebb luxustárgyakban alkalmi és lakodalmi ajándék céljaira.

Ugyanott képkeretezések és ablaküvegezések pontosan eszközöltetnek

2465

Kötő- és szövőgépek

260

érkeztek és raktáromon megtekinthetők.

Kézikötőgépek Sapper & Graff Chemnitzi gyártmány

8-as beosztás 60 és 70 cm. széles, 7-es beosztás 36, 60, 70 és 80 cm. széles, 6-os beosztás 70 cm. széles, 4-es beosztás 50 cm. széles, 10-es beosztás 36 cm. széles, 12-es beosztás 32 cm. széles.

Továbbá kézikötőgépek minden szélességben és finomságban, továbbá automatikus amerikai körkötő, körkerekes és raslizógépek: Feliks Lederer, Wien, Wilhelm Barfuss, Arcelda és Fritz Schuster, Chemnitz-gyártmányok. Állandó raktár kellékekben és minden rendszerü tükben. Vezérképviselet Jugoszlávia részére:

ALFRED KOZMA, OSIJEK I. Županijska ul. 42

Ékszerek javitása, drágakövek foglalata

megvárható mindenkor

BLAHÁ-nál

(volt edénypiac) 2575

Uj ékszerekben nagy választék

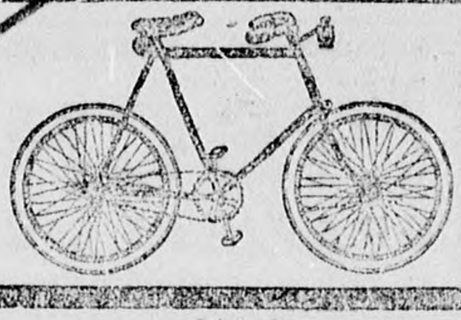
S. AD. ENEL SUBOTICA

varrógépek, kerékpárok s kellékek szaküzlete

Eredeti német gyártmányu iparos- és női varrógépek, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye. Kerékpárok s az összes alkatrészek legkedvezőbb áron kaphatók. — Nagy javító műhely.

Engros: Petrogradska ul. 3. 1051 Detail: Jelačićeva ul. 2.

Telefon 31

HUZALOK

ZSINÓROK, — KÁBELEK — AZ ÖSSZES SZERELÉSI ANYAGOK — IZZÓLÁMPÁK — VILLAMOS FŰTŐTESTEK VASALÓK — CSILLÁROK — VENTILÁTOROK

Kralja Aleksandra ul. 17 RELAIS Kralja Aleksandra ul. 17

NOVISAD NOVISAD

ELEKTROMOSSÁGI GYÁR RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KOMPLETT CSENGŐ- és TELEFONKÉSZÜLÉKEK ZSEBLAMPÁK — ÁRAMMÉRŐK — MÜSZEREK — VILLAMOSTELEPEK TERVEZÉSE, ÉPITÉSE — MOTOROK, DINAMÓKSZÉNKEFÉK — STB.

FÜZŐKÜLÖNLEGESSÉGEK

Haskötők, melltartók eredeti francia és angol modellek után készülnek

DIMITRIJEVICS JULISKA

füzőtermében, Scotus Viatora ulica 10.

Tisztitás és rossz füzők ujjáalakitása a legpontosabban eszközöltetik.

2225

Wachtler Mihály

modern lakatos- és gépjavitó műhelye

Subotica Zrinjski tér 11

Minden szakmabeli munkát olcsón és pontosan készitek.

Legmotornehb kasszákat nyit és javit, összes mezőgazdasági gép- és motorjavitást, valamint kutak javitását vállalja és beggeszi.

533

Ajánlunk:

Magánjáró átalakitáshoz való acél és vasöntvényeket.

Mc. Cormik négyzethe ültető gépek 28" v. 32" vetőlánccal vagy anélkül.

Debreceni gépgyári gazdasági gépeket viszonteladóknak nagyban és kicsinyben.

Ulmi egy- és kétvasu ekéket.

Körting és Simeringi motorekéket legjobban bevált üzemgépek kisebb gazdaságok részére.

Schumacher Rudolf Fiai

Staribecsej.

1004

8-as gyári magánjáró 10 légkőrös lokomobil, Máv. cséplővel. 6-os fogaskerekes kitünő kezben levő Máv cséplőgarnitura, külön 6-8-as cséplők, motoros morzsoló fürésszel, egy szallagfürész, üzemben megtekinthetők és eladók. ::: Vadóc Károly géplakatos Bács-Topola.

VOJVODINAI DOBOZIPAR

Subotica, Sudarevićeva ulica 84.

Telefon 421.

Legizlésesebben és legolcsóbban készit cukorkás-, szappanos-, gyógyszer-, pouderes- és mindenfajta KARTONDOBOZT. — Gyors és pontos szállitás!

VELIKI BECSKEREKI MALOMÉPITŐ R. T.

(A. D. za PODIZANJE MLINOVA)

TELEFON: 264 ALAPITTATOTT 1921-ben Távirat: „Mühlenbau“

Elvállalunk uj maloméritéseket, teljes és részleges átalakitásokat legjobban bevált rendszerünk alapján.

Gyártunk mindennemü malomgépeket, azok részeit és minden szükséges berendezési tárgyakat, legrövidebb szállitási határidőre és legkedvezőbb feltételek mellett.

Állandóan raktáron mindennemü GÉPEK, HENGERSZÉKEK és „METEOR“ MALOMKÖVEK.

Fennállásunk óta berendeztünk 20-nál több belföldi kereskedelmi és vámmalmot (napi fél vaggontól 12 vaggonig terjedő teljesitőképességgel), mely munkáink a legszebb eredményeket igazoljak

Kivánságra árjegyzékkel, referenciákkal, tervezetekkel és mérnöki kiküldéssel szolgálunk

Hengerrovátkolás és csiszolás.

Ganz hengerszékek egyedüli bizományi lerakata Bánátban.

Első Horvát Takarékpénztár, Zagreb

Fiókintézet: Subotica

Az 1923. évi december 31-iki mérleg főbb adatai:

AKTIVÁK: Pénzkészlet Din. 73,000.000·— Értékpapirok Din. 124,000.000·— Előlegek értékpapirokra Din. 37,000.000·— Váltótárca Din. 66,000.000·— Adósok Din. 670,000.000·— Saját ingatlanok Din. 43,000.000·— Összes aktiva Din. 1,030,000.000·—

PASSZIVÁK: Alaptőke Din. 75,000.000·— Tartalékalap Din. 61,000.000·— Betétek Din. 550,000.000·— Hitelezők Din. 289,000.000·— Tiszta nyereség Din. 20,600.000·—

Évi forgalom 56 és fél milliárd dinár

Osztalék 20 százalék

A fiókintézetek száma: 38

2819

NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOZÁS

Park Kralja Petra 11

M. DE BROUSSE SUBOTICA

A ZAGREBI MINTAVÁSAR HIVATALOS KÉPVISELŐJE

FIÓKOK A VILAG MINDEN RÉSZÉBEN

Speciális gyüjtőforgalom: Wien, Passau

A Vojvodinában: Novisad, Laze Kostića 32. Veliki Bečkerek, Kralja Petra trg 4.

TOLL, TOJÁS, GABONAEXPORT

Belépőjegy a mintavásárra, amely egyszersmint 50 százalékos utazási kedvezményre jogosit, a fenti cég irodájában kapható

SOMBOR

LION, PÁRIS, ROUBAIX SELYEMCSODÁI

gyönyörübbnél-gyönyörübb mintákban, itt még soha nem látott választékban közvetlenül a gyárakból érkeztek meg a

KÖZELGŐ HUSVÉTI IDÉNYRE

SAVA KONJOVIĆ

divatáruházában Sombor

2427

Eredeti francia krep-de-chin, markizett, eponge, marokin, krepp-georgette, krep-banjo, krepp-floris, krepp-satin sima és mintázott, továbbá óriási választékban angol férfi- és női szövetek, vászon állandóan raktáron.

Tegyen Ön is próbát!

Áraim feltétlenül olcsóbbak, mint bárhol másutt!

GOMBOS LAJOS

TEXTILIPAR ÉS KERESKEDELMI VÁLLALATA

Telefon 19. **SOMBOR** Postafiók 41.

Wilson-tér (Huspiac), a Sloboda szállóval szemben

Zsákok

ujak és használtak, kenderből, lenből, jutából, állandóan raktáron, a legolcsóbb napi áron.

Vizmentes ponyvák

minden méretben, a legjobb minőségben.

Lópokrócok

nagy választékban, igen jutányos árban.

Kárpitoskellékek

afrik, kóc, butorrugók, gurtnik, federspárgák, matracgradlik, stb. olcsó árban.

Butorszövetek (gobelin, moquett)

Kötéláruk

zsinegek, zsinórok, spárgák (saját gyártmány) versenyképes árakban.
Specialitásom: **Angol suszterfonál.**

Kölcsönponyvák Nagy linoleumraktár

Szőnyegek

nagy választékban.

Vizmentes prima gummikabátok

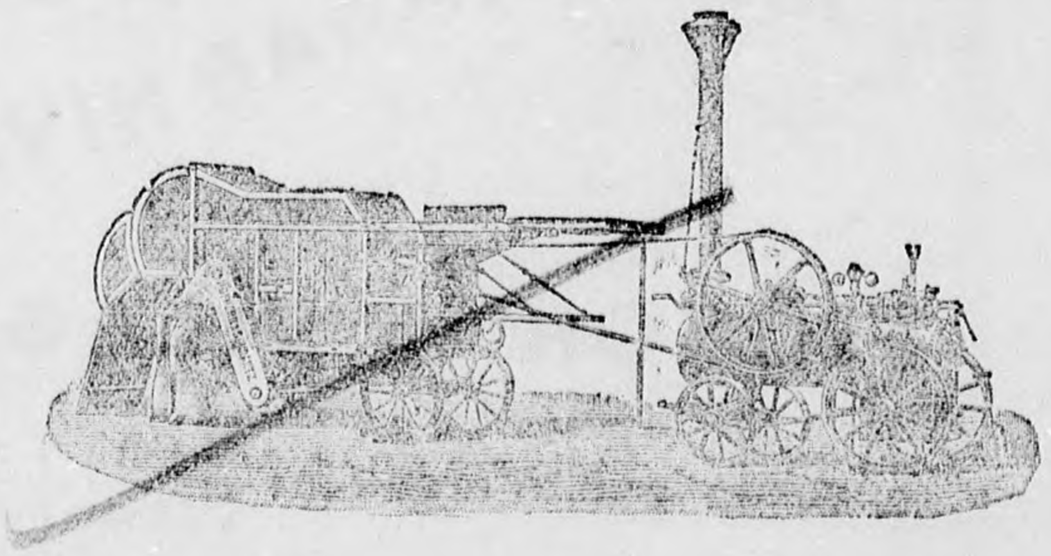
Gummi-áruk Gummilabdák

2841

DEZIDER RODER

SOMBOR

Hofherr-Schrantz & Clayton-Shuttlevorth R. T. gépgyár vezérügynökségek

Állandóan szállithatok raktáramból 4-6-8-10-12-25-30 lóerős benzin-, gőz- és szivógázmotoros cséplőgarniturákat, valamint 4-6-8 lóerős cséplőket és elevátorokat. Az összes Hofherr-Schrantz & Clayton-Shuttlevorth gépekhez alkatrészek is kaphatók raktáramon.

2938

SOMBOR

Elfogad betéteket
könyvecskékre és folyószámlára, melyeket legelőnyösebb feltételek mellett kamatoztat.

Finanszíroz
kereskedelmi és ipari vállalatokat

Hitelt nyujt
Devizát és valutát a legelőnyösebben vesz és elad.

Foglalkozik
mindennemü banküzlettel a legelőnyösebb feltételek mellett.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D.
FIÓKJA SOMBOR

Alaptőke és tartalék:
Din. 15,000.000·—
Betétek:
185,000.000·— felül.
Központ:
LJUBLJANA.
Fiókok:
Sombor, Maribor, Split, Sarajevo, Šibenik, Djakovo, Novisad, Celje.
Kirendeltség:
BLED.

2839

In der Orten: Apatin, Bajmok, Bereg, Bezdan, Brestovac, Bogojevo, Čonoplja, Doroslovo, Gakovo, Gjulafalva, Kupusina, Kruševlje, Kolut, Krnjaja, Karavukovo, Monoštor, Nemešmiletić, Novisivac, Ridjica, Prigl. Sv. Ivan, Sombor, Stanišić, Starisivac, Sonta, Stapar, Veprovac

werden agile, orts- und sprachkundige Agenten seitens der Slavija Versicherungsbank, Prag

Vertretung: **Ivan Eremin, Sombor,** Kralja Aleksandra ulica 2. **gesucht.** Guter Verdienst. Eheste Vorsprache erwünscht.

Apatin, Bajmok, Bereg, Bezdán, Brestovác, Bogojevo, Čonoplja, Doroslovo, Gjakovo, Gjulafalva, Kupusina, Kruševlje, Kolut, Krnjaja, Karavukovo, Monoštor, Nemesmiletić, Novisivac, Ridjica, Prigl. Sv. Ivan, Sombor, Stanišić, St. Sivac, Sonta, Stapar, Veprovac községek részére

keresünk agilis hely- és nyelvismerettel rendelkező ügynököket „Slavija" Biztositóbank, Prága

Képviselet: **Ivan Eremin, Sombor,** Kralja Aleksandra ulica 2. Jó feltételek. Mielőbbi megbeszélés kivánatos.

2841

Telefon: 233 *Telefon: 233*

Kiss Pál és Társai, Sombor

Apatini fürészgyárunk készit:
minden méretben asztalos- és épületanyagot, nutféderdeszkát, fagyapotot, kubikos- és házi talicskákat.

Szállitunk:
fenyőszálfát, póznaárut, faragott épületfát, tüzifát.

Műkő- és terazzókészitéshez
gránit minden szinben és vakolathoz való köpor vaggontételekben és kicsinyben

Eladunk:
Nyár- és füzfarönköt, nyár- és füzfadeszkát, kőris- és tölgytalpakat, akác-küllőket, kőris-rönköket stb.

2851

Palanački Radivoj

pamut-, rövid- és divatáru kereskedése

Alapitva 1850. *Sombor* *Telefon 1-60.*

Állandóan tart dusan felszerelt raktárt

pamutokban
harisnyákban
francia fonalakban
angol és olasz cérnákban
és egyéb férfi és női divatcikkekben

Áraim minden versenyt kizárnak.

2837

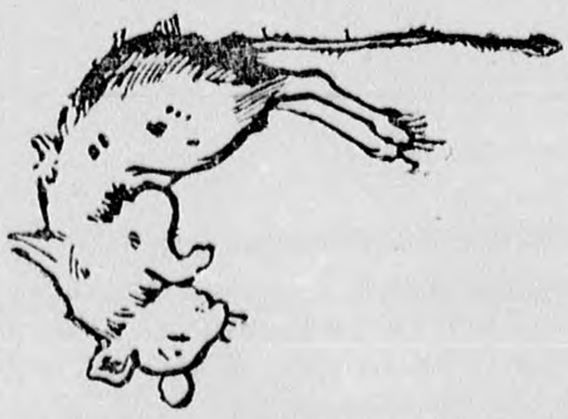
Országos Hitelbank R.-T.
Sombor

Alaptőkéje:	10,000.000 K
Tartalékalapja:	2,100.000 K
Betétállománya:	33,000.000 K

Fiókjai:
Batina, Bezdán, Crvenka, Horgos, Kula, Novi-Vrbas, Odžaci.

Financiroz ipari és kereskedelmi vállalatokat, nyujt kölcsönöket váltókra, folyószámlán és bekebelezés mellett, vesz és elad külföldi pénzt és devizát, teljesit átutalásokat ugy belmint külföldön

2836 **Telefon: 303 és 304**

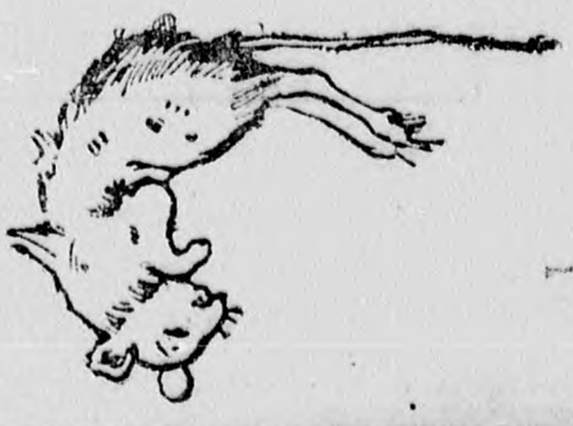

ELISMERTEN LEGJOBB PATKÁNYIRTÓ A

ZETA FOSZFORPASZTA

A patkányokat teljesen kiirtja. — Próbaküldemény 20 dinár ellenében.

ZETA D. D. SOMBOR

SOMBOR

KESZLER DEZSŐ

órás és ékszerész

Sombor, Kralj Aleksandra (Fő) 4.

Brillánsok

Órák

Ezüstáruk

legnagyobb, legolcsóbb beszerzési forrása

Tört aranyat napi áron felül veszek

2835

Gazdák figyelmébe!

Jégkárellenibiztositásokat

a legelőnyösebb feltételek mellett felvesz

Gazdák Biztositó Intézete Sombor

Elfogad továbbá tüz-, betöréses lopás, ember életére szóló biztositásokat is olcsó dijak, előnyös feltételek mellett

Ajánlatok benyujthatók az igazgatóságnál Sombor, a suboticai és vel.-bečkereki vezérképviseletnél, valamint a Vajdaság minden községében müködő képviseleteknél

Szlávy Oszkár

vaskereskedő

SOMBOR

Telefon 15 — Telefon 15

Rudvas, abroncs, tengely, sodrony, sodronyszeg.

Fekete-, horgany-, horgonyzott- és fehérlemezek.

Butor vasalás és épület vasalás.

Háztartási és konyhafelszerelési cikkek.

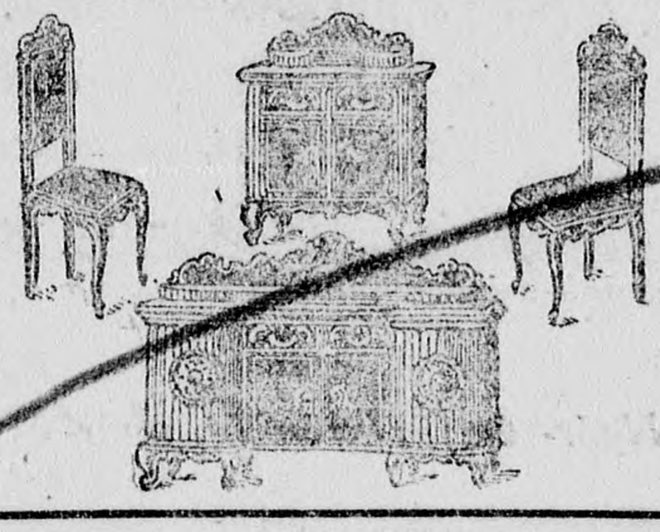
Mindennemü vas- és vasszerszám lakatosok, kovácsok és asztalosok részére.

Mezőgazdasági cikkek.

BÚTOROK

minden stilben,

a legnagyobb választékban

BÚTORGARNITURÁK

valamint az összes KÁRPITOS ÁRUK állandó nagy raktára

TELJES LAKBERENDEZÉSEK

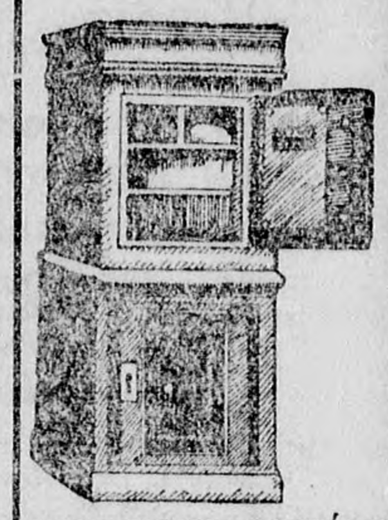
a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig. Vidékre szakszerü csomagolás. Megrendelések után is pontosan tervek eszközöltetnek.

és legolcsóbb árakon csak a

SOMBORI BUTORCSARNOK

Saját ház SZÖVETKEZETNÉL Telefon 50.

Petar Király ut 24. szám

KIRSCHNER MIHÁLY

SOMBOR

Tüzmentes

pénzszekrények állandó nagy raktára!

2733

ZONGORÁK

pianinók dus választékban gyári áron, hangszerek és alkatrészei nagyban és kicsinyben kaphatók

2469

PRÁGAINÁL

VEL.-KIKINDÁN.

Hotel Sloboda

SOMBOR

A Vajdaság legnagyobb szállodája

70

kényelmes, ragyogóan tiszta és modern berendezésü szoba. — Fürdőszobák hideg és meleg vizszolgáltatással. — Az elsőrangu étteremben kitünő meleg és hideg ételek, tisztán kezelt italok. — A kávéházban naponként FILHARMÓNIKUS ZENE játszik.

2878

JUGOSZLÁV GANZ R. T.

Vojvodinai képviselete ZWIRSCHITZ KÁROLY

Telefon 250. SOMBOR Párisi-u. 10.

Generátorok, dinamók, elektromotorok, transzformátorok, áramszámlálók, villamossági berendezési cikkek, mérő-müszerek állandó raktára.

Városi, községi, ipari villamostelepek tervezése és épitése

Diesel motorok, benzin-, nyersolaj- és gázmotorok, nagy szivógázmotorok, viziturbinák, centrifugál és turbó-szivattyuk, apritó és téglagyári gépek, emelők, daruk, vasuti biztositóberendezések stb.

4283

SOMBOR PARIŠKA ULICA 2

Sürgönycim: KOVKO. Telefon 185.

KOVACSITS és TÁRSA

BANK és BIZOMÁNYI ÜZLET

Kölcsönöket folyositvállalatoknak és magányosoknak. Betétek után magas kamatot fizet.

SOMBOR

Kérjen árajánlatot!
Tegyen kísérletet!

Wagner Béla
órás és ékszerész, Sombor

Ékszerek, órák, nászajándékok a legszebb kivitelben és a legjutányosabb áron csakis ott szerezhetők be. Órák és mindennemü ékszerek javitása és átalakitása a legprecizebb kivitelben

---

SAVA MAŠIREVIĆ
CSEMEGE és FÜSZERKERESKEDÉS
SOMBOR
KRALJ ALEKSANDRA (FŐ) ULICA

FÜSZER
CSEMEGE
GYARMATÁRU
DÉLIGYÜMÖLCS
FESTÉK

A LEGOLCSÓBB NAPI ÁRON.
PONTOS ÉS SZOLID KISZOLGÁLÁS

KLEIN OLGA
PERZSASZŐNYEG SZÖVŐDÉJE
SOMBOR

Állandó nagy raktár
szőnyegekben.
Javitásokat elfogad.
Kérjen árajánlatot!

2850

UJ HESSIAN 20-AS
LISZTES JUTAZSÁK
JUTÁNYOS ÁRBBAN KAPHATÓ

„SAVA" D. D.
ZA UVOZ I IZVOZ
SOMBORI FIÓKJÁNÁL

2849

HÓDOSI LAJOS
GABONA- és TERMÉNYKERESKEDŐ
SOMBOR

Vesz- és elad:
gabonát, takarmányt, őrleményt.

RAICS MIHÁLY
nemzetközi szállitási iroda
SOMBOR. Telefon 6.
SHS. államvasutak hivatalos szállitója

Szállitmányok
átvétele fix dijtételekkel
Gyüjtőforgalom
külföldi rakodóállomásokról Somborba
Gyorsjáratu hajóval
Wien—Bezdan
Szakszerü és gyors
elvámolás
Beraktározás saját raktáraiban

Ehrenfreund Dávid
női divatterem és kézimunka üzlet
Sombor
Kraljevića Gjorgje ul. 4.

Eredeti párisi modellek
Legizlésesebb munkák
Sombor és környéke elismerten legjobb divatüzlete. — Kész és félig kész kézimunkák rendkivül nagy választékban

2831

TELEFON
268

OLCSÓ ÁRAK! OLCSÓ ÁRAK!

NAGY TÉTEL VALÓDI ANGOL FÉRFISZÖVET, GYÖNYÖRÜ SELYEM ÉS EGYÉB FRANCIA UJDONSÁGOK ÉRKEZTEK

KOSTA DODIĆ
SOMBOR

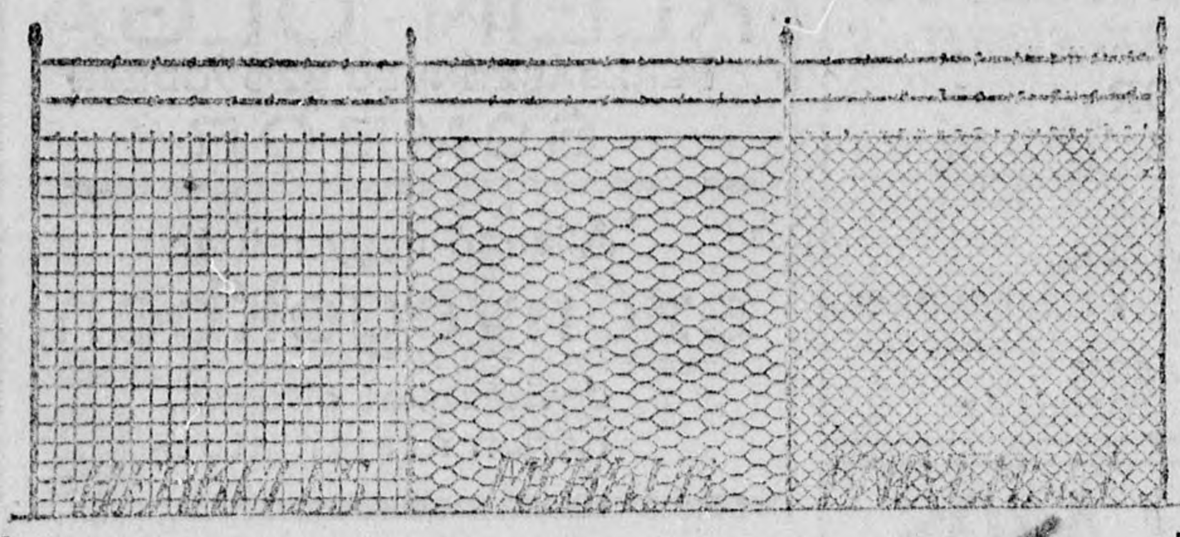
(nagy szerb templommal szemben)

LEGSZEBB SELYEM ÉS SZÖVETÁRU NŐI RUHÁRA, CÉRNAVÁSZON ÉS DAMASZTGARNITURÁK KAPHATÓK FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRON. A CÉG EDDIGI DUS RAKTÁRÁT FÉRFI RUHASZÖVETEKBEN A LEGJOBB MINŐSÉGÜ ÁRUKKAL MEGNAGYOBBITOTTA ÉS RAKTÁRON TART LEGJOBB ANGOL SZÖVETEKET ÉS NŐI UJDONSÁGOKAT HIHETETLENÜL OLCSÓ ÁRAKON

KEDVEZŐ ALKALOM! KEDVEZŐ ALKALOM!

2434

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA HIRDETÉSEI
NOVISAD-FUTOSKI PUT 2-TELEFON 276

Legolcsóbb, legtartósabb és legszebb kerítés a
DRÓTKERITÉS
Mindenféle drótkerités
Kramer Testvérek Novisad
drótáru és vasszerkezeti gyárában szerezhető be legolcsóbban
Készitünk drótfonatokat, drótszöveteket, tüskésdrótot, diszes ajtókat, kapukat vaskerités, vasrácsokat stb.
Gyárunk e szakban belföldön a legrégibb és legnagyobb.
278 Legolcsóbb beszerzési forrás.

ALAPITVA 1873. ALAPITVA 1873.
KITÜNTETVE 10 VILÁGKIÁLLITASON.
HERZ és FIA
SZALÁMI-, ZSIR- ÉS FÜSTÖLTÁRU GYÁRA
KARLSDORF (BÁNÁT)
KÉSZIT: Elsőrendü téliszalámit, prima sonkaszalámit, finom sonkát és rollátot, à la prágai karajt, husos különlegességek, paprikás-, oldalas- és sósszalonnát, garantált tiszta disznózsirt.
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT! 2766

LOKER VILMOS NOVISAD
ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALAT
Alapitva 1902 évben Telefonszám 229.
Vezérképviselet és gyári raktára
a bratislavai (pozsonyi) Kábelgyár r. t.-nak
Nagy raktár az összes vezetékanyagokban, szigetelőcsövekben, csupasz vörösrézhuzalokban, szerelési anyagokban, motorok, dynamók, ventillatorok, árammérők, és mérőeszközök.
Nagyban és kicsinyben!
Villamosvilágitási és erőátviteli berendezések, ugyszintén csengő, házitelefon és villámhárító berendezések jótállás mellett.
Díjtalan ajánlatok!
Egyedüli optikai szaküzlet. Zeiss-punktál üvegek egyedárusitása.
Szemüvegek szakszerü, pontos elkészitése.

SZÁLLITHATÓ
MALMOKAT
és az összes malomberendezéseket
CSIGÁKAT és FELVONÓKAT
(Aufzüge) készit
OSIJEKI
VASÖNTŐ ÉS GÉPGYÁR R.T.
OSIJEČKA LJEVAONIGA ŽELJEZA
I TVORNICA STROJEVE D. D.
OSIJEK
Vezérképviselet és mintalerakat a Vojvodina részére:
MAVRO HEINRICH NOVISAD,
Temerinska ul. 9. Telefon 416.

Jelentékeny
külföldi nagyvállalat az egészségügyi cikkek szakmájából keres.
ügyes, jómegjelenésü urakat, Beograd, Novisad, Zagreb vagy Ljubljana, Sarajevo, Dubrovnik vagy Splitben felállitandó expoziturák vezetőjének, sebészeti müszerek, elektromedikai aparátusok, kórházi és laboratóriumi berendezések, sebészeti kemény- és lágygummiáruk, üvegmüszerek, parfömériák, droguista cikkek, kemikáliák, vatta- és kötszerüzemhez. — Előnyben részesülnek orvosok, magiszterek vagy más szaktudásu urak, esetleg meglévő iroda- és raktárhelyiségekkel (ez utóbbi nem feltétel). Feltételek: 30 éven felüli kor, feltétlen kaucióképesség. Esetleges részesedés nincs kizárva. — Ajánlatok „Fióküzlet vezető Jugoszláviában" jelige alatt dr. Licht Sándor Zagreb, Zrinjski trg 14. cimre intézendők.
2929

Sürgönycim: Handler Grossmann
Telefon: 434.
HANDLER & GROSSMANN
NOVISAD
FUTOŠKI PUT BR. 9.
Fürdöberendezések,
csövek, légszesz-, viz- és gőzvezetéki felszerelések, szerszámok és müszaki cikkek raktára.

Uj és használt ZSÁKOK, PONYVÁR továbbá ZSINEGEK legolcsóbban kaphatók:
SCHOSSBERGER & HERED NOVISAD, FUTOSKI PUT 13. Táviratcim: HESSAIN. Telefonszám: 531.

SCHMOLKA

HIRDETŐ IRODA HIRDETÉSEI
TELEFON 76

FORD
SZEMÉLY és TEHERAUTÓK,
VILLANYVILÁGITÁSSAL és STARTERRAL
FORD
ALKATRÉSZEK és FELSZERELÉSEK
FORDSON
universalis traktorok Oliver ekékkel kaphatók:
Ing. C. O. KRIŽAN, PETROVAC Bačka
Ford Motor Company képviseleténél
1762

Jugoszlávia egyik legnagyobb üzlete keres a Vojvodina nagyobb városaiban (Sombor, Senta, Vrsac, Vel. Bečkerek stb.) fióküzlet létesitése céljából forgalmas helyen berendezett vagy üres

ÜZLETHELYISÉGET

Irásbeli ajánlatok a város és utca megjelölésével, valamint a bérösszeg és esetleges kártalanitás stb. megjelölésével Schmolka hirdetőirodához Novisad, Futoški p. 2. intézendők. — Közvetitők dijaztatnak!
2691

Eladó 3 automobil

Egy luxus csukott autó, Benhard-gyártmány, teljesen jó állapotban és két teherautó, Buessing márka, három tonnás, ugyancsak teljesen jó állapotban a legolcsóbb áron. Kapható, megtekinthető és az ár megtudható Novisad, Temerinska ul. 86.

FISCHER VLADIMIR és TÁRSA
KR. PETRA U. 23 NOVISAD TELEFON: 364
(AZ UDVARBAN)

"HAFA SOLID"
HARISNYÁK ÉS KESZTYÜK
NAGYKERESKEDÉSE ÉS
KETTENMARKE
(F. PETER's NACHFOLGER
WIEN) GALLÉRGYÁR GYÁRI
LERAKATA. CSAK NAGYBAN!
GYÁRI ÁRAK! GYÁRI ÁRAK!
2860

REDŐNYÖK
1887

minden nemben ugymint
ACÉL
„Esslingen"-féle fa
zsaluablak és vászon
továbbá az összes mü- és lakatosáruk valamint
TEHERFELVONÓK gyártása
BERNOLD SZIBOESZTER
NOVISAD, gázgyárral szemben. Alap.: 1885. Telef.: 234.

J. GRÜNWALD
KAVICSVÁLLALATA
BELACRKVA

Beton-, cement- és aszfaltmunkálatokhoz
folyamhomokot és kavicsot
a legjobb szemcsében, továbbá rostált
kavicsot és homokkavicsot
mint a legalkalmasabb anyagot
utépitésre és karbantartásra
továbbá, mint különösen
alkalmas anyagot
cementáruk előállitására
2929

Birtok eladó.

Boszniában, Brčko várostól 13 km-re kitünő müut mellett ca 110 katasztrális hold. Nagy szilvás és egy épület a birtokon. Helyben a müut másik oldalán községháza, iskola, csendőrlaktanya, posta, bolt, korcsma. Az ára idei terméssel 365.000 Dinár. Érdeklődők forduljanak Petar Hinić-hez Brčko. 2927

Egy jól menő gőzmalom
a hozzátartozó 10 hold szántóföld, 10 hold erdő, 7 hold gyümölcsös és 4 hold réttel, más foglalkozás miatt jutányos áron eladó.
Özv. Kramer Izidorné, Osijek I.
Kapucinska ul. 2775

VALÓDI MANILLA
KÉVEKÖTÖZŐ

KOMLÓZSINEGEK a legolcsóbb áron. ZSÁKOK jutából, kenderből és lenből. Szalmazsákok, liszt-, szilva-, komló- és gázsákok „JUTA HESSIAN" gyári árban kapható. Különféle HASZNÁLT ZSÁKOK eladása. VAGONTAKARÓ- és CSÉPLŐPONYVÁK rendelésre azonnal elkészittetnek. Mindennemü ZSINEGEK, kötéláruk, halászati cikkek és hevederek, tömlők, takarók legolcsóbb beszerzési forrása

AVRAM SCHIFF

ZSÁK-, ZSINEG- s PONYVANAGYKERESKEDŐ, ZSÁK- s PONYVAKÖLCSÖNZŐ
FUTOŠKI PUT 4. KÖZPONT: NOVISAD TELEFON: 430
Sürgönycim: JUTAŠIF
FIÓK:
Beograd, Kraljevića Marka 7. — Telefon: 29—25. — Sürgönycim: Kanapia
FIÓKOK: Zagreb, Bécs, Budapest
KIVÁNSÁGRA ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁLUNK!
168

SZIVES TUDOMÁSUL VÉTEL VÉGETT!!!

Van szerencsénk ezuton a fakereskedő, épitőmester és asztalosmester urak, valamint az összes érdekeltek szives figyelmét felhivni arra a körülményre, hogy **Novisadon, a Strand mellett**

ENGROS és DETAIL

FATELEPET

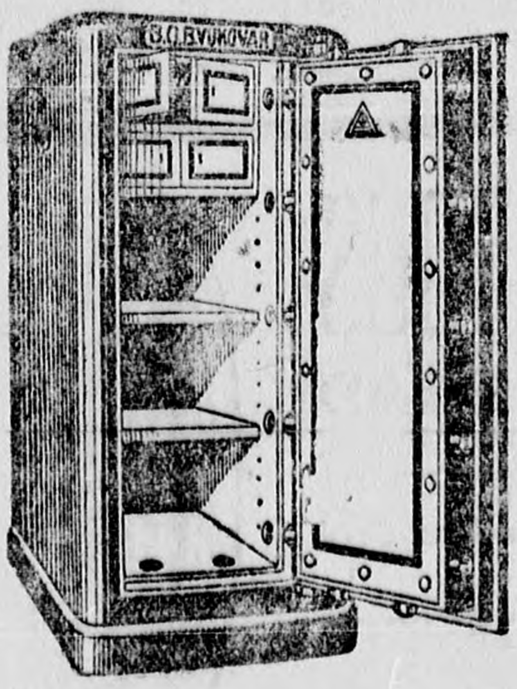
RENDEZÜNK BE.

Amidőn ezt az összes érdekeltek tudomására hozzuk, egyben közöljük, hogy az elárusitást a legrövidebb időn belül megkezdjük, amit még külön fogunk kellő időben a t. érdekeltek tudomására hozni. Miután az összes puha- és keményfaanyagot saját termelésünkben hozzuk forgalomba, mindenkor abban a kellemes helyzetben leszünk, hogy t. vevőközönségünket minden tekintetben a legnagyobb megelégedésre kiszolgálhatjuk.

D. D. Za Eksploataciju Drva Zagreb
Novisadi fiókja a „Strand" mellett. — Telefon: 455.

Legujabb szabadalmazott találmány! Kiváló ujdonság!

B.O.B. ACÉLBETON PÉNZSZEKRÉMYGYÁR „THÖRIG" R.-T.
VUKOVÁR
Sürgönycim „BOB" Vukovár Interurbán telefonszám: 56.

Gyárt és a legolcsóbb napi áron szállit:
Acélbeton pénzszekrényeket, Acélbeton iratszekrényeket, Tresorajtókat és egész tresor-berendezéseket stb. minden nagyságban, izléses és szolid kivitelben.

Vezérképviselet és egyedárusitás az SHS. államok részére:
Goldstein Ármin Vukovár, ügynökségi és bizományi iroda
Sürgönycim: „KOMISIONALE" Interurbán telefonszám 11.

Képviselet és bizományi raktár:
Eduárd Krausz butorkereskedő Novisad, Reka ügynöki iroda Novivrbas, I. K. Panič Beograd, Topličin Venac 19.

A legnagyobb mértékben tüzbiztos! 2930 Teljesen betörésbiztos!

SCHMOLKA
HIRDETŐ IRODA HIRDETÉSEI
NOVISAD FUTOŠKI PUT 2. TELEFON 276

VASIPARI GYÁR

Biztositja gyárát a legjobb eredményről

Régi és használt gőz- és vizvezetéki csövek ujjátétele (felfrissitése) patent szerint.

Sérült hidak javitása

patent szerint

Generális javitás és szerelés

lokomotivok, lokomobilok, gőzkazánok, gépek, motorok stb.-nél

Mindenféle épületvas-konstrukciók

FISCHGRUNDA.
PANČEVO

Gyapjuszövetek és pamukáruk

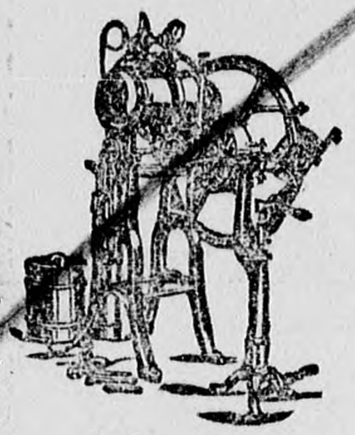
kizárólag nagyban. Bizományi raktár és képviselet a következő világhirü gyáraktól: JULIUS ABELES & COMP., TRIEBENDORF, kanavászokészephirek FRANZ M. RHOMBERG, DORNBIRN, valódi elsőrendü festők. — Állandó nagy raktár! — Legolcsóbb napi árak!

2895

PHILIPPOVICS ÁDÁM

PANCSEVO
(Banat)
(1 órányira Beogradtól hajóval)

Nagy raktár komplet SZIKVIZGYÁRI BERENDEZÉSEK-ben

kizárólag az eszakmában hires Dr. Wagner és Társa Wien—Budapesti cég gyártmányai. 1655

SZÓDAVIZES és KRACHERLIS ÜVEGEK

Mérsékelt árak!!
Tessék ajánlatot és árjegyzéket kérni!!

Szobafestők! Festékkereskedők!

Az egész világon elterjedtek és a legjobbak az elszakithatatlan **Piktura** sablonok. 80 kézzel festett mintalappal ellátott gyönyörü mintakönyv ára diszkötésben, ajánlottan cimére küdve 120 dinár, a pénz előzetes beküldése mellett.

Irjon azonnal!

Szobafestőknek és festékkerekkedőknek ingyen és bérmentve küldöm 1924. évre szóló képes naptáramat. Szóljon szobafestő ismeröseinek, irja meg azok cimét.

Sebestyén László

„PIKTURA“ sablongyár Budapest
VIII. Csobánc utca 8.
Rendelésnél hivatkozzon a Bácsmegyei Napló-ra

DIANA

1857

KOZMETIKAI KÉSZITMÉNYEK

DIANA KRÉM
DIANA PUDER
DIANA SZAPPAN
DIANA FOGKRÉM

A LEGISMERTEBB SZÉPSÉGÁPOLÓ SZEREK.

KAPHATÓ UJBÓL MINDENÜTT.

Vezérképviselet és főlerakat Jugoszlávia részére:

Jugopharmacia R.-T. Dianaosztálya
Zagreb, Prilaz broj 12.

TETŐFEDŐ ANYAG

A legjobb és legolcsóbb
Tetőfedő- és Szigetelő-anyag
Tartósság céljából való meszelés vagy kátrányozás felesleges
ÖHLEB-BLATTMANN, LERAKATA NOVISAD, LIMAN
Tulajdonos: A. MEIER 2628

Malomtulajdonosok figyelmébe!

Uj modern, drótkötélen szabadon lengő siksziták, reform- és Hagenmacher-daratisztitók, smirgliköpenyes hámozógépek, drótköpenyes koptatók, Tarárok, dettasérok, köjáratok, hengerszékek, filterek, cilindersziták, 40 HP szivógázmotor, 6 HP benzinmotor, stb. Malomszerelvények 30% al olcsóbban mint bárhol beszerezhetők

KELEMEN és TÁRSAI
malomgépeket gyártó ipartelepe
ADA (BÁCSKA) 2701

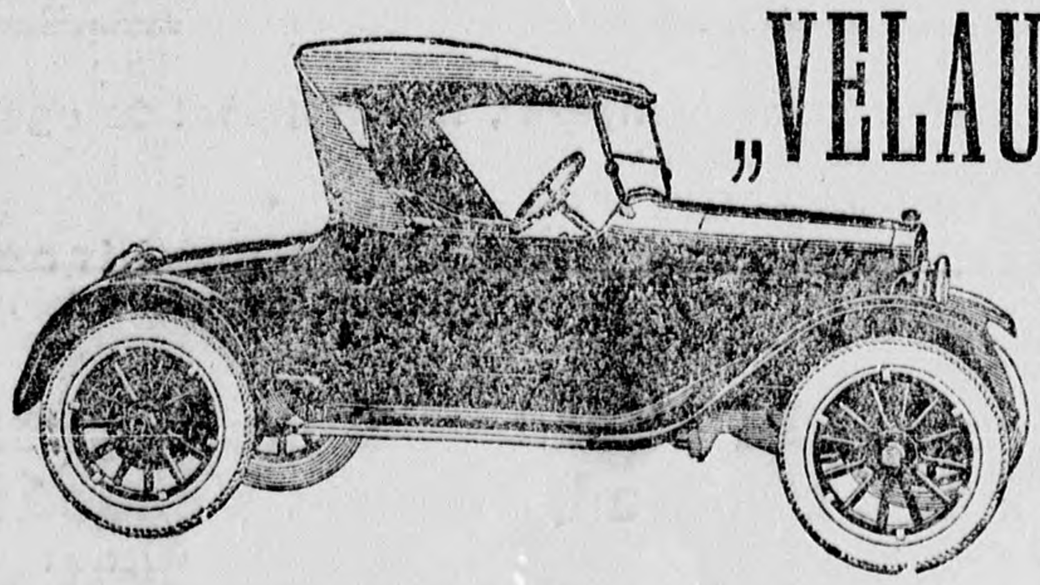
MÉZ

Vegyes viragméz, kellemes illatu, 5 kg.-os postacsomagokban kapható 160 és 150 dináros árban **Nagy József**, a **„Vajdasági Méhészeti Lapok“ szerkesztőjénél, Stari Bečej.** — Utánvételezésre nem vállalkozom. Nagyobb mennyiség vételénél mérsékelt árak.

2133

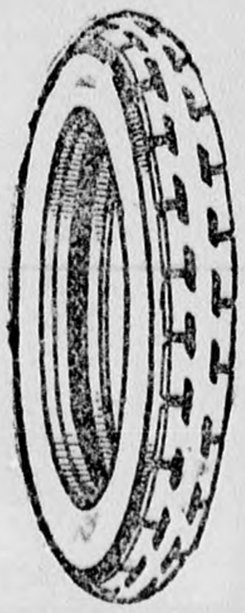
1529

„VELAUTO“ AUTOKERESKEDÉS

NOVISAD Uspenska u. 5. (Jevrejska u. sarok) :: **BEOGRAD** Kralja Aleksandrova br. 11.

Ajánl **AUTOGUMMIT** Michelin-Coble és Ajax-Cord gyártmányt, valamint
AUTOALKATRÉSZEKET ÉS AUTOKELLÉKEKET.
UJ AUTÓK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON!

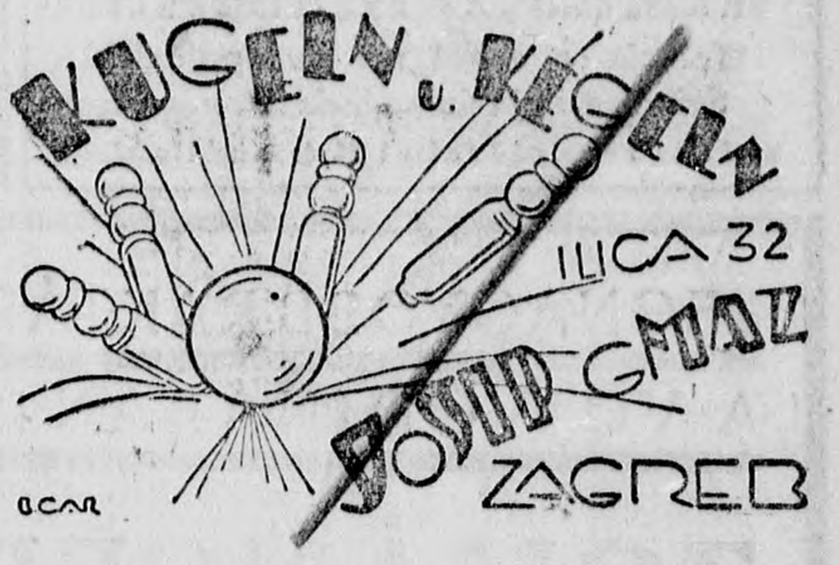

KOLEKTIV Interreklam r. t.
HIRDETŐ
KÉPVISELETEK A VILAG MINDEN NAGYOBB VÁROSÁBAN.
PALMOTIĆEVA UL. 18. ZAGREB TELEFON: 21-65.
RUDOLF MOSSE ÉS J. BLOCKNER.
HIRDETŐ IRODÁK VEZÉRKÉPVISELETE.
Főképviseletek: SUBOTICA: (Interreklam, Zrinjski trg 2.) és OSIJEK: (Interreklam, Lončarska ulica 7.)

A ZAGREBI NAGYVASÁR LATOGATÓINAK!
SZÖVET-NAGYKERESKEDÉS
SAJMIŠTE 55. MARS D. D. SAJMIŠTE 55.
ÜZLETVEZETŐ:
IGNJAT NEUSSER ZAGREB, SAJMIŠTE 55
A HATZOVA ULICA MEGHOSSZABBITÁSÁBAN. TELEFON: 21—87
2634

Legmodernebb kézimunkához teljes előnyomda készlet, sablon, monogramok, faszegélyek a legolcsóbb áron KAPHATÓK
SABLON

M. TEICHNER
Zagreb, Petrova ulica 2.

MOSTER
TVORNICA LAKA D. D
ZAGREB, NA KANALU 41.

Következő gyártmányait állitja ki:

LAKKOK minden fajtában, minden célra, FIRNISZ, hollandi és MÜ-FIRNISZ, OLAJFESTÉKEK, ÜVEGESKITT, FESTÉKEK vegytiszta, szépitett és földfestékek

ZAGREBI VÁSÁR
IPARI CSARNOK
172. SZ. FÜLKE.
2558

J. Reiner Zagreb
Nikoličeva ulica 14.
Telelefonszám 23-55.
Szolid árak!

Harisnya és kesztyü speciális áruház
Állandó dus raktár mindenemü kötött-, szövöttáruban
Csak nagyban! Gyors kiszolgálás!

JAVITÁSOK
Mindennemü villanygépek, transformátorok és felszerelések javitása kezesség mellett, elsőrendü szakerők vezetése mellett modernül berendezett gyárunkban!
JUGOSL. SIEMENS D. D. ZAGREB
Iroda: Draškovićeva 23 Telefon: 8—84, 25—82
Küldemények cimzendők:
ZAGREB—SAVA
Iparvágány.
1957

OSIJEK
Desatičina ulica 30.
Telefon 403
Ing. KOPISTA, DAUBSKY és KRSTIĆ
TÜKÖRGYÁRA ÉS ÜVEGKÖSZÖRÜLŐJE
ZAGREB
Kukovićeva ulica 23
Telefon 341
NAGY KÖSZÖRÜLŐ
Fazettált, diszitett és csiszolt üveg minden formában és kivitelben. Bronz, ólom, nikkel (templomi) üvegezés. Üveghajlitás minden nagyságban és vastagságban bármilyen célra. — Üvegcsiszolás butor diszitésre, dekorációkra, kirakatokra és üzlethelyiségekre. — Mindennemü üveg. Automobil üveglemezek.
2600

Felelősséggel átjavitott LOKOMOBILOK LANZ—WOLF építési év: 1914/22
HP. 10/15, 15/20, 20/25, 25/30, 30/40, 40/50, 50/60, 55/65, 60/70, 70/85, 80/100, 90/120, 100/130, 120/170, 130/190, 150/200, 170/230, 200/300, 300/400, 400/500, 500/600 HP.
Ujak: 26/42, 30/50, 40/65, 50/80, 70/100, 100/140, 120/170, 130/190, 170/210, 200/300 HP.
Elsőrendüen átjavitva. — Kipróbálva. — Egyévi gyári jótállással. — Komplett szerelés.
Tekintse meg állandó raktárunkat. 476

Mindennemü malomgépek elsőrendü kivitelben
MODERN MALMOK
berendezése, már meglevő malmok átalakitása és épitése a legujabb rendszer szerint.
Silos és gabonapadlások gabonaszállitóberendezések

Nyersolaj- és benzinmotorok
5—50 HP-ig
Transzmissziók
Komplett szerelések

Braća Fischer
d. d.
ZAGREB
Pantovčak broj 5.

Nagy raktár Zagrebban. — Mérnöki látogatás, tervezetek, prospektusok és katalogusok ingyen. —
Azonnali szállitás! — Kedvező fizetési feltételek! — Mérsékelt árak!

1971

IGAZÁN ELEGÁNS TOILETTEK

WEINERT HERMANN

francia és angol női divatszalonjában Subotica, Paja Kujundžića 22. készülnek

Vidéki rendeléseket 24 órán belül elkészit.

Uj vukovári arctisztitó kenőcs szeplő, himlőhely, sömör, májfolt, kelések, forróságipörsenés, orrvörösség és minden egyéb arcvirágzás ellen

Uj vukovári bőrszépitő szappan és puder, mely az arckenőccsel a használati utasitás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal arcot kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 12 dinár, kisebb 8 dinár, szappan 5 dinár. Utánzatoktól óvakodjunk! Csak Krajčović által Vukovárott készitett kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajčović, a készitő arcképe látható.

Ze. Krajčović gyógyszertára, Vukovár.

2560

A tulajdonos megbizása folytán 2904

2 tejfeldolgozó berendezés

Krnjaja és Csonoplya községben, komplett gépekkel és eszközökkel felszerelve „Alfa" gyártmány,

szabadkézből eladó.

A gépek üzemben bármikor megtekinthetők. Reflektánsok érkezésüket előzőleg jelentsék be. — **Eladó továbbá egy „Vice" gyártmányu Wertheim-szekrény. Ivanits Izidor** községi jegyző Krnjaja.

LEGNAGYOBB RAKTÁR A VOJVODINÁBAN!!

ZOMÁNCEDÉNY

ÁLLANDÓAN SZORTIROZVA TÜRKISKÉK ÉS TISZTAFEHÉR KOMMERC KIVITELBEN

KÜLÖNLEGESSÉGEK:

DEKOR

TERRACOTTA, NEHÉZ BARNA, TORSEINE, SZÜRKE „SPHINX" STB. — VÁSÁRI ÁRUSOKNAK FORGALMI ÁRNÁL SOKKAL OLCSÓBB II-a EDÉNY

GERŐ IMRE, NOVISAD

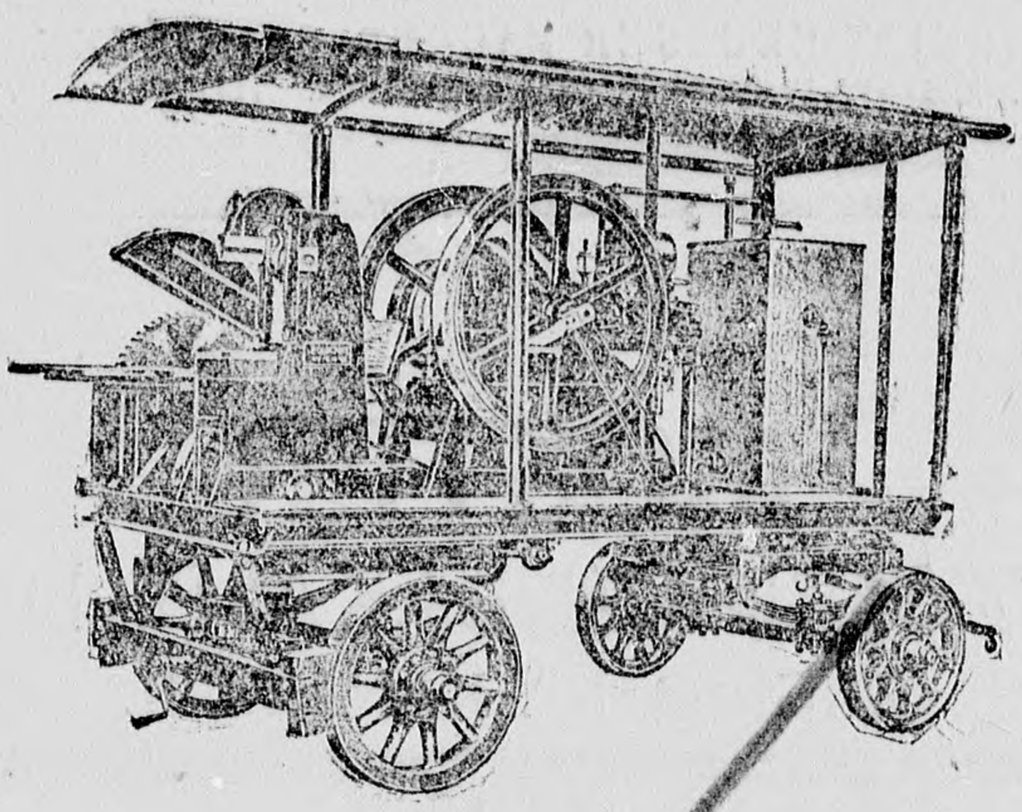
KONYHABERENDEZÉSI KÜLÖNLEGESSÉGEK NAGYKERESKEDÉSE

RAKTÁR ÉS IRODA: LIMAN, A SZALÁMI ÉS TÉSZTAGYÁR KÖZÖTT

TELEFON INTERURBÁN: 311

SAJÁT ÉRDEKÉBEN TEKINTSE MEG RAKTÁRAMAT, HOL ÁLLANDÓAN EDÉNYUJDONSÁGOKAT TALÁLHAT

2892

2670

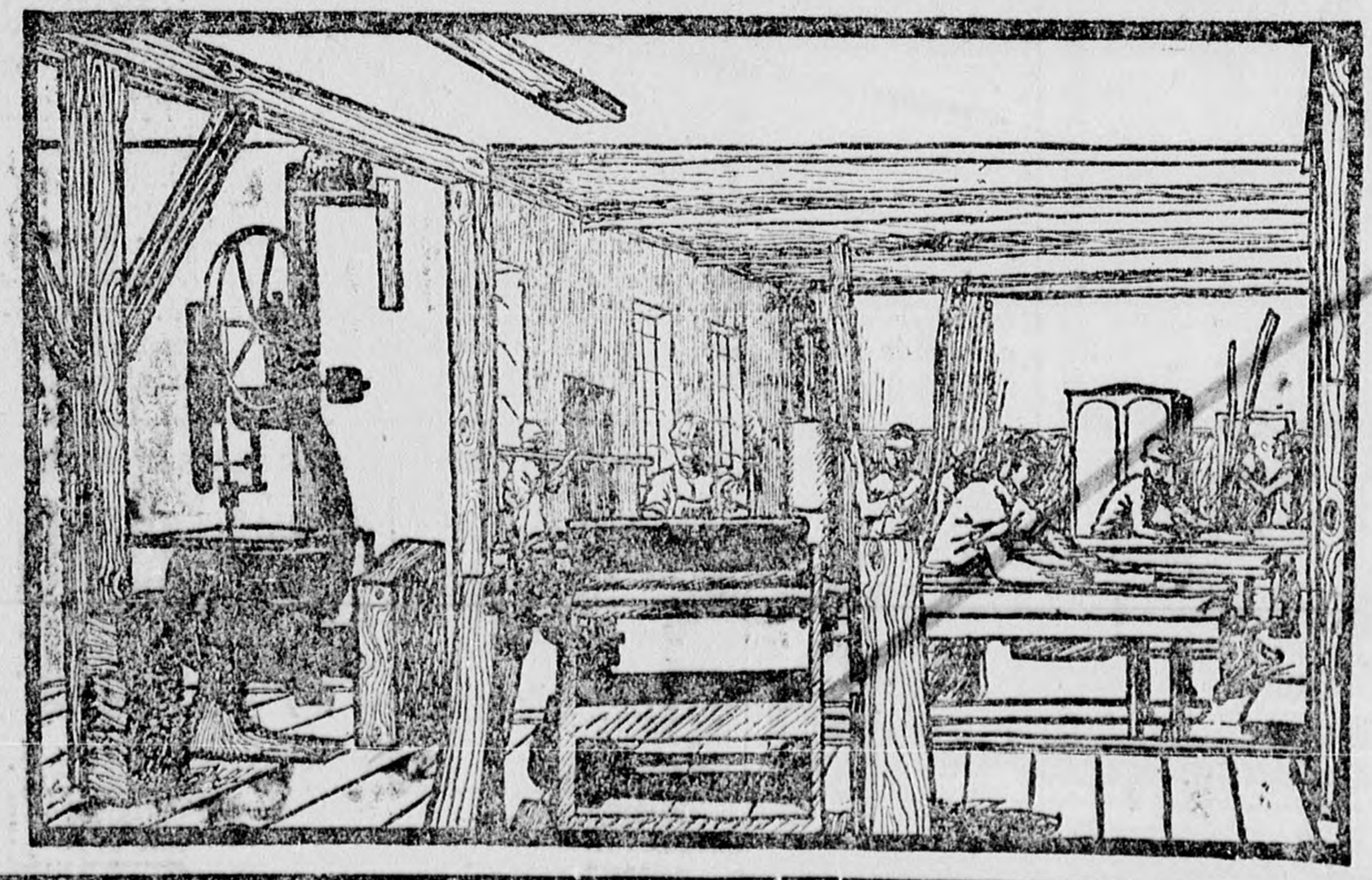
ELADÓ favágó- és fahasogató BÉNZINMOTOR

amely VILLANYVILÁGITÁSRA vagy bármely más üzemre is alkalmas. — A motor majdnem teljesen uj.

ÁRA 25.000 DINÁR

Cim a kiadóhivatalban „2670" szám alatt.

Szenti és Virág Épület- és Butorgyára

Subotica, Sudarević ul. 66

Telefon: 383

GYÁRUNKAT a kor igényeihez képest megnagyobbitván, a legmodernebb gépekkel szereltük fel és abban a kényelmes helyzetben vagyunk, hogy bármilyen épület összes **asztalos-, lakatos- és parkettázási munkálatait** és **teljes lakberendezéseket** a legmodernebb kivitelben állithatjuk ki és **az ország bármely területére** jótállás mellett **szállithatunk.**

Tisztviselőknek részletfizetési kedvezményt adunk

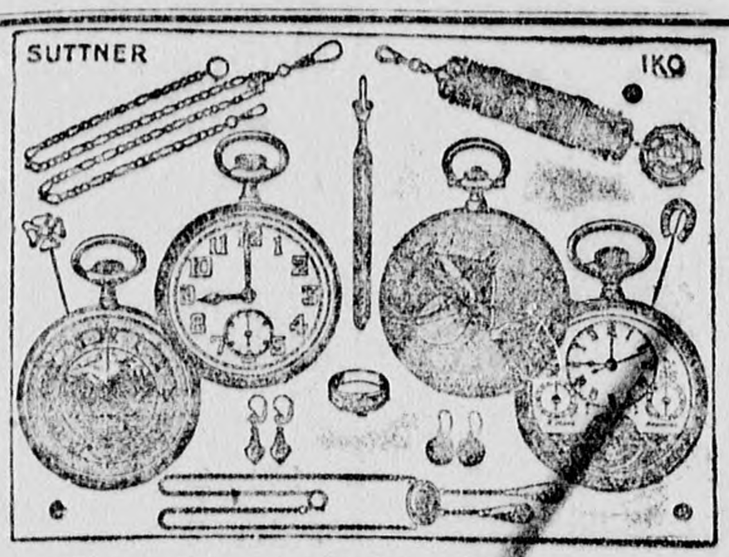
Arajánlatot dijtalanul küldünk

A t. közönséget kérjük, hogy teljes bizalommal sziveskedjék hozzánk fordulni

2818

Órák, ékszerek, ezüst-, kinaezüst disztárgyak mélyen leszállitott áron kaphatók

Scheurer Gáspár órás és ékszerésznél, Sombor

Hol vásárol?

órát, láncot, gyürüt, fülbevalót, karkötőt, arany- és ezüst tárgyakat és szükségleti cikkeket? A már 20 év óta fennálló **H. Suttner** áruház vevői kényelmére azt a kellemes ujitast vezette be, hogy a vevőinek nem tetsző tárgyat visszaveszi vagy a pénzért másik tárgyat küld. Nem kockáztat semmit és könnyen juthat jó és megbizható órához, amelyet nem kell javittatni és igy nem okoz felesleges mérgelődést, ugyanigy juthat elsőrendü arany-, ezüst- fémszükségleti cikkekhez. Kérje a képes nagy árjegyzéket, amelyre küldjön be 2 dinárt postaköltségre.

H. SUTTNER LJUBLJANA 976.

óra szétküldési háza, Szlovénia.

LEGOLCSÓBB FORRÁS!

épület-, asztalos- és ácsanyagokban.

Szortirozott deszka-, stafli- és ácsolt faraktár stb. Fürészüzem Mrkopalj. — Központ Zagreb.

„PLANA" faipari és kereskedelmi társaság ZAGREB, MEDULIĆEVA UL. 16.

2535

Eladók a következő gazdaságok:

216 hold, 170 hold, 100 hold és 142 hold a teljes állatállománnyal és gazdasági felszereléssel. — Bővebbet: Özv. Kramer Izidor-nénál Osijek I. Kapucinska ulica. 2776

Eladó benzinmotor

6—7 HP nyersolajmotorok 8—14 HP-ig. 1923-as typusuak. Stabil lokomobil raktáron. **Istočno Evropsko Društvo Novisad, Jevrejska ul. 14.** 2944

2071

Veszek

rongyot, csontot, vasat, fémet, papirt, stb. hulladékot a legmagasabb napiáron

Ajánlok

politurozó és törlő (puc) rongyot, fémet, használható vasakat, lakatosok és kovácsok részére

BélaWeiss N.-Sad

Kalvinova (Teleki-)u. 11.

Házalóknak legmagasabb árat fizetek

ADRIJA

2505

ÁLT. BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BEOGRAD

A LEGELŐNYÖSEBB FELTÉTELEK MELLETT KÖT:

TÜZ, BETÖRÉS, ÉLET ÉS SZÁLLITMÁNY BIZTOSITÁST

VAJDASÁGI FIÓKIGAZGATÓSÁG:

SUBOTICA, FRA JEŠE TRG 15. SZ.

Ügyes üzletszerző tisztviselők kerestetnek.

Sinek

Váltók, kocsik

Lokomotiv

„Ransome" *betonkeverőgép*

Roessemann és Kühnemann r. t. Zagreb

Prilaz 16. II.

Főképviselet S. H. S. részére
Állandó nagy raktár. 2360

DARUVÁR

ásvány- és iszapfürdü
Radioaktiv
Vasas fürdők
Iszapfürdők
Fangó-csomagolások
Hidroterápia
Rendkivüli gyógyhatás
női bajoknál
Reumánál
Köszvénynél
Csuznál
Bénulásoknál
Vérszegénységnél
Kellemes nyaralóhely
Uj! Uj!
Hideg szabadfürdő uszómedencével
Mérsékelt árak!
Kedvező vasuti összeköttetés
Közvetlen vonat Zagrebből
Közvetlen kocsik Beogradból
Mindennemü felvilágositást megad:
Fürdőigazgatóság Daruvár. 2985

PÁRTOLJUK A HAZAI IPART!

Hazai öntőde ajánl a tisztelt községeknek müvésziesen kidolgozott harangokat, amelyeknek minősége, kellemes havgja, szolid ára, minden konkurrenciát kizár. Harangokat elsőrendü „angol harang-bronzból" készitünk. Müvészi diszitéseket, feliratokat bármilyen szöveggel, szentképeket dijtalanul alkalmazunk. — Öntunk harangokat 30—6000 kg.-ig. — **Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy a harangok saját öntődénkben készülnek elsőrendü munkaerőkkel és nem árusitunk külföldi harangokat, mint kereskedők, akik ezt a különleges szakmát nem is értik.** — Harangjaink nem fehérek és azok hangjáért, kidolgozásáért és anyagáért 10 évig vállalunk garanciát.

Milan T. Jovanović és Fia, Predrag Jovanović mérnök
Novisad, Jovana Subotica ul. 16.

3893

STANDARD OLAJAK, BENZIN!

Gyári áron, raktárról szállithatók:

Hofher magánjáró
cséplőkészletek és gazdasági gépek,
kis Stock-Benz motoreke,
Seck-féle malomgépek,
Mc. Cornick kévekötők,
Mc. Cormick Standard Manilla
Mc. Cormik alkatrészek

fenti cégek képviseleténél:

BRAUN MARCEL cégnél

VEL.-BEČKEREK

Telefon 106 **Telefon 106**

2926

TECHNIKAI CIKKEK, GÉPSZIJ!

Értesités

Van szerencsénk a tisztelt kereskedő urak szives tudomására hozni hogy a csehszlovák vasuti hálózaton érvényben volt vasuti forgalmi adó f. évi március hó 1-től 50%-al leszállittatott, minek következtében a csehszlovák hivatalos vasuti dijtételek kb. 12%-Ka olcsóbbak lettek.

Ezen örvendetes körülményt tekintetbe véve, mi is saját átvételi dijtételeinket aránylagosan leszállitottuk és érdeklődőknek szivesen szolgálunk felvilágositással, valamint fix-árajánlatokkal Csehszlovákiából Suboticára.

Ezidőszerint heti egyszeri rakodással közvetlen gyüjtőkocsikat inditunk Wienbe **Altpaka, Bodenbach, Friedland i/B, Halbstadt, Hohenelbe, Horič, Königinhof, Mähr. Schönberg, Nachod, Neutitschein, Prag, Reichenberg, Schwadovitz-Eipel, Sternberg, Trautenau, Warnsdorf, Wildenschwert** és **Zwittau** állomásokról és az ezen gyüjtőkocsikkal Wienbe érkező küldemények azonnali és közvetlen csatlakozást találnak a hetenként egy-kétszeri rakodással Suboticára rendszeresitett gyüjtőforgalomhoz.

Amidőn a t. kereskedő urakat felkérjük, hogy szállitmányaikkal a fentjelzett gyüjtőforgalomban minél számosabban résztvenni sziveskedjenek, maradunk

kiváló tisztelettel

CARO és JELINEK

Nemzetközi Szállitmányozási R.-T. suboticai fiókvezetősége.

2867

LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS! **KRAUSZ BÉLA ÉS TÁRSA** **SAJÁT ÉRDEKÉBEN GYŐZŐDJÉK MEG!**

DIVATÁRUHÁZA SUBOTICA, RUDIĆEVA ULICA 2.

Megérkeztek a tavaszi ujdonságok: Női selyem- és flór-harisnyák minden szinben, legjobb minőségü gyermek-harisnyák, gyermek-zoknik, férfi-zoknik, selyemnyakkendők, kesztyük, fehér- és szines ingek, selyemzsebkendők, puha- és keménygallérok. 2067

HIMZETT NŐI INGEK 40 DINÁRÉRT! **HIMZÉSEK és CSIPKÉK NAGY VÁLASZTÉKBAN!**

Rövidáru szakmabeli
jó megjelenésü, jó eladó, fiatalabb
segédet
felveszek zsák-, ponyva-, zsineg- és gummiáru angró- és detail üzletem részére, olyat, aki utazásra is alkalmas. Sajátkezüleg irt ajánlatok fizetési igény megjelölésével **Sombos Lajos** cég címére küldendők: Sombor, postafiók 41.

Nagyforgalmu ügyvédi irodámhoz jobbmódu ügyvédet társul keresek.
Cim a kiadóhivatalban
2951

Eladok 2 éves erősen kifejlődött hajtásu kövidinka gyökeres vesszőt, darabját 50 paráért Ingusz Lipót Ludaspusztai szőlőgazdaságából. Hajtisztaságáért szavatolunk. Megrendelések eszközölhetők a **Suboticai Kenyérgyárban** Telefon 245.
2903

52 kat. hold
prima szántóföld
2715
Sombortól 30 kilomtr. gyönyörü tanya, teljes gazdasági felszerelés, összes gazdasági épületek, takarmánnyal **kiadó.** — Bővebbet **Dr. Popović Kosta** ügyvédirodájában Sombor

Weiterschan János
FESTÉKÜZLETE
Főüzlet: Vel.-Becskerek Fő-utca 16.
Fióküzlet: Mariolana.
2509
Bánát legnagyobb és legjobban szortirozott festék szaküzlete.

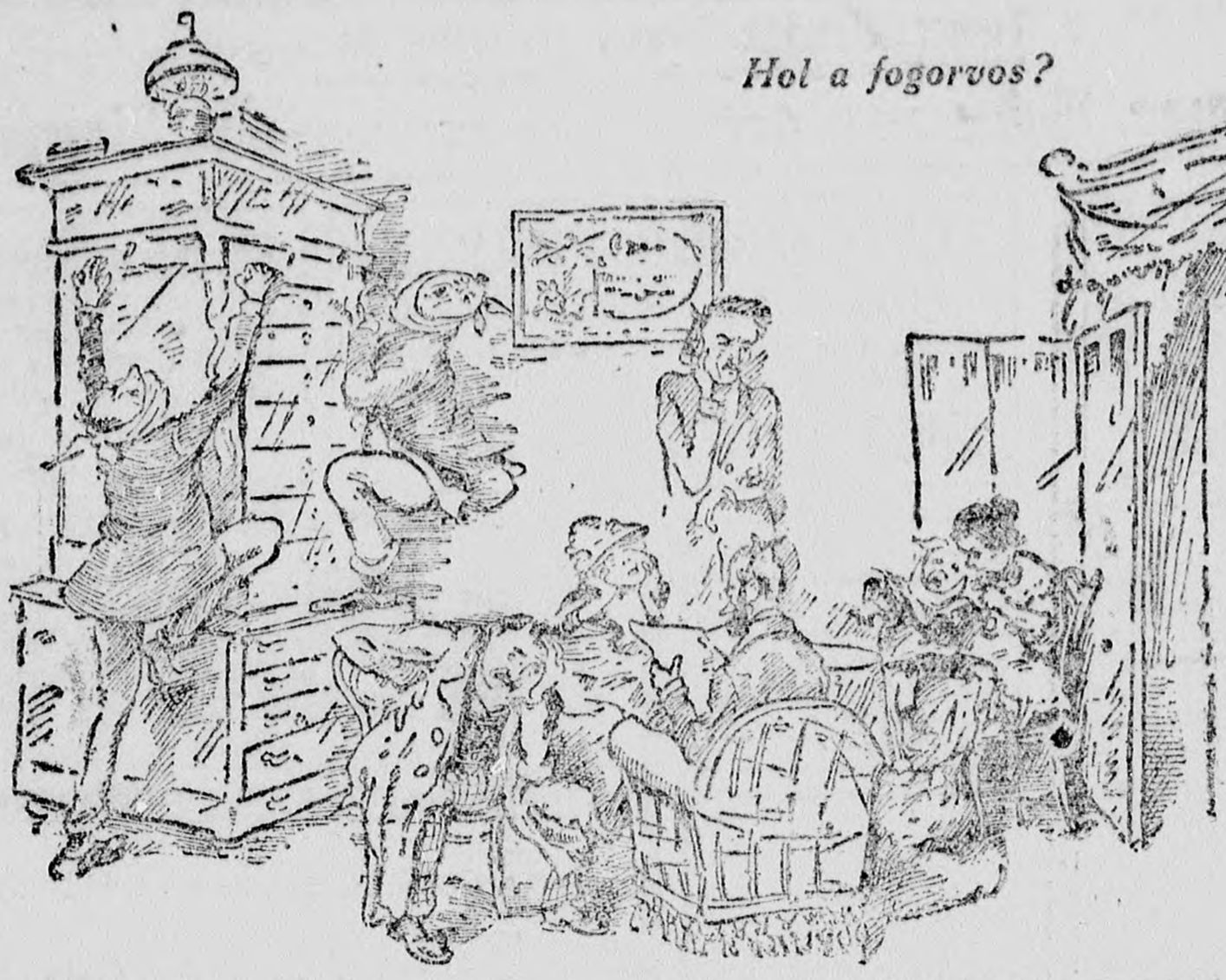
Teudloff-Konzern
Jugoslavensko d. d. za promet armatura
sisaljka i strojeva
Zagreb Zrinjevac 1/IV.
Tüzi-, házi-, bor-, Janeke centrifugális **szivattyuk,** szivógáz-generátorok, szerelvények.
561

AUTOMOBIL
Martini svájci gyártmány jókarban, olcsón árban **eladó.** Bővebbet **Dr. Szántó Miklós Sombor,** Apatini u. 44.
2840

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON SZÁM 329. 760

Rejtett kép.

Hol a fogorvos?

A megfejtést április 24-ig kell a kiadóhivatalban beküldeni. A megtalálók között 100 dinár jutalmat sorsolunk ki.

A mult vasárnapi számunkban közölt rejtett képen a husvéti nyuszit megtalálták 3285-en. A 100 dinárt sorsolás utján Horváth Katica Bačka-Topola II. kör Átilla utca (csirkepiac) nyerte meg.

MEGJELENT! **MEGJELENT!**

Hoffmann meséi

Három rejtelmes szerelmi kaland 7 felvonásban.
Rendezte: **MAX NEUFELD.**
Főszereplők:
Max Neufeld (Hoffmann) **Dagny Servaes (Giuletta)**
Előjegyzéseket elfogad:
Furtingerfilm Subotica, Sokolska ul. 1. Telefon 834.
1546

Üzletmegnyitás!

Van szerencsém a t. kereskedő urak b. tudomására adni, hogy f. 21-én a **JEVREJSKA UTCA** 2. szám alatti Dr. Adamović-féle házban, a városházával szemközt

kézmüáru és kendőnagykereskedést nyitok.

Többek közt raktáron tartok: minden fajta selyem Cachenez kendőt, minden fajta karton-delain és batist kendőt, szövet Cachenez kendőket, terno kendőket rojttal, damaszt törülközőket, asztalteritőket, kenyérkendőket valamint mindennemü fehér és szines zsebkendőket, wollatlasz kendőket rojttal és zupfrojtokkal, szalvétákat, sima és kordbársonyokat, fekete és szines klottokat, férfi szöveteket és női szöveteket minden szinben, müselyem szöveteket, S. S. Neumann-féle Trilby szöveteket, wollatlaszokat (végáru) fekete és szines lüsztereket, sima, csikos és mintázott, kötény lüszterek és fekete atlaszokat endlivel.

Miután abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy szolid árakkal szolgálhatok, nagyon örvendek, ha ismerőseim, valamint uj vevők is, látogatásukkal meg fognak tisztelni és oda fogok hatni, hogy minden egyes vevőmet teljes megelégedésére kiszolgáljam.

Teljes tisztelettel

ECKSTEIN HENRIK Novisad, Jevrejska ul. 2.
kézmüáru és kendőnagykereskedés.
0125

Téglagyárasok és mészégetők figyelmébe
Eladok
Kamariščei erdőmből I-a minőségü
puha tüzifát.
Szállitás hajótételekben. — Ugyanott circa 2000 m³ rönkfa eladó.
Dobren Andjelić
Apatin.
2961

ÜZLETVEZETŐ
papir- és könyvkereskedésbe azonnali belépésre **felvétetik**
Szava Ivkov
könyv- és papirkereskedő
Sombor
2824

Mohácsi agyagkorsók
nagyobb mennyiségben **eladók**
Hódosi Lajos
Sombor
2723

Tejfölözőgépek
Kivánatra árjegyzéket küld:
SZELESS ÁNDOR
ALFA-SZEPARÁTOR
Bácskai és Baranyai képviselője
Sombor (Bácska)
2713

Jobb munkásnők
jó fizetéssel állandó, könnyü és tiszta munkára **felvétetnek** Nyitray és Tsa filzfeldolgozó piacitáska és komotcipő üzemében V., Gajeva ulica 63. (Bethlen) Jelentkezni kedden reggel 7 órakor

Meszelőnyeleket
kisebb és nagyobb mennyiségben bárhova szállitok sombori rakáramból
Spitzer Hermann
Sombor, Kara Gjorgjes 8
Telefon 229.
2617

LICHT SALON SOMBOR

Nagy raktár a legkülönbözőbb választékban férfi és női kalapokban. Halban kalapok egyedüli árusitási helye. Férfi kalapok 100 dinártól feljebb. Férfi és női kalap átalakitások.

Szliács-
Gyógyfürdőben

Zólyom mellett (Szlovenszkóban)

az ujonnan átalakitott és berendezett

BRISTOL és TÁTRA

szállodákban elsőrangu, kifogástalan penzió étlap szerinti választással, szép szobával és villanyvilágitással együtt az elő- és utóidényben 35, a főidényben 45 cseh koronáért kapható. Közelebbi felvilágositást és részletes prospektust **Bristol-Tátra üzemvezetősége, Szliács** (Szlovenszkó) készséggel küld

Rejtvény.

A mult vasárnapi számunk közölt rejtvény helyes megfejtése:

Legény a talpán.

Helyesen megfejtették 214-en. Könyvjutalmat nyertek: 1) Schulmann Margit Vel.-Bečkerek Pašićeva ul. br. 5., 2) Deutsch Ibolyka Subotica, I., Senćanski put 3., 3) Szeyesi Pista és Vera Wien, 4) Roder Georg Sombor, 5) Fischer Zsuzsi Sombor, 6) Ifj. Varró Marci B.-Topola, 7) Kurin László piucér St.-Kanjiža, 8) Grüner Hedda Subotica, Tolstojeva ul. 8., 9) Szatmáry Kálmán, Subotica Jugovićeva ulica 2., 10) Reich Margit Subotica, Bene Sudarevićeva ulica, 11) Görög Gusztáv Subotica Városi Kávéház, 12) Török Pista Subotica, 13) Ularik Ferenc St.-Bečej, 14) Fulcsár Pál Subotica, 15) Hirth Aladár Subotica.

FERROSTAAL D. D. ZAGREB

WILSONOV TRG 7.

FIÓKOK: BEOGRAD, SARAJEVO, LJUBLJANA,

SUBOTICA, WILSONOVA 8., TELEFON 423

raktáráról, mélyen leszállitott áron, azonnal szállitható:

SIN, összes profilban, apró anyaggal együtt,
Váltók, forditókorongok minden nyomtávolságra,
Tégla-, homok-, kő- és faszállitókocsi,
A világhirü **Henschel & Sohn, Cassel, cég lokomotivjai,**
azonkivül **az összes szükséges alkatrészek keskenyvágányu vasutakhoz** téglagyárak, kőbányák, szénbányák és erdővállalatok részére stb. stb. Továbbá **sinek és váltók** normálnyomtávu iparvágányokhoz

Figyelem!

Varrógépekből, kerékpárokból, motorkerékpárokból és alkatrészekből állandó raktárt tartok, amelyet leszállitott árakon árusitok. Elsőrendü kerékpárgumikból nagy választék. A világhirü **„Fulda"** lapcosgumik egyedüli vezérképviselője. Nagy javitómühely. Varrógépek részletfizetésre.

STERN ADOLF, SUBOTICA

Jelačićeva ulica 4.

2523

LENGYEL ÉS SCHILL

Futoški put 48 **NOVISAD** Futoški put 48

MŰSZAKI KERESKEDÉS

MŰSZAKI CIKKEK, AZ ÖSSZES ÜZEMSZÜKSÉGLETI ANYAGOK MALMOK ÉS GYÁRAK RÉSZÉRE. SZERSZÁMOK, ELSŐRANGU NÉMET CSISZOLÓKORONGOK NAGY VÁLASZTÉKBAN. AUTOGÉN-HEGESZTŐ BERENDEZÉSEK ÉS HEGESZTŐ ANYAGOK STB.

2888

VARDAR

BIZTOSITÓ R. T. VOJVODINAI FIÓKIGAZGATÓSÁGA SUBOTICA

TELEFONSZÁM 2-82 SOKOLSKA UL. 7.

Foglalkozik a biztositás minden ágával. 2783

Betürejtvény

				v	ó				
				o	t				
			i	n	ü	g			
			y	l	z	f			
		ü	a	n	a	s	s		
	g	n	n	g	f	e	e		
r	p	k	k	e	l	r	e		
a	t	y	e	é	g	é	l		
e	f	ö	v	e	n	ö	u	e	r
R*	é	d	é	r	s	r	y	m	h

Megfejtendő lóugrás szerint, kezdet *-gal jelölve.

FRANJO R. ROTTER

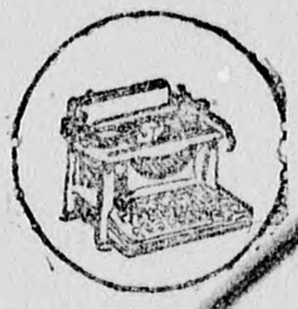
SZIKVIZGÉPGYÁRA OSIJEK III.

Szifonöntőde, rézöntőde. Teljes szikvizgyári berendezések és szikvizgyári kellékek a legjutányosabb árak mellett.

Elfogadok szikvizgép javitást.

JUST

Az összes legjobb gyártmányu irógépek nagyraktára. Sokszorositó-, másoló-, számoló- és számológépek gyári lerakata.

Vojvodina legnagyobb irógépjavitó műhelye, vidéki javitások soronkivül elintézve.

Kérjen árjegyzéket. Viszonteladóknak 15 százalék árengedmény.

„JUST" irógép és kellékek szaküzlete Novisad, Kralja Petra ulica 30. Telefon 95.

2880

MÉSZ
TŰZIFA

Hófehér

Mindenfajta

Szenek és **tűzkövek** vagontételben legolcsóbban szerezhető be

AUGSBURGER IMRE SUBOTICA

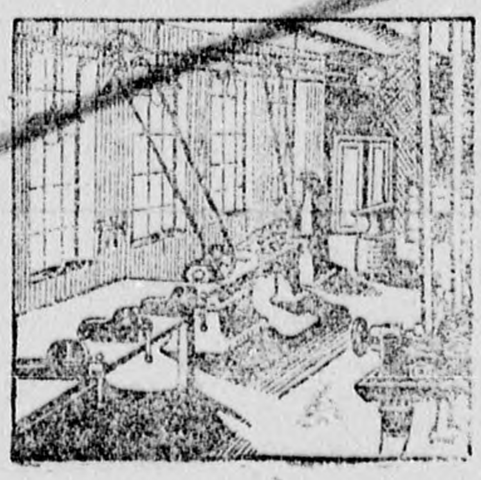
Cyril-Metoda trg 7.

2718

HOFHERR-SCHRANTZ és CLAYTON-SHUTTLEWORTH R. T.

vezérképviselete és lerakata

Lichtschein Márton és Társai cégnél Novisad

Szivógáz-traktor, benzin-traktor, gőztraktor és gőzgép-

cséplőkészletek

és az összes mezőgazdasági gépek, müszaki cikkek, minden fajta armaturák, malmászati gépek, tüzifecskendők, fürdőberendezések, furó-, gáz-, és forrcsövek állandó dus választékban.

Telefon: 128. **Sürgönycim: Lichtschein.**

Nagyban!

Meglepő olcsón vásárolhat!

Harisnyát, zoknit, gyermekharisnyát, gyermekzoknit, nyakkendőt, női fehérneműeket, kötött-, szövött- és rövidárukat

Mikša Kiš Subotica, Rudićeva ulica- 2718

Kicsinyben!

A III. zágrábi nagyvásár látogatóinak figyelmébe!

Legjobb qualitásu varrógépeket, kerékpárokat, kerékpárgummit, alkatrészeket, varrógéptelepeket, footballlabdákat legolcsóbb gyári áron vásárolhat

Em. Fischer, Zagreb, Jurišičeva ul. 6.

nagykereskedésében.

Kayser, Naumann, Vesta varrógépgyárak — **Kayser, Naumann—Germania, Puch** kerékpárgyárak **Gothania** és **Michelin & Co.** kerékpárgummigyárak vezérképviselete.

Nagyban és kicsinybeni eladás.

Postacsomagforgalom naponként.

2324

Butorvásárlók és viszonteladók figyelmébe!!

Tulzsufolt raktárunk csökkentése miatt, készleteinket rendkivül leszállitott árakon bocsájtjuk a vásárló közönség rendelkezésére.

Dus raktárunk minden igényt kielégit, a legegyszerübbtől a legfinomabbig, úgy háló-, mint ebédlőszobákból, uriszobákból és irodaberendezésekből, mindennemü kárpitozott butorokból, clubgarniturákból és más lakberendezési tárgyakból.

Tekintse meg raktárainkat vételkötelezettség nélkül és győződjön meg áruink minőségéről és olcsó árainkról. Városi mintaraktárunk a tüzoltó laktanyával szemben, gyári raktárunk a településünkön, a vasutállomással szemben.

TREUHAFT BUTORGYÁR SENTA

Telefonszám 34 és 73

Textiláru üzletbe

8 önálló eladó

ügyes és gyakorlott segédet Sombor és Beogradban ujonnan megnyiló üzletembe azonnali belépésre keresek. Csakis személyes jelentkezésre reflektálok.

Sava Konjović Sombor.

AGILIS UTAZÓT KERESEK

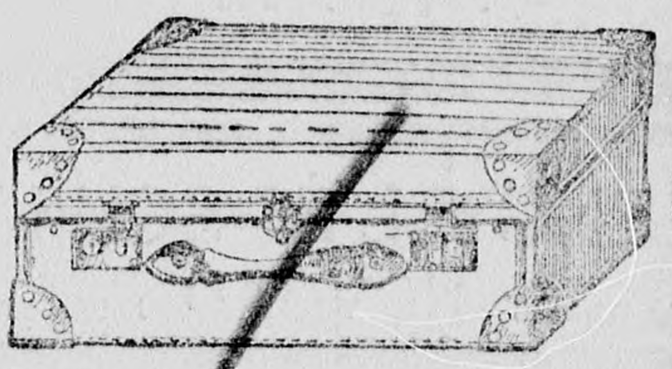
aki a Bácskában esetleg a Bánátban jól be van vezetve, a kézmüáru szakmából nagybani eladásra (en-gros) szerb, német és magyar nyelvtudással, esetleg azonnali belépésre. Ajánlatok a fizetési igények és az eddigi tevékenység megjelölésével az alábbi cimre intézendők. **ECKSTEIN HENRIK** kézmüáru- és kendőnagykereskedés **NOVISAD,** Jevrejska ulica 2. szám. 2891

HARCI KANÁRI

Kitünő éneklők, nemes faj 400 din., valamint olcsóbb faj 200, 250, 300 dinár. Prima tenyésznőstények 100 és 150 dinár. — Postán utánvétel utján szállitok SHS államban. — Szavatolás élő megérkezésért. Használt ketrecek, tenyésztésre alkalmas, u. m. drótfészkek, melyeket kivülről lehet alkalmazni.

Láng András kereskedő Novi-Vrbas

2313

A finom bőrárunak aranyértéke van!

Hamburg és Šišić

böröndös és diszmüáru cég

Lederer palota **Sombor** Lederer palota

Készitményei örökös darabok!!

ULLMANN & SELIGMANN

*

NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOZÁSI VÁLLALAT SUBOTICAI KÉPVISELETE (J. WOHLSTEIN)

TELEFON 1-99

*

WIEN I. JUDENPLATZ 6

BUDAPEST TERÉZ-KÖRUT

FIÓKOK:

BRATISLAVA, PASSAU, NOVISAD, DEBRECEN, MISKOLC stb.

☆

Fenntart állandó gyüjtőforgalmat Wien—Subotica

(hetenként kétszer)

NOVISAD, BEOGRAD és OSIJEK KÖZÖTT

TOVÁBBÁ CSEH-SLOVAKIA, NÉMETORSZÁG ÖSSZES NAGYOBB ÁLLOMÁSAI és WIEN KÖZÖTT

☆

GYORS, PONTOS, LELKIISMERETES, SZAKSZERÜ ÉS LEGJUTÁNYOSABB FELTÉTELEK MELLETTI KISZOLGÁLÁS

Jegygyürük

és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók

ÁDÁM

ékszerésznél Subotica Rudics ulica 6.

Tört aranyért a legtöbbet fizetek. 9439

Elsőrendü

tüzifa faszén deszka és épületfa

nagyban és kicsinyben a legjutányosabban kapható

KLEIN IZIDOR

fatelepén, Antunović ul. 13. (volt Kállai Albert utca)

Telefonszám 41.

Gépolajok, Hengerolajok, Autó-olaj, Tavaszi zsir

üzemek és viszonteladók részére

Kemény Arnold cégnél

Vel.-Kikinda Telefon: 93

"MAJDAN"

Manojlovićeva ul. 1. Telefon 216. Subotica

kőszén, koksz és faszén.

NAGYKERESKEDÉS

Ajánl cséplőgéptulajdonosoknak 6000 kal. speciális köszenet.

Páncélszekrény vezérképviselet S.H.S. gyártmány konkurencia nélküli árakkal.

Óriási árleszállitás DEL-KA cipőkben!

JOSIP HEISLERNÁL SUBOTICA, ALEKSANDROVA ULICA 5 SZÁM.